

Εδρόμος

ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Παρουσίαση του τόμου των πρακτικών του Συνεδρίου «Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας» Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου, 19:00, ΕΣΗΕΑ

ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13

Ομιλητές:

- Γιώργος Τασσιόπουλος
- Μαρία Καραμανώφ
- Ρούντι Ρινάλντι

Παρεμβαίνουν:

- Παύλος Ασλανίδης
- Λαοκράτης Βάσσης
- Βασίλης Ξυδιάς
- Καίτη Μυλωνά
- Γιάννης Τσούτσιος
- Μαρία Χατζησταυράκη
- Κωνσταντίνος Κυριακού
- Ιορδάνης Σινιόσογλου
- Νέλλη Ψαρρού

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ: ΟΛΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ

ΣΕΛ. 16

Η ενεργή κοινωνία ράγισε το τείχος της συγκάλυψης

Η κινητοποίηση του λαού επιβάλλει και πάλι εξελίξεις • Δεν πείθει κανέναν η ξαφνική μεταμφίεση του αρχιερέα της συγκάλυψης Μητσοτάκη • Να φύγει η διεφθαρμένη κυβέρνηση • Συνένοχο και απαξιωμένο όλο το πολιτικό σύστημα

ΣΕΛΙΔΕΣ 4-5 & 8-10

ΤΟ ΘΕΜΑ

DeepSeek: Κινέζικη σφήνα στην ψηφιακή ηγεμονία των ΗΠΑ

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

Κυπριακό: «Λύση» χαμένη στη μετάφραση

ΣΕΛΙΔΑ 11

ΔΙΕΘΝΗ

Ε.Ε. και Κομισιόν επενδύουν στη συνέχιση του πολέμου

ΣΕΛΙΔΑ 15

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

Ο Τραμπ, η Ε.Ε. και η Ελλάδα

του Δημήτρη Τραυλού-Τζανετάτου

ΣΕΛΙΔΕΣ 20-21

9771792252007

Στίχοι του Στάθη για τον Δρόμο

ΣΤΑΘΗΣ 30.1.2025

το θέμα της εβδομάδας

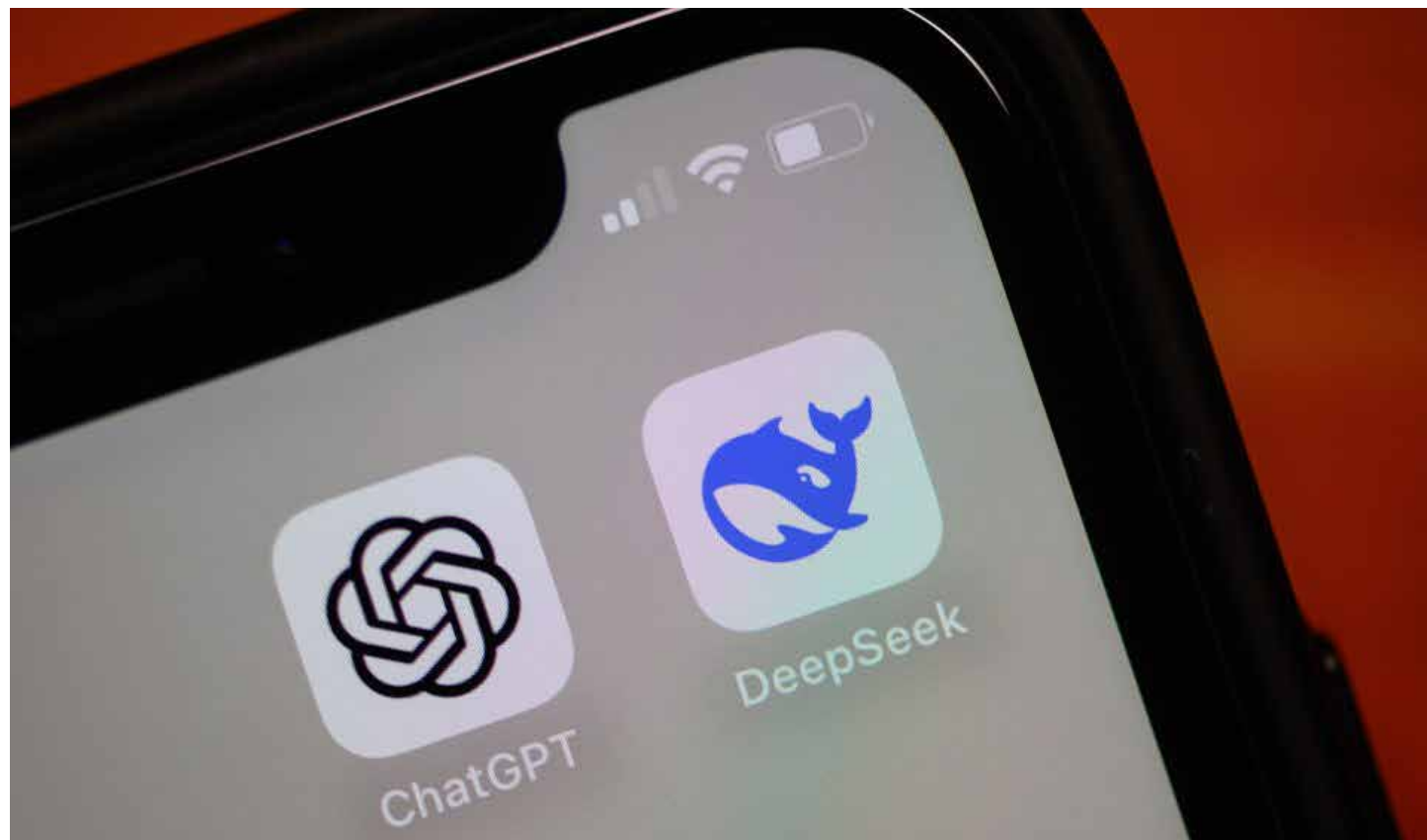
■ Κείμενα - Επιμέλεια:
Αλέξης Θεοδωρίδης, Δημήτρης Γκάζης

Πόσο ανοιχτός είναι ο κώδικας;

Η «ρομαντική εποχή» του open-source (λογισμικό ανοιχτού κώδικα) έχει παρέλθει ανεπιστρεπτή. Η εποχή που μπορούσε κανείς να αντιπαραθέτει την πρακτική του «ανοιχτού κώδικα» στην «ιδιοκτησιακή αντίληψη» και τα πατεντοποιημένα ψηφιακά προϊόντα των μεγάλων κολοσσών της τεχνολογίας συνετρίβη από την ίδια την πραγματική χρήση των open-source λογισμικών από αυτούς τους κολοσσούς. Αυτό που η πρακτική του open-source έχει κατορθώσει αλλά και εξακολουθεί να κατορθώνει δεν είναι η κοινωνικοποίηση της γνώσης και της τεχνικής, αλλά μετατοπίσεις και αναδιατάξεις μέσα στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας αγοράς έντονα μονοπωλιακής και συγκεντρωτικής. Το γεγονός ότι το νέο πρότζεκτ της κινεζικής DeepSeek διατίθεται ανοικτά στο διαδίκτυο ώστε ο καθένας να μπορεί να το κατεβάσει και να το χρησιμοποιήσει μπορεί να ερμηνευθεί μόνο με αυτούς τους όρους.

Η DeepSeek κατόρθωσε να φτιάξει ένα μοντέλο τουλάχιστον αντάξιο (αν όχι καλύτερο) του chatGPT με μόλις το 5-6% των εξόδων σε υπολογιστικό υλικό. Αν αυτά ευσταθούν τότε η ανοικτή διάδοση αυτής της τεχνογνωσίας έχει σαφή στόχο την υπονόμευση των τεράστιων επενδύσεων που έχουν γίνει στις ΗΠΑ πάνω στην ανάπτυξη αυτών των μοντέλων. Με αυτόν τον τρόπο ταρακουνάει τη μονολιθικότητα των αμερικανικών τεχνολογικών κολοσσών, ανοίγοντας τη δυνατότητα σε νέους αναδυόμενους παίκτες να επωφεληθούν από τη ρευστοποίηση και την αναδιάρθρωση των ψηφιακών μονοπωλίων.

Επιπλέον, δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι η open-source διάθεση ενός πρωτοπόρου (τουλάχιστον στις τρέχουσες συνθήκες) συστήματος τεχνητής νοημοσύνης είναι λογικό να οδηγήσει στην υιοθέτησή του από πολλές και διάφορες εταιρείες, δημιουργώντας έτσι έναν «κανόνα», και, συνεπώς, μια εξάρτηση (έστω βραχυπρόθεσμη ή ακόμα και μεσοπρόθεσμη) από το συγκεκριμένο τεχνικό πλαίσιο.

DeepSeek: Κινέζικη σφήνα στην ψηφιακή ηγεμονία των ΗΠΑ

Μέσα σε λίγες μέρες η εφαρμογή chatbot τεχνητής νοημοσύνης (TN) της κινεζικής DeepSeek, σκαρφάλωσε στην πρώτη θέση των δωρεάν εφαρμογών του AppStore της Apple, εκθρονίζοντας το μέχρι πρότινος κυρίαρχο ChatGPT της OpenAI, και αμφισβητώντας την ηγεμονία των αμερικανικών εταιρειών στην ανάπτυξη της TN. Το μοντέλο του DeepSeek εμφανίζεται ως αντάξιο των ανταγωνιστών του, καταφέροντας μάλιστα ανάλογα αποτελέσματα σε μια σειρά λειτουργίες σε εντυπωσιακό σύντομο χρονικό διάστημα, απαιτώντας κατά δήλωση των δημιουργών του σημαντικά λιγότερα χρήματα και πόρους (ενέργεια, δεδομένα) για την ανάπτυξη και εκπαίδευσή του.

Η DeepSeek, ιδρύθηκε το 2023 από τον επιχειρηματία Λιανγκ Γουενφένγκ, συνιδρυτή του hedge fund High-Flyer που αποτελεί και βασικό χρηματοδότη της εταιρείας. Τον Μάιο του 2024 λάνσαρε το AI μοντέλο DeepSeek V2, και τον Δεκέμβριο του ίδιου έτος το μοντέλο DeepSeek V3, βασισμένη σε τσιπ (όχι τα πλέον προηγμένης τεχνολογίας) που απέκτησε από την NVIDIA το 2021 (πριν από την επιβολή περιορισμών στις εξαγωγές τσιπ από τις ΗΠΑ), χρησιμοποιώντας ένα κλάσμα των υπολογιστικών πόρων που χρειάζονται άλλες αντίστοιχες εταιρείες των ΗΠΑ.

Στις 10 Ιανουαρίου 2025, κυκλοφορεί την πρώτη της, δωρεάν και ανοιχτού κώδικα, εφαρμογή chatbot, η οποία μέσα σε λίγες μέρες εκτινάσσεται στην πρώτη θέση στις λήψεις στο AppStore και στις πρώτες θέσεις του PlayStore της Google σε μια σειρά χώρες.

Ο σεισμός

Από εκεί και μετά ακολούθησε ένα σεισμός, με πρώτο θύμα τις μετοχές των τεχνολογικών κολοσσών της Δύσης, των οποίων το δόγμα για επιτάχυνση της ανάπτυξης της TN μέσω της σπατάλης όλο και περισσότερων πόρων αμφισβητήθηκε στην πράξη. Είναι χαρακτηριστικό ότι η «μονοκρατορία» της επεξεργαστικής ισχύος, η NVIDIA, έχασε περίπου 600 δισ. δολάρια σε αξία μετά από αυτή την κίνηση της DeepSeek, κάτι που προκάλεσε και την αλυσιδωτή καθοδική πορεία και άλλων εταιρειών (η Broadcom έπεσε 17.3%, η AMD 8%, η Palantir 7% και η Microsoft 3%). Η έντονη χρηματιστικοποίηση του κλάδου των νέων τεχνολογιών αλλά και οι εκφρασμένοι εδώ και καιρό φόβοι για τα αδιέξοδα της υπερεπένδυσης στην TN που έφτασε σε οριακή κατάσταση τα αποθέματα πόρων (ενέργεια, πρώτες ύλες, δεδομένα), φαίνεται να επιβεβαιώνονται, σπέρνοντας πανικό για καταρρεύσεις παρόμοιες με την φούσκα των dot.

com της δεκαετίας του 90 (και μάλιστα σε έναν πιο διασυνδεδεμένο κόσμο). Μαζί ταρακουνήθηκε και η γεωπολιτική ισορροπία, με τις ΗΠΑ να βλέπουν για πρώτη φορά τον βασικό οικονομικό ανταγωνιστή τους να απειλεί ευθέως την τεχνολογική τους ηγεμονία, σε έναν κλάδο μάλιστα που τόσο η προηγούμενη διοίκηση των Δημοκρατικών όσο και ο νέος πρόεδρος Τραμπ έχει τοποθετήσει σε πρώτη προτεραιότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιέσεις αυτές δεν έμειναν αναπάντητες, με την Ιταλία να απαγορεύει την κινέζικη εφαρμογή και μια σειρά άλλες χώρες στην Ευρώπη και όχι μόνο να συζητάνε τρόπους ελέγχου ή περιορισμού του, και την εταιρεία να δηλώνει ότι εκτός των άλλων έχει γίνει στόχος πολλαπλών κακόβουλων επιθέσεων από χάκερ.

Ποια η προοπτική

Είναι αβέβαιο προς ποια κατεύθυνση θα οδηγηθούν τα πράγματα στο επόμενο διάστημα. Το DeepSeek, ανοίγει το δρόμο για μεγάλες ανακατατάξεις στους τρόπους και τα σχήματα ανάπτυξης της TN, στην ταχύτητα και το κόστος ενσωμάτωσης της TN σε μια σειρά εφαρμογές, επιτρέποντας και σε άλλους παίκτες να μπουν σε αυτή την κούρσα. Η αναμενόμενη κάλυψη του τεχνολογικού χάσματος από τη ραγδαία αναπτυσσόμενη Κίνα, στηριζόμενη

Σε παροξυσμό ο τεχνολογικός ανταγωνισμός

Η παγκόσμια αντιπαράθεση στον τεχνολογικό τομέα έχει παροξυνθεί, ειδικά το τελευταίο διάστημα, τροφοδοτούμενη και από την αλλαγή παραδείγματος στις διακρατικές σχέσεις και διεθνείς ρυθμίσεις που φέρνει η αλλαγή Τραμπ στις ΗΠΑ. Ας δούμε μερικά μόνο παραδείγματα των ανοιχτών μετώπων, όσων τουλάχιστον γίνονται εμφανή με γυμνό μάτι:

- Ο πόλεμος των μικροτσιπ, με την Ουάσιγκτον να απαγορεύει εταιρείες της Δύσης και της Ταϊβάν να πωλούν προηγμένα μικροτσιπ σε κινέζικες εταιρείες, και το Πεκίνο να απαντά με απαγορεύσεις στην εξαγωγή βασικών εξαρτημάτων και υλικών προς τις ΗΠΑ για την κατασκευή προηγμένων τσιπ. Στην εν λόγω σύγκρουση εμπλέκονται ενεργά και άλλες δυνάμεις όπως η Ν. Κορέα (βασικός παραγωγός μικροτσιπ), η Ιαπωνία και η Ε.Ε. (κυρίως μέσω της ολλανδικής ASML που μονοπωλεί την αγορά μηχανών παραγωγής των πλέον προηγμένων μικροτσιπ)
- Η διείσδυση της κινεζικής πλατφόρμας Tik Tok (των 2 δισεκατομμυρίων χρηστών) στις δυτικές κοινωνίες και οι προσπάθειες των ΗΠΑ να την ελέγξουν, μέσω της εξαγοράς μέρους της από αμερικανικές εταιρείες, υπό την απειλή περιορισμού ή και απαγόρευσης της χρήσης της στη Δύση.
- Η κούρσα της Τεχνητής Νοημοσύνης με επίκεντρο των ανταγωνισμό ΗΠΑ-Κίνας, αλλά και των εταιρειών κολοσσών του κλάδου, για ολοένα και πιο αποτελεσματικά μοντέλα, μεγαλύτερο όγκο δεδομένων, μεγαλύτερη διείσδυση και υιοθέτηση από άλλους κλάδους της οικονομίας και προφανώς άντληση τεράστιου όγκου χρηματοδοτήσεων, αλλά και εξουσίας.
- Οι αυξανόμενοι διαγκωνισμοί

μεταξύ των λεγόμενων BigTech (των εδραιωμένων εταιριών πλατφορμών της ψηφιακής οικονομίας) και των LittleTech (των ανερχόμενων εταιριών που εκπροσωπούνται από δισεκατομμυριούχους όπως ο Ε. Μασκ) για τις προσβάσεις στο βαθύ κράτος των ΗΠΑ, με επίκεντρο και το πακέτο ιδιωτικών επενδύσεων 500 δισ. της κοινοπραξίας Stargate των αμερικανικών OpenAI και Oracle και της ιαπωνικής SoftBank για την επιτάχυνση της τεχνητής νοημοσύνης που ανακοίνωσε ο Τραμπ.

Από τα παραπάνω γίνονται εμφανείς τρεις τεχνολογικές διαιρέσεις. Η πρώτη έχει να κάνει με τον έλεγχο που επιδιώκουν να ασκήσουν τα κράτη (βασικά οι μεγάλοι παίκτες) στις εταιρείες τεχνολογίας και τις αντίστοιχες καινοτομίες. Η δεύτερη σχετίζεται με την αντιπαράθεση μεταξύ Δύσης / ΗΠΑ και αναδυόμενων δυνάμεων / Κίνας σχετικά με την επικράτηση εκτός των άλλων και στον τομέα της τεχνολογίας και των ψηφιακών καινοτομιών. Η τρίτη αφορά τις εσωτερικές αντιφάσεις του ψηφιακού καπιταλισμού, που εκφράζονται άλλοτε με ένταση και άλλοτε υπόγεια, με αντιπαράθεσεις για την πορεία ανάπτυξης των τεχνολογιών, για τα επιχειρηματικά μοντέλα που ακολουθούνται, τον συσχετισμό μεταξύ των BigTech και της πλειάδας άλλων εταιρειών πληροφορικής για τον έλεγχο των ψηφιακών πλατφορμών κ.ά. Όλα δείχνουν πως βρισκόμαστε σε μια στιγμή μετάβασης, όπου όλες αυτές οι διαιρέσεις είναι ενεργές και το μελλοντικό τοπίο υπό βίαιη μεταμόρφωση. Το ερώτημα της στάσης των κοινωνιών μπροστά σε αυτές τις μεταμορφώσεις, τις δυνατότητες δηλαδή της ανθρωπότητας να βάλει όρια στους πειρασμούς του κεφαλαίου αποκτά κομβική σημασία.

όλο και περισσότερο σε ενδογενείς δυνάμεις μάλιστα, μοιάζει να επιταχύνεται, σαν απάντηση στον εντεινόμενο εμπορικό πόλεμο, ενώ και η στιγμή (και ο τρόπος) η οποία λανσαρίστηκε το DeepSeek, εν μέσω ενός μεγάλου παζαριού με την νέα διοίκηση Τραμπ, φέρει χαραγμένη πάνω της τη σφραγίδα του γεωπολιτικού ανταγωνισμού. Την ίδια στιγμή και το «κινέζικο παράδειγμα» δεν φαίνεται να ξεφεύγει από τα βασικά δόγματα της ΤΝ (τα οποία μοιάζουν να είναι κοινά σε Δύση και Ανατολή), όπως ο ασφυκτικός έλεγχος της

από μεγάλες εταιρείες και κράτη, ο υποκειμενισμός των αλγορίθμων που καθορίζεται από τα δεδομένα με τα οποία τροφοδοτείται αντανακλώντας και τις ιδεολογικές κατευθύνσεις των δημιουργών του (ασχέτως αν αυτές εκπορεύονται από την κεντρική επιτροπή του κινέζικου ΚΚ ή το ιερατείο της Silicon Valley), αλλά και η παράκαμψη του όποιου δημοκρατικού ελέγχου από τις κοινωνίες μέσω της θεαματικής επιτάχυνσης των καινοτομιών που ξεπερνούν κατά πολύ τους κοινωνικούς χρόνους απόκρισης.

editorial

Φτηνές μεταμφιέσεις

Μετά τη συγκλονιστική κινητοποίηση της 26ης Ιανουαρίου για το συστημικό έγκλημα στα Τέμπη, οι Αποκριές επισπεύστηκαν κατά 10 μέρες. Αντί να αρχίσει το Τριώδιο στις 9 Φεβρουαρίου, κυβέρνηση και ΜΜΕ ξεκίνησαν ήδη ένα πρωτοφανές κρατικό-πολιτικό μασκάρεμα:

– Η κυβέρνηση, όλοι οι βουλευτές, υπουργοί, εκπρόσωποι κ.λπ., με πρωτοστατούντα τον πρωθυπουργό, φόρεσαν τη στολή «σκύβουμε το κεφάλι, οι συγγενείς των θυμάτων μπορούν να λένε ό,τι νομίζουν, τι λόγο είχα να συγκαλύψω».

– Τα ΜΜΕ μεταμφιέστηκαν κι αυτά, αρχίζοντας να «διαρρέουν» μαρτυρίες, βρίσκοντας ότι υπάρχουν κενά που πρέπει να διερευνηθούν, κάνοντας λόγο για νέα στοιχεία, βάζοντας στο μπλέντερ πληροφορίες και δηλώσεις.

Επί δύο περίπου χρόνια η κυβέρνηση, ο πρωθυπουργός προσωπικά και σχεδόν όλα τα επίσημα μεγάλα ΜΜΕ υπηρέτησαν τη γραμμή της συγκαλύψης και της λαιμοδείας όσων κατάγγελλαν μεθοδεύσεις. Ξανάκαναν λόγο για ψεκασμένους και συνωμοσιολόγους. Δεν έδωσαν ούτε λίγο χρόνο στους συγγενείς των θυμάτων και στους εμπειρογνώμονες να εκφράσουν τις απόψεις τους. Οι επιτροπές της Βουλής λειτούργησαν απολύτως αυταρχικά, η δικαιοσύνη αδρανούσε, οι εισαγγελείς σαν να μην άκουσαν τίποτα.

Όλες οι υπηρεσίες είχαν εναρμονιστεί στη γραμμή του «μπαζώματος» της υπόθεσης. Τώρα, μετά την ηχηρή κραυγή της κοινωνίας που ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα του συλλόγου για τα Τέμπη, μετά την αποκάλυψη τόσων στοιχείων που αποδεικνύουν όσα υποστηρίζουν εδώ και καιρό συγγενείς και εμπειρογνώμονες, γίνεται μια στροφή από τον Μητσοτάκη, την κυβέρνηση και τα ΜΜΕ, ώστε να κατευθύνουν κάπως τα πράγματα.

Στρίβουν όμως με πολύ θεατρinίστικο τρόπο, «ξεχνώντας» την προηγούμενη στάση, δικαιολογώντας τα αδικαιολόγητα και ψάχνοντας πάλι οδό διαφυγής με την επίρριψη ευθυνών σε «ενδιάμεσους». Καταλαβαίνουν πως «το πουλόβερ άρχισε να ξηλώνεται», άρα πρέπει να αλλάξει ρότα η «άμυνα» για να βγουν λάδι οι πραγματικοί υπεύθυνοι. Αυτοί που διέλυσαν τον σιδηρόδρομο γενικώς, αυτοί που δεν πήραν υπόψη τους τις προειδοποιήσεις των εργαζομένων, αυτοί που αποφάσισαν τη συγκαλύψη και το μπαζώμα. Αλλά κανένας δεν πιστεύει ότι το Μαξίμου και προσωπικά ο πρωθυπουργός δεν φέρουν τη βασική ευθύνη.

Τώρα γίνεται λόγος για «τρένο φάντασμα», για «βαγόνη φάντασμα», για ευθύνες της Hellenic Train, για το αναμενόμενο πόρισμα του Πολυτεχνείου, για παράνομο

φορτίο που ίσως υπήρχε κ.ο.κ. – χωρίς καθόλου να εντοπίζονται οι άμεσες πολιτικές ευθύνες και η γενική εγκληματική αδράνεια του πολιτικού, διοικητικού και δικαστικού μηχανισμού, η συνέργειά του κάτω από κεντρική κυβερνητική εντολή στο «μπαζώμα». Μέχρι προχτές ο απίστευτος υπουργός Δικαιοσύνης κ. Φλωρίδης έλεγε ότι «όσοι μιλούν για μπαζώμα είναι για τα μπαζώμα!» Και δύο 24ωρα πριν την κινητοποίηση μεθόδευσε τροπολογία που επιτρέπει να επεμβαίνουν στις ιατροδικαστικές εκθέσεις! Τώρα (;) μαθαίνουμε πως καταστράφηκε με εντολή το βιολογικό υλικό των θυμάτων, και ότι οι ιατροδικαστικές εκθέσεις ήταν ίδιες για όλα τα θύματα...

Όμως υπάρχει το μείζον πολιτικό ζήτημα: Ο πρωθυπουργός φέρει την πλήρη ευθύνη όλων των μεθοδεύσεων της συγκαλύψης. Ο ίδιος διαβεβαίωσε ψευδώς τον ελληνικό λαό πως δεν υπήρχε παράνομο φορτίο· ο ίδιος πίστευε ότι σε 45 μέρες το θέμα θα είχε ξεχαστεί, όπως του εισηγούνταν ο Αμερικάνος σύμβουλος επικοινωνίας· ο ίδιος συμπεριέλαβε στα ψηφοδέλτια της Ν.Δ. τον πρώην υπουργό Μεταφορών κ. Καραμανλή· ο ίδιος έθεσε τον απαράδεκτο Μαρκόπουλο επικεφαλής της επιτροπής της Βουλής. Πού τρέχει τώρα να κρυφτεί;

Σε κάθε ευνομούμενη χώρα, ο πρωθυπουργός έπρεπε να παραιτηθεί μετά από τέτοιο έγκλημα, πόσο μάλλον μετά το ξεσκέπασμα της επιχείρησης συγκαλύψης. Όμως εδώ δεν υπάρχει ούτε αντιπολίτευση. Υπάρχει μια συστημική συμπολίτευση με διαφορετικούς ρόλους. Επί δύο χρόνια η λεγόμενη αντιπολίτευση ασχολούνταν με τις δικές της «σκοτούρες»...

Οι συγγενείς των θυμάτων και ένα μεγάλο μαζικό κίνημα υπήρξαν οι πρωταγωνιστές και οι βασικοί φορείς ενός πάνδημου αιτήματος Αλήθειας και Δικαιοσύνης. Χωρίς αυτούς δεν θα είχε γίνει τίποτα ουσιαστικό, και η συγκαλύψη θα ήταν γεγονός.

Το πολιτικό σύστημα (πρωθυπουργός, κυβέρνηση, συστημικά κόμματα, δικαιοσύνη, διοικητικός μηχανισμός, ΜΜΕ) έχουν τεράστιες ευθύνες για το έγκλημα των Τεμπών. Έχουν λερωθεί από αίμα, αποκαΐδια, μπαζώμα, σκοτεινότητες μηχανορραφίες, καταστροφή αποδεικτικών υλικών, κλείσιμο στομάτων, συκοφάντηση συγγενών. Μπροστά στην υπόθεση αυτή ωχριούν μεγάλα σκάνδαλα που οδήγησαν σε γκρέμισμα κυβερνήσεων (Γουστεργκέιτ στις ΗΠΑ, παιδοφιλία στο Βέλγιο κ.ά.). Τα Τέμπη είναι ένα βαθύ και ενεργό ρήγμα στην ελληνική κοινωνία που θα παράγει εξελίξεις, γεγονότα, αποτελέσματα. Η χώρα χρειάζεται μια βαθιά δημοκρατική νέα μεταπολίτευση!

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τα Τέμπη ως ενεργός πολιτικός παράγοντας

■ ΤΟΥ ΡΟΥΝΤΙ ΡΙΝΑΛΝΤΙ

Η πολιτική ζωή της χώρας μετά την τεράστια λαϊκή κινητοποίηση σε όλη την Ελλάδα (αλλά και σε πολλές πόλεις του εξωτερικού) μπαίνει σε νέα φάση. Το ενεργό και βαθύ ρήγμα που προκάλεσε το συστημικό έγκλημα των Τεμπών, και ιδιαίτερα η επιχείρηση συγκάλυψής του, προκαλούν έναν σεισμό, ένα μεγάλο πολιτικό ζήτημα. Αυτό αλλάζει πολλά δεδομένα, και σπρώχνει σε μια ουσιαστική αποτίμηση και εκτίμηση της κατάστασης που δημιουργεί και της δυναμικής που προκαλεί.

Τι είναι όμως τα «Τέμπη», και πώς εισέβαλαν στην πολιτική σκηνή της χώρας;

Ξεκαθαρίζουμε εξ αρχής: Τα Τέμπη είναι η πιο εμφανής, η πιο μαζική, η πιο πολυσυλλεκτική διαδικασία και διαθεσιμότητα γύρω από μια πρωτοβουλία που πήραν οι συγγενείς των θυμάτων. Είναι η πιο καθαρή, αποφασιστική, μακρόχρονη συσσώρευση αξιοπιστίας, εμπιστοσύνης και ελπίδας που εκφράζει ένα γνήσιο πάνδημο αίτημα για Δικαιοσύνη, Αλήθεια και Οξυγόνο στη χώρα.

Όταν λέμε «Τέμπη» σήμερα όλοι κατανοούν και αναφέρονται σε ένα συστημικό έγκλημα που έγινε στη «βάρδια» της κυβέρνησης Μητσοτάκη, η οποία με απύθμενο κυνισμό και κινήσεις έντονα παρακρατικές προώθησε ένα «μπάζωμα» και μια συγκάλυψη. Μια επιχείρηση που θυμίζει καθεστωτικές παρεμβάσεις σε ανάλογα εγκλήματα σε άλλες χώρες, όπου η δραστηριοποίηση πολλαπλών μηχανισμών έσπευσε να καλύψει τις ευθύνες και τους άμεσους και έμμεσους αυτουργούς.

Για να γίνουν τα «Τέμπη» αυτό που είναι σήμερα χρειάστηκαν δύο χρόνια απίστευτης προσπάθειας και ηθικού σθένους από τους συγγενείς των θυμάτων. Δύο χρόνια βασανιστικής ανάδειξης στοιχείων που τεκμηριώναν ευθύνες, παραλείψεις, συγκάλυψη στοιχείων, μπάζωμα κυριολεκτικό και μεταφορικό, αδράνεια της δικαιοσύνης, μπουλινγκ και δολοφονίες χαρακτήρων στις οποίες με περίσσιο θράσος προέβαιναν υπουργοί και βουλευτές της κυβέρνησης. Δύο χρόνια ασύστολων ψεμάτων του ίδιου του πρωθυπουργού, και

σιωπής της αντιπολίτευσης. Ένα ολόκληρο σύστημα στην υπηρεσία της συγκάλυψης, για να μην μαθευτεί η αλήθεια: Ποιο φορτίο, τι φορτίο, ποιος παραλήπτης, γιατί έκρηξη, πότε έκρηξη, πόσα βαγόνια, πού είναι τα βίντεο, περίεργες εξαφανίσεις και θάνατοι, απειλές και τρολς απέναντι σε συγγενείς και δημοσιογράφους ή εμπειρογνώμονες.

Για να γίνουν τα «Τέμπη» αυτό που είναι σήμερα χρειάστηκε να ενεργοποιηθούν ανακλαστικά της κοινωνίας από την πρώτη στιγμή. Η συγκίνηση και η οργή για το έγκλημα είχε αγκαλιάσει όλη τη νέα γενιά σε όλη τη χώρα και είχαν ξεκινήσει μεγάλες κινητοποιήσεις από την πρώτη στιγμή. Μετά το απίστευτο καλοκαίρι του 2023 (εκλογές, 41%, επανεκλογή του κυνικού και αναισχυντου Κ. Καραμανλή τζούνιορ, πλημμύρες και καταστροφές) οι κυβερνώντες νόμισαν ότι τα Τέμπη θα περάσουν σε δεύτερη μοίρα. Έκαναν μεγάλο λάθος...

Βαθύ, ενεργό ρήγμα

Το ρήγμα που προκλήθηκε από το μοιραίο δυστύχημα ήταν βαθύ και παρέμεινε ενεργό. Συνέχιζε να τροφοδοτεί τη δράση του συλλόγου των συγγενών και οι πρωτοβουλίες που πήρε. Ο ανιδιοτελής χαρακτή-

ρας των ενεργειών, η μνήμη των νεκρών και ο τρόπος που φέρθηκε η Πολιτεία απέναντί τους, η κραυγαλέα αδιαφορία των κρατικών οργάνων και οι εξόφθαλμες κινήσεις συγκάλυψης, έφεραν αποτελέσματα: Μαζικές συγκεντρώσεις σε διάφορες πόλεις της χώρας, μεγάλο ενδιαφέρον για την υπόθεση, ανάδειξη ανθρώπων που δεν συμπεριφέρονταν με τον τρόπο που συμπεριφέρονται οι πολιτικοί παράγοντες που αποδείκνυαν ένα άλλο ήθος και μια ηθική η οποία δεν απορρέει από κανόνες μάρκετινγκ και από πολιτικαντισμούς αίσχιστου είδους.

Η συλλογή 1,5 εκατομμυρίων υπογραφών ήταν ένα ηχηρό σημάδι συσπείρωσης και συνειδητοποίησης. Κανένα κόμμα ή συνδικάτο δεν θα μπορούσε να κάνει κάτι παρόμοιο. Κι όμως, το έκανε μια μικρή ομάδα συγγενών θυμάτων. Στο δε αίτημα να αρθεί η ασυλία όλων των πολιτικών προσώπων και να αλλάξει ο σχετικός νόμος, τα συστημικά κόμματα αντιτάχθηκαν, το δε ΚΚΕ αρνήθηκε να αρθεί η ασυλία σε όλους τους βουλευτές, αλλά μόνο στους υπουργούς...

Η συναυλία που έγινε στο τέλος του καλοκαιριού στο Καλλιμάρμαρο στην Αθήνα ήταν άλλη μια ένδειξη του πόσο σημαντική ήταν η συσπείρωση κόσμου και νεολαίας

γύρω από τα αιτήματα και τους στόχους που έχει προβάλλει η κίνηση των συγγενών. Ήδη το φαινόμενο έπαιρνε τις διαστάσεις ενός κινήματος με διάρκεια, ενός μαζικού κινήματος με πολλές ρίζες σε ολόκληρη τη χώρα. Στα γήπεδα όλο και πιο συχνά υπήρχαν πανό που «μιλούσαν» για τα Τέμπη και το έγκλημα...

Η αποκάλυψη των ηχητικών ντοκουμέντων ήταν μια γροθιά στο στομάχι κάθε πολίτη, αλλά αποτέλεσε και τη θρυαλλίδα ώστε να πάρει τις πραγματικές του διαστάσεις το μαζικό αυτό κίνημα. Το κάλεσμα για συγκέντρωση έξω από τη Βουλή στις 26/1 αγκαλιάστηκε από όλη την κοινωνία, από πολλούς φορείς. Μέσα σε δυο-τρεις μέρες απλώθηκε σε 110 πόλεις και νησιά της χώρας όπου βγήκαν καλέσματα για συμμετοχή. Ακολούθησαν σαν χιονοστιβάδα και καλέσματα σε πολλές χώρες του εξωτερικού. Στις 26/1 πραγματοποιήθηκε σε όλη την χώρα η μεγαλύτερη λαϊκή κινητοποίηση της τελευταίας δεκαετίας.

Τα «Τέμπη» λοιπόν σαν έκφραση της κοινωνίας έγιναν πρωταγωνιστής και καταλύτης των εξελίξεων· επέβαλαν ένα νέο πολιτικό σκηνικό, και όλα δείχνουν ότι θα δρομολογήσουν πολλές εξελίξεις. Το μαζικό ακηδεμόνευτο λαϊκό κί-

νημα, ακόμα και με το δεδομένο επίπεδο συγκρότησης και οργάνωσης, παράγει αποτελέσματα, και δείχνει ότι γίνονται πιο βαθιές διεργασίες μέσα στην κοινωνία.

Αποτελέσματα των Τεμπών

• **Αποτέλεσμα πρώτο: Τινάχθηκε το καπάκι της συγκάλυψης**
Η κυβέρνηση αναγκάζεται σε αναδίπλωση και αλλαγή στάσης. Η ουσία όμως είναι ότι παίρνει τα μέτρα της για τις εξελίξεις που έρχονται. Δεν παραιτείται, όπως θα ήταν αναγκαίο· παριστάνει υποκριτικά πως σκύβει το κεφάλι, σέβεται τους γονείς, περιμένει την δικαιοσύνη να αποφανθεί, επιρρίπτει ορισμένες ευθύνες στην εταιρεία κ.ο.κ. Παράλληλα όμως μιλά δια του πρωθυπουργού-πρωθυερέα της συγκάλυψης για «λαϊκισμό» και για «πολιτική σταθερότητα». Ο νοών νοετώ...

Παράλληλα δε, όπως για 5 χρόνια είχαμε για πρόεδρο την κα Σακελλαροπούλου (με ευρύτατη πλειοψηφία της Βουλής), η οποία είχε επικυρώσει από τις θέσεις που κατείχε στον χώρο της Δικαιοσύνης πλείστα μνημόνια και διατάξεις, τώρα θα έχουμε τον κ. Τασούλα, ο οποίος άμεσα είχε εμπλακεί σε όλες τις προσπάθειες συγκάλυψης των Τεμπών (ταυτόχρονα είναι, και αυτός, ισχυρός θιασώτης των Μνημονίων και της «σωτηρίας» της χώρας, που σαν πρόεδρος της Βουλής την παρέδιδε στον κ. Μελέντζε...). Η ανάδειξη Τασούλα στην προεδρία δεν τυχαία επιλογή του Μητσοτάκη. Πιθανόν να τον χρειαστεί στα ταρακουνήματα που έρχονται.

• **Αποτέλεσμα δεύτερο: Όλοι μεταμφιέζονται παίρνοντας υπόψη τα «Τέμπη»**

Κυβέρνηση, ΜΜΕ και αντιπολίτευση αναγκάζονται να προσαρμοστούν στη νέα πραγματικότητα που δημιουργούν τα «Τέμπη». Είτε σαν κίνηση κατευνασμού, είτε σαν νέα γραμμή άμυνας, είτε σαν προσπάθεια εκμετάλλευσης της φθοράς της κυβέρνησης για μικροπολιτικά οφέλη των κομμάτων. Ο Καρνάβαλος ξεκίνησε πιο νωρίς φέτος. Αλλά δεν ξεγελιέται ο κόσμος. Πρόσφατη δημοσκόπηση της εταιρείας MRB έδειξε τα εξής: - Η Δικαιοσύνη κάνει ό,τι μπορεί για να πέσει άπλετο φως στην

υπόθεση των Τεμπών; Απάντηση: 77% ΟΧΙ.

– Η κυβέρνηση κάνει ό,τι μπορεί για να πέσει άπλετο φως στην υπόθεση των Τεμπών; Απάντηση: 82% ΟΧΙ.

– Δέξεις-συναίσθημα που εκφράζουν περισσότερο τον Έλληνα για το παρόν και το μέλλον της χώρας; Απάντηση: Οργή 46.8%, παραίτηση-απογοήτευση 43%, φόβος 37%.

– Για ποιους λόγους αισθάνεστε οργή; Απάντηση: Διαφθορά 70.7%, καθημερινές δυσκολίες 38.6%, αδικίες 29.6%, κακή δημόσια διοίκηση 29.7%, ανισότητες 21.1%.

– Καταλληλότερος πρωθυπουργός; Απάντηση: Μητσοτάκης 21%, Ανδρουλάκης 7.2%, Κωνσταντοπούλου 6.4%, Κουτσούμπας 4.2%, Βελόπουλος 4.1%, Φάμελλος 4.1%, Λατινοπούλου 3.9%, Κασσελάκης 3.7%, Νατσιός 2%, Βαρουφάκης 2%. *Κανένας 34.8%*.

Η κρίση αντιπροσώπευσης και η οργή του κόσμου είναι δεδομένες. Η πλήρης δυσπιστία προς κυβέρνηση και δικαιοσύνη για αντιμετώπιση των Τεμπών κολοσιαία. Η αναξιοπιστία σύσσωμης της αντιπολίτευσης επίσης. Είναι τραγικό να ψελλίζεται στην άκρη των χειλιών (π.χ. από Ανδρουλάκη) η πρόταση να οδηγηθεί στη Δικαιοσύνη η διοίκηση της εταιρείας, και να μην τολμά κανείς να θέσει πολιτικό ζήτημα παραίτησης της κυβέρνησης και του πρωθυπουργού. Είναι θλιβερός ο κ. Χαρίτσος, που μιλά για τομή μετά την κινητοποίηση της 26/1, και ζητά αυτό να επενδυθεί σε ένα «λαϊκό μέτωπο» για να νικήσει τη Ν.Δ. στις επόμενες εκλογές...

• *Αποτέλεσμα τρίτο: Γιατί τα «Τέμπη» δεν είναι κάτι σαν το 2010-2015*

Αν την περίοδο 2010-2015 το αντιμνημονιακό κίνημα βρήκε πολιτική διέξοδο στην ανάθεση σε ένα μικρό κόμμα της Αριστεράς, τον ΣΥΡΙΖΑ, και του έδωσε ώθηση μέχρι να σχηματίσει κυβέρνηση, σήμερα

Το μαζικό κίνημα των Τεμπών παράγει «οξυγόνο» για όποιον ενδιαφέρεται πραγματικά για το υπαρκτό πρόβλημα της χώρας, για όποιον ενδιαφέρεται για τη ζωή και το δίκαιο στην κοινωνία

οι συνθήκες είναι διαφορετικές. Έχει βγει μια σημαντική πείρα από τον κόσμο που κινητοποιείται. Πρώτον, έχει χαλαρότερους δεσμούς με το πολιτικό σύστημα, είναι πολύ πιο δύσπιστος απέναντί του, έχει βγάλει συμπεράσματα από το πώς κόμματα και πολιτικοί χρησιμοποιούν το μαζικό κίνημα αδιαφορώντας για τους στόχους και τους πόθους του λαού. Ξέρει να κρατά αποστάσεις από τα κόμματα και να υπερασπίζεται σαν κίνηση και σαν κίνημα τον ακηδεμόνευτο χαρακτήρα του. Δεν θέλει να καπελωθεί από κανέναν. Επομένως οι επιφανειακές κίβδηλες αντιμνηστοακικές φλυαρίες της «αντιπολίτευσης» ΠΑΣΟΚ-ΣΥΡΙΖΑ και λοιπά, δεν μπορούν να συγκινήσουν ή εγκλωβίσουν τον κόσμο της λαϊκής διαθεσιμότητας. Ούτε φαίνεται από πουθενά πως αυτός ο κόσμος θα τροφοδοτήσει ακροδεξιές φωνές και σχήματα.

• *Αποτέλεσμα τέταρτο: Συντελούνται πιο βαθιές διεργασίες συνειδητοποίησης μέσα από τον αγώνα* Όπως είναι φυσικό, σε κάθε μεγάλο μαζικό κίνημα, ακόμα και σε συνθήκες όπως οι σημερινές, δηλαδή με χαλαρούς ιδεολογικούς πολιτικούς δεσμούς και διάχυτο-όχι ακριβώς αυθόρμητο- χαρακτήρα, συντελούνται βαθύτερες διεργασίες συνειδητοποίησης και πολιτικοποίησης. Σταχυολογώ δυο-τρεις σημαντικές επισημάνσεις στους λόγους των γονέων που μετέχουν στην κίνηση. Στην ομιλία της κυρίας Καρυστιανού στο Σύνταγμα γίνεται λόγος για την ενότητα των Ελλήνων απέναντι στην αδικία και τη συγκάλυψη, για την ενότητα στο ζήτημα των Τεμπών, και διαφαίνεται η αποφασιστικότητα

να οδηγηθεί μέχρι τέλους αυτός ο αγώνας, χωρίς να μπλέκεται το κίνημα αυτό στα γρανάζια του πολιτικού συστήματος και των χούγιων που το χαρακτηρίζουν. Στην ομιλία του κ. Παπαχαραλάμπη, που κι αυτός έχασε το παιδί του στο μοιραίο τρένο, γίνεται αναφορά στην άορατη σύνδεση που είχε η εξέγερση του Πολυτεχνείου στην πτώση της Χούντας με την ελπίδα τα «Τέμπη» να αποτελέσουν «σπίθα για να αλλάξει η πατρίδα μας». Εδώ δεν πρόκειται για απλό αίτημα δικαιοσύνης, αλλά για την ανάγκη να αλλάξουν βαθιά και ριζικά πολλά πράγματα στη χώρα.

Ανάγκες των Τεμπών

Όσον αφορά τις ανάγκες του κινήματος των Τεμπών, ως πιο ορατής και πιο μαζικής εκδήλωσης της σημερινής δεδομένης λαϊκής διαθεσιμότητας, μπορούμε να σημειώσουμε τα ακόλουθα:

• Πρώτον, η συνειδητοποίηση ότι το κίνημα αυτό αποτελεί μια πραγματικότητα που δημιουργεί αποτελέσματα και γεγονότα, ότι αποτελεί έναν σημαντικό συντελεστή στο πολιτικό σκηνικό, οδηγεί και στο ερώτημα κατά πόσο μπορεί να σηκώσει αυτό το βάρος και να προχωρήσει. Τα πράγματα σε διαδικασίες υποκειμενοποίησης και συγκρότησης δεν προχωρούν με διατάγματα ή παραινέσεις, αλλά με διεργασίες που έχουν τους ρυθμούς ωρίμανσής τους· από αυτήν την πλευρά, έχει τεράστια σημασία να υπάρξει σεβασμός των ρυθμών, των χρόνων και κυρίως του *ακηδεμόνευτου* χαρακτήρα που έχει αυτό το κίνημα. Οι «βιαστικοί» που θα θελήσουν να το «εκφράσουν», ή ακόμα χειρότερα να το

«καθοδηγήσουν», θα προσφέρουν χειρίστη υπηρεσία.

• Δεύτερον, είναι αναγκαίο να επιδιωχθεί μια μεγάλη συνάντηση με πλήθος από άλλες κινήσεις και αντιστάσεις που υπάρχουν σε διάχυτη μορφή σε όλη τη χώρα. Όχι μια συνάντηση με στενό οργανωτικό χαρακτήρα, αλλά ωρίμανσης όρων και στόχων κοινών, μέσα από διεργασίες και πρωτοβουλίες που θα διευκολύνουν μια πραγματική γνωριμία, μέσα σε πνεύμα σεβασμού και αμοιβαιότητας, μακριά από πολιτικάντικες λογικές καταγραφών κ.λπ. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη επαφής, σύγκλισης, συνεννόησης, συντονισμού και σύνθεσης.

• Τρίτον, για να διατηρηθεί ο μαζικός και ακηδεμόνευτος χαρακτήρας του κινήματος πρέπει να βρει τρόπους να εκφράζεται με πλατύ δημοψηφισματικό τρόπο σε μεγάλα και σοβαρά προβλήματα. Αυτός ο τρόπος θα δώσει μεγάλες ανάσες (οξυγόνο) σε πάρα πολλές μικρές και μεγάλες συλλογικότητες και προσπάθειες που θέλουν να διατηρήσουν την αυτοτέλειά τους και να συμβάλλουν παράλληλα σε ένα μεγάλο ευρύ εγχείρημα, έξω από τις προδιαγραφές του υπάρχοντος σημαδεμένου πολιτικού συστήματος και σε αυτονομία από αυτό. Οι Σειρήνες της δήθεν αντιπολίτευσης, τα κεντροαριστερά σενάρια και εκδιπλώσεις δεν πρέπει να σαγηνεύσουν το κίνημα που αναδύεται.

• Τέταρτον, είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί με κάποιο τρόπο η ταραγμένη πολιτικά και ιδεολογικά συγκυρία και τα ραγδαία γεγονότα που συντελούνται. Ενώ είναι απαραίτητη μια ιδεολογική

και πολιτική πύκνωση, είναι κατανοητό ότι οι ρυθμοί του κινήματος δεν θα είναι ενιαίοι στα διάφορα μέρη του. Κι όμως, οι εξελίξεις θα επηρεαστούν και από αυτά τα μεγάλα γεωπολιτικά κύματα και εξελίξεις. Επομένως πρέπει να αρχίσουμε να αντιλαμβάνομαστε ότι το Πολιτειακό ζήτημα έχει σχέση με το ποια είναι η θέση της χώρας στον σύγχρονο κόσμο· ότι το ζήτημα της Δικαιοσύνης συνδέεται με χίλια νήματα με το καθεστώς της ουσιαστικής ανισότητας που υπάρχει μέσα στην κοινωνία, ανάμεσα στους απλούς ανθρώπους και τα κέντρα οικονομικής και πολιτικής ισχύος· ότι το Πολιτειακό, το πολιτικό, το κοινωνικό, το ψηφιακό, το περιβαλλοντικό, το εθνικό, η Παιδεία, ο Πολιτισμός, το γεωπολιτικό δεν είναι ζητήματα που αφορούν ειδικούς στο καθένα από αυτά, αλλά πρέπει να κατανοηθεί η ανάγκη της σύνθεσης και συνολικοποίησής τους μέσα από απλές και βασικές έννοιες-προτεραιότητες όπως Δημοκρατία, Εθνική Κυριαρχία, Ανεξαρτησία, Παραγωγική ανασυγκρότηση, Δημογραφικό, Ασφυξία της περιφέρειας, διεύρυνση ανισοτήτων και φτωχοποίηση.

Σύνοψη

Στις 26/1 Ιανουαρίου το μαζικό κίνημα των Τεμπών παρήγαγε «οξυγόνο» για όποιον ενδιαφέρεται πραγματικά για το υπαρκτό πρόβλημα της χώρας, για όποιον ενδιαφέρεται για τη ζωή και το δίκαιο στην κοινωνία, για όποιον θέλει να θυμάται και να ονειρεύεται. Ο δρόμος που έχουμε μπροστά δεν είναι εύκολος, αλλά είναι ενδιαφέρων, και μπορούμε να κάνουμε πολλά· είναι στο χέρι του καθένα και της καθεμιάς να συμβάλλει σε ένα πρωτότυπο ευρύ πλατύ κίνημα και εγχείρημα που θα σημαδέψει θετικά τις εξελίξεις σε όλους τους τομείς. Η χώρα έχει ανάγκη από μια νέα μεγάλη μεταπολίτευση.

της Αριστεράς
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ρεθύμνου 11, 106 82 Αθήνα
Τηλ.: 210 3468282 Φαξ: 210 3468282
E-mail: info@edromos.gr
www.edromos.gr

facebook.com/DromosThsAristeras
youtube.com/@edromos1
instagram.com/edromos.gr
x.com/edromos

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΕΝΟΤΗΤΑ αστική μη
κερδοσκοπική εταιρία

ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ρούνη Ρινάλντι

ΝΟΜΙΜΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ:
Γιώργος Παπαϊωάννου

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:
Νίκος Ταυρής

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ:
Σταμάτης Μαυροειδής

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:
Τάσος Βαρούνης, Παύλος
Δερμενιάκης, Κώστας
Δημητριάδης, Στέλιος
Ελληνιάδης, Ρούλα
Μουτσέλου, Βασίλης Ξυδιάς,
Σπύρος Παναγιώτου, Γιώργος
Παπαϊωάννου, Μιχάλης Σιάκος,
Ερρίκος Φινάλης

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:
Κώστας Ανδριανόπουλος,
Αντώνης Ανδρουλιδάκης,
Λουκάς Αξελός, Απόστολος

Αποστολόπουλος, Κώστας
Βενιζέλος, Νίκος Γεωργιάδης,
Γάβνα Γιαννουλοπούλου,
Κώστας Γκιώνης, Γιώργος
Θεοδωρόπουλος, Ιφιγένεια
Καλαντζή, Γιώργος Α.
Λεονταρίτης, Κώστας
Λιβιεράτος, Κώστας Μελάς,
Δημήτρης Μόνος, Δημήτρης
Μπελαντίς, Μανόλης
Μούστος, Ευτύχης Μπισσάκης,
Μύρωνας Ξυδάκης, Δημήτρης
Ουλής, Γιώργος Πατέλης,
Χρήστος Πραμανιώτης,

Γιάννης Ραχιώτης,
Τριαντάφυλλος Σερμέτης, Λόλα
Σκαλτσά, Νίκος Σταθόπουλος,
Στάθης Σταυρόπουλος, Κώστας
Στοφόρος, Βάννα Σφακιανή,
Γιάννης Σχίζας, Γιώργος
Τσαφέρης, Δημήτρης Α.
Τραυλός-Τζανετάτος

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ:
Κατού Αρκονάδα (Βολιβία),
Σάλεμ Μπεν Παχία (Τυνησία),
Χάλεντ Μπαράκāt (Παλαιστίνη),
Τζέιμς Πέτρας (ΗΠΑ),

Ντέμπορα Σαντάνα (Πουέρτο
ΡΙκό), Ρικάρντο Φιέρο
(Αργεντινή), Κάρλο Φορμέντι
(Ιταλία)

ΣΚΙΤΣΑ:
Στάθης Σταυρόπουλος,
Carlos Latuff (Βραζιλία),
Vasco Gargalo (Πορτογαλία)

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:
Δημήτρης Αρβανίτης

**ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ:**
Νίκος Μάλλιαρης
Τηλ.: 6945804299
E-mail: malliaris@edromos.gr

Τάνια Μίτσιου
Τηλ.: 6976864058

ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
Newspresshold
Γ. Τασσιόπουλος –
Κ. Μπάρλας Ο.Ε.
Τηλ. 210 6620788-734

01 **ΠΟΛΙΤΙΚΗ**

Τα μεθεόρτια

■ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

Οι πρώτες μέρες του Τραμπ στον Λευκό Οίκο δεν είναι μόνο μέρες θριάμβου αλλά και σύγχυσης, οξυμένων συγκρούσεων οπισθοφυλακής από τους απερχόμενους και αυτών που αναλαμβάνουν την Εξουσία. Χώρα η διαμάχη στα «έσω» του Λευκού Οίκου όπου παραμερίζεται (;) ο Έλον Μάσκ. Είναι ενδείξεις διχασμού που δεν περιορίζεται στις κορυφές, στις πολιτικές και οικονομικές ελίτ, αλλά έχει βάθος στην κοινωνία. Τέτοιες συγκρούσεις δεν επιλύονται στο άψε-σβήσε αλλά τραβάνε σε μάκρος και έχουν, ενίοτε, επώδυνη κατάληξη.

Η Ειρήνη στην Ουκρανία ισοδυναμεί με αποτυχία της στρατηγικής των ΗΠΑ και συνολικά της Δύσης, να υποβιβάσουν τη Ρωσία σε περιφερειακή (και όχι παγκόσμια) Δύναμη. Αντίστροφα, η επικράτηση Ρωσίας και Κίνας στο Ουκρανικό διαγράφεται με ευνοϊκότερους όρους.

Το τέλος του καπιταλισμού;

Ο Μαρξ υποστήριζε ότι ένα πολιτικό-κοινωνικό καθεστώς ανατρέπεται όταν έχει εξαντλήσει τις δυνατότητές του να αναπαραχθεί. Π.χ. Η Γαλλική Επανάσταση είναι εμβληματική επειδή από τον Φεουδαρχισμό περάσαμε στον Καπιταλισμό. Τι θα συμβεί αν, με αφορμή το Ουκρανικό, οι ΗΠΑ / Δύση χάσουν τη σημερινή τους υπεροχή; Με δεδομένο ότι η εισαγωγή της νέας Τεχνολογίας (Τεχνητή Νοημοσύνη, κατασκευή

τεχνητά Ανθρώπων - θυμόμαστε τη «ντόλυ», το κλωνοποιημένο πρόβατο, όπου επικρατεί τάφου σιγή) ανοίγει άγνωστη, όσο και επικίνδυνη Νέα Εποχή με τους νικητές στις σημερινές αναμετρήσεις ίσως να αποκτούν προβάδισμα. Πολλοί, λένε σχετικώς, ότι ο καπιταλισμός δεν θα σβήσει αλλά θα αλλάξει τόσο ριζικά ώστε το επαναστατικό πέρασμα από τη χειροτεχνία στις μηχανές περιό

1880 να είναι φαιδρή εικόνα ενός δυστοπικού μέλλοντος.

Η Ε.Ε. προτεκτοράτο των ΗΠΑ

Η σύγκρουση που προβάλλουν τα ΜΜΕ μεταξύ (σχηματικά) Τραμπ-Πούτιν, είναι παροδικής εμβέλειας. Ο ίδιος ο Πούτιν δήλωσε ότι είναι έτοιμος για συνομιλίες και ότι το Ουκρανικό είναι θέμα Εθνικής Ασφάλειας για τη Ρωσία και όχι ζήτημα τιμών του

πετρελαίου.

Στην άλλη άκρη ο γ.γ. του ΝΑΤΟ Ρούτε καλεί τη Δύση σε επιστροφή του στυλ «να καούμε όλοι για να νικήσουμε». Παλιά, αρχές του '50, στον πόλεμο της Κορέας, το λέγανε με αθέλητη αίσθηση του κωμικού: «να πνίξουμε τους κίτρινους (Κινέζους) στο αίμα για να μάθουν τι θα πει ελευθερία». Η Ε.Ε. είναι προτεκτοράτο των ΗΠΑ έλεγε ο Μπρζεζίνσκι. Όντως

Αγγλία-Γαλλία γελοιοποιήθηκαν από τις ΗΠΑ (δευτερευόντως και από την ΕΣΣΔ) το 1956 όταν επιχείρησαν να ρίξουν τον Νάσερ. Έκτοτε έχασε και ο Ντε Γκώλ στον αγώνα Ανεξαρτησίας της Γαλλίας έναντι των ΗΠΑ. Η Ενωμένη Ευρώπη είναι πλέον μια καλή και χρήσιμη «Καμαριέρα» (Τζένιφερ Λόπεζ) των Αμερικανών. Τελεία.

Τα φύλα είναι μόνο δυο

Αν κάτι στραβώσει και οι ελπίδες στον Τραμπ διαψευστούν, η παρουσία του Κέννεντι του νεότερου ίσως αποκτήσει απροσδόκητη αίγλη... Έγκυρη γαλλική Επιθεώρηση σημειώνει την επιφυλακτική στάση απέναντί του και του Τραμπ (που τον επέλεξε για ψηφοθηρικούς λόγους) και των Δημοκρατικών θεωρώντας ότι τον βλέπουν ως πιθανό αντίπαλο, μελλοντικά. Υ.Γ.: Ο Τραμπ έχει το δικό του «στυλ» αλλά γνωρίζει άριστα ότι η λύση στο Ουκρανικό δεν εξαρτάται μόνο από τον Πούτιν αλλά κυρίως από τον ίδιο - ο Ζελένσκι είναι απλώς δούλος. Είναι κλασική στάση να ρίχνεις το λάθος στον αντίπαλο, μόνο που αυτό απλώς επιστρέφει στην αδιέξοδη κατάσταση επί Μπάιντεν. Τουλάχιστον ο Τραμπ έμεινε στην κοινή ΑΛΗΘΕΙΑ ότι τα φύλα των ανθρώπων (και όλων των ειδών) είναι δυο και μόνο δυο, με την ευχέρεια των ανθρώπων να κάνουν δικές τους σεξουαλικές επιλογές από τα αρχαία χρόνια χωρίς να διανοούνται ότι αυτό αλλάζει τη Φύση.

**Με όχημα
την ποίηση**Ανθολόγος: **Λουκάς Αξελός****ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΚΑΝΑΣ
(1944-2024)****Μ'αγαπάς δεν αγαπάς**

Που θες να βρω
μέσα στον κάμπο
ποια μαργαρίτα διάλεξε
για να ντυθεί το μυστικό σου.

Από χάδι σε χάδι

Από χάδι σε χάδι
έγινε βότσαλο.
Καμιά παλάμη δεν τη θυμάται.

**Έτσι ήταν η Ελλάδα
πάντοτε**

Έτσι ήταν η Ελλάδα πάντοτε
ένας δίσκος με αντίδωρα.

Κανένας δεν τη χόρτασε.

Καλό φεγγάρι

.....
Ξαφνιάζεσαι μια μέρα,

κοιτάξεις μες τα μάτια μιας γυναίκας,
όποις γυναίκας,
λες σιγανά παλιούς σκοπούς,
«θα φύγω το χειμώνα γέρνοντας λίγο αριστερά
από το βάρος της αγάπης σου»,
θυμάσαι πόσο σου 'λειψε η δίδυμη καρδιά της,
χαράξεις στίχους, λες σιγανά παλιούς σκοπούς,
«Λιγνό μου κυπαρίσσι, σ'ονειρευόμουν
τρεις νύχτες»,
κάποτε να τα σιχαθείς ετούτα,
να μην βουλιάξεις τη ζωή σου
μέσα σε τόσες λεπτομέρειες.

Οι μέρες και οι νύχτες μου

Οι μέρες κι οι νύχτες μου
κι όλος ο χρόνος που πέρασε.

Αφημένος εδώ
ένα τίποτε ή ένα σημάδι
κάτω απ το γλόμπο του ήλιου.
Καίει το σκοτάδι αθόρυβα
καταναλώνει τα δέντρα και τη φυλή μου.

Όλα τούτα
προστίθενται κάπου ή αφαιρούνται;

Περί ποιήσεως

Κι εσύ που ξέρεις από ποίηση
κι εγώ που δεν διαβάζω
κινδυνεύουμε.
Εσύ να χάσεις τα ποιήματα
κι εγώ τις αφορμές τους.

ΣΤΗΝ «ΑΥΛΗ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ» (ΜΕ ΤΟΝ ΣΤΑΘΗ)...

Βαθύ κράτος (βαθιά στην Κόλαση)

Η κυβέρνηση Μπυστάκη πέρασε αν όχι αβρόχοις ποσί, πάντως χωρίς να βραχεί έως πνιγμού, το σκάνδαλο των υποκλοπών, καθώς και μια σειρά σκανδάλων ή σκανδαλωδών καταστάσεων, λόγω της δυναμικής που είχε κατά την πρώτη τετραετία.

Σήμερα η κυβέρνηση έχει λαχανιάσει.

Και από το πλήθος των προβλημάτων που δεν έλυσε, και από το πλήθος των προβλημάτων που δημιούργησε.

Η κυβέρνηση κωλαίνει σε πολλά επίπεδα: των εργασιακών αμοιβών, της αγοραστικής δύναμης, της στεγαστικής κατάστασης, του συστήματος περίθαλψης, ενώ στα θέματα της εθνικής κυριαρχίας και της άμυνας δείχνει να έχει χάσει τη μπάλα (αν εκφρασθούμε ηπίως) ή ότι έχει κατέβει όλα τα σκαλιά της Υποτέλειας έως την Κόλαση (αν θέλουμε να είμαστε ακριβείς).

Η Τραγωδία των Τεμπών θα μπορούσε να λειτουργήσει ως καταλύτης και να δημιουργήσει ένα σημείο καμπής για την κυβέρνηση,

αν υπήρχαν οι πολιτικές δυνάμεις, ή η πολιτική δύναμη, που θα μπορούσαν να εκφράσουν, να οργανώσουν και να κατευθύνουν την ογκούμενη λαϊκή δυσφορία, αγωνία, ακόμα και οργή.

Τέτοιες όμως δυνάμεις (πλην ΚΚΕ και μερικών μικρών σχημάτων της αντιμνημονιακής Αριστεράς) δεν υπάρχουν.

★★★

Η Τραγωδία των Τεμπών συνέβη διότι θα συνέβαινε! Το κρατικό καρκατσουλιό, οι αναθέσεις, οι μίζες, η διασπάθιση του δημοσίου χρήματος, βεβαιότατα οι ιδιωτικοποιήσεις και οι «ημέτεροι» έστρωσαν τις ράγες για τη σύγκρουση. (Και, πιθανόν, για την επόμενη σύγκρουση.)

Η κυβέρνηση στην προσπάθειά της να συγκαλύψει τις πολιτικές της ευθύνες βρέθηκε μπροστά σε ποινικές ευθύνες (που υπερέβαιναν κατά πολύ τις όποιες ευθύνες του προσωπικού) – και, προσπάθησε να τις συγκαλύψει και αυτές.

Ανίκανη καθώς είναι, ούτε αυτό κατάφερε.

.....

Τώρα πάνω απ' το κεφάλι της κρέμεται το σπαθί του Δαμοκλή.

Πράγμα που μοχλεύει όλο το πολιτικό σκηνικό, πάλι όμως για τους λάθος λόγους και οπωσδήποτε για τους λάθος στόχους!

Σενάρια επί σεναρίων εξυφαίνονται. Δυνάμεις που φέρουν το δικό τους άγος των Τεμπών (Μάντρα, Μάτι κ.ά.), δυνάμεις που φέρουν τα άγνη του Χρηματιστηρίου, της Διαφθοράς και της Χρεωκοπίας παρατάσσονται τώρα με ανατριχιαστική ευκολία ώστε να ανασχηματισθούν

και, ως αν η Τραγωδία των Τεμπών να ήταν μια μακάβρια κολυμβήθρα του Σιλβάμ

να επανεμφανιστούν μπροστά στον λαό ως δυνάμεις κάθαρσης και σωτηρίας! Με

τον οπορτουניσμό να βαράει κόκκινο! Όλα τα ενδεχόμενα ανοιχτά: ΠΑΣΟΚ + ΣΥΡΙΖΑ + Ν. Αριστερά + κάτι ψιλά, περάστε κόσμε! Η Ν.Δ. + ΠΑΣΟΚ + κάτι ψιλά, πάρτε κόσμε!

★★★

Υπάρχει δηλαδή ο κίνδυνος η Τραγωδία των Τεμπών να κωνευτεί από ένα Σύστημα που ήδη αναζητά τους μεταμορφισμούς του προκειμένου να ανακυκλωθεί, ή μάλλον καλύτερα να κλωνοποιηθεί και να συνεχίσει την παραγωγή της κακοδαιμονίας μας – την μόνη παραγωγή που ακμάζει στην Ελλάδα.

★★★

Μπορεί λοιπόν να αποδειχθεί ότι το ιδιωτικοποιημένο τραίνο μετέφερε λαθραία υλικά κατάλληλα για τη νόθευση καυσίμων – πράγμα

που θα κλονίσει την κυβέρνηση, αλλά δεν θα αλλάξει το σύστημα διακυβέρνησης.

Αν δεν αποκαλυφθεί ποιος φόρτωσε την εν δυνάμει πυρόσφαιρα και αν δεν αποκαλυφθεί ποιος ή ποιοι θα παρελάμβαναν το πυρφόρο αυτό υλικό, το

Σύστημα θα εξακολουθήσει να δουλεύει αν όχι ως Γιάννης αλλά πάντως ως Γιαννάκης.

.....

Κι ο λαός; Ο λαός θα μείνει με έναν ακόμα καημό, ένα ακόμα μαράζι, τουλάχιστον το μέρος εκείνο του λαού που δεν έχει προσχωρήσει στην ιδεολογική κυριαρχία των αφεντικών – των

δυναστών – των Δυνατών.

.....

Η δε αίσθηση κάποιων εξ ημών ότι «ο λαός τούς τα μαζεύει» και ότι «κάποια στιγμή θα ξεσπάσει» είναι μάλλον φρούδα ελπίδα και ευσεβής πόθος.

Όταν τα πράγματα πάνε απ' το κακό στο χειρότερο, νοσταλγείς το λιγότερο κακό, έναν τσάτρα-πάτρα ΣΥΡΙΖΑ, ένα κεντροαριστερό σχήμα με ολίγην απ' όλους, ένα κεντροδεξιό κακό που δεν είναι δα κι ακροδεξιό θρ' αδερφέ,

ασχέτως αν όλα αυτά, και νεοφιλελεύθερα, και ακροδεξιά είναι. Στο σύνολό τους και το καθένα ξεχωριστά...

★★★

Και τέλος, η πολυθρύλητη Δικαιοσύνη.

Στο παρόν Σύστημα η Δικαιοσύνη έχει καταντήσει να είναι, εν πολλοίς, μια διατιπσία στη διακίνηση του χρήματος.

Στην πραγματικότητα πάντα έτσι ήταν, καθώς η ίδια η (αρχετυπική μας) γλώσσα διδάσκει: νομή-νόμος. Και νόμος-νόμισμα-νομίζω. Όλη η πολιτική σε τέσσερις λέξεις ή μάλλον σε μία: νόμομαι.

Παρά ταύτα, ο λαός ελπίζει (και καλώς), έχει εξάλλου χύσει το αίμα του ώστε η Δικαιοσύνη να βρίσκεται όσο πιο κοντά γίνεται στο Δίκαιο και το Δίκαιο να βρίσκεται όσο πιο κοντά γίνεται στο δίκιο του λαού. Αυτό άλλωστε είναι η ιστορία του πολιτισμού. Οψόμεθα...

ΣΤΑΘΗΣ Σ.
30.1.2025

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το οξυγόνο που χρειαζόμαστε

Ανακοίνωση της ΚΟΕ

Ο Ιλαοθάλασσες στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, και οι μαζικές συγκεντρώσεις σε δεκάδες περιοχές όλης της χώρας και πόλεις του εξωτερικού στις 26 Ιανουαρίου, θύμισαν έντονα τις μέρες των (κατασυκοφαντημένων) Πλατειών και ήταν από τις σημαντικότερες αγωνιστικές στιγμές της κοινωνίας την τελευταία δεκαετία.

Η κυβέρνηση, αλλά και κανένα κόμμα, κανένα πολιτικό επιτελείο, δεν περίμενε ότι τα Τέμπη θα οδηγούσαν σε μια τόσο βαθιά διεργασία μέσα στην ελληνική κοινωνία. Σύμβουλοι και επικοινωνιολόγοι είχαν γνωμοδοτήσει ότι σε λίγες βδομάδες η οργή θα ξεφούσκωνε και το θέμα θα ξεχνιόταν όπως τόσα άλλα.

Το συστημικό αυτό έγκλημα ενεργοποίησε βαθύτερα αντανάκλαστικά μιας κοινωνίας που, όσο και αν την σπρώχνουν προς τα εκεί, δεν έχει απωλέσει αξίες, κριτήρια και αξιοπρέπεια. Η κυνική διαχείριση από μια βαθιά αντιδημοκρατική κυβέρνηση, η τιμωρησία και η συγκάλυψη, η αλαζονεία και η περιφρόνηση των πολιτών, μεγάλωσε κι άλλο το ρήγμα αντί να το μπαζώσει.

Η αντιπολίτευση δεν έκανε τίποτα ουσιαστικό για τα Τέμπη, δεν ενόχλησε καθόλου την κυβέρνηση, δεν έβαλε φρένο στη χειραγώγηση των θεσμών, δεν έθεσε σε καμιά περίπτωση το ζήτημα αυτό σε προτεραιότητα, πάνω δηλαδή από τη συνηθισμένη κοινοβουλευτική ρουτίνα, τα εκλογικά ποσοστά, τις διενέξεις ανάμεσα στα κόμματα και στο εσωτερικό τους.

Μια χούφτα άνθρωποι, οι συγγενείς των θυμάτων, με όπλα την επιμονή και το δίκιο, κατάφεραν να αναδείξουν τις πολιτικές ευθύνες και τη συγκάλυψη, να κρατήσουν πεισματικά ανοικτό το θέμα, να πάρουν πολύμορφες πρωτοβουλίες, να εμπνεύσουν και να ενώσουν την κοινωνία με τρόπο που δεν μπορεί να το κάνει κανένα κόμμα ή αυτόκλητη πρωτοπορία. Εκείνοι που επισείουν τον κίνδυνο της κομματικής εκμετάλλευσης ή αξιοποίησης των αντιδράσεων, δεν υπολογίζουν ότι οι ενεργοί πολίτες έχουν αποκομίσει πλούσια συμπεράσματα από τα χρόνια 2010-2015. Κανένα κόμμα δεν μπορεί να «καπελώσει» αυτό το ρεύμα, γιατί αυτό έχει φουντώσει ακριβώς επειδή δεν καθοδηγείται από δυνάμεις που αποσκοπούν στο πλασάρισμα εντός του πολιτικού συστήματος. Ο Βασίλης Χατζηχαράλαμπος, πατέρας του 29χρονου Παναγιώτη που χάθηκε στα Τέμπη, είπε στη συγκέντρωση στο Σύνταγμα: «Δεν θα ήθελα να πω πολλά, μόνο μια ευχή να κάνω: Οι φοιτητές του Πολυτεχνείου ήταν η σπίθα για να έρθει η μεταπολίτευση. Είθε τα Τέμπη να γίνουν η σπίθα για να αλλάξει η πατριδα μας».

Πράγματι, σήμερα, το οξυγόνο που ζητούν εκατομμύρια άνθρωποι είναι όρος για να λυθεί το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας. Πατή η απαίτηση για Δικαιοσύνη και Δημοκρατία βγαίνει μέσα από την ακηδεμόνευτη έκφραση της κοινωνίας. Για να σπιάσουν τα στεγανά της ενημέρωσης και των ελεγχόμενων ΜΜΕ. Για να σταθεί όρθιος και ενωμένος ο λαός απέναντι σε μια διεφθαρμένη κυβέρνηση, που πρέπει να πέσει, απέναντι στις περικόλεις ελίτ και το ξεπερασμένο πολιτικό σύστημα.

Συνέντευξη αποποίησης ευθυνών

Παραπλανήθηκε τελικά ο πρωθυπουργός για τα Τέμπη;

■ **ΤΟΥ Ιάσωνα Κωστόπουλου**

Ο Ι μεγάλες συγκεντρώσεις που έγιναν για τα Τέμπη σε όλη την Ελλάδα την προηγούμενη εβδομάδα ανάγκασαν την κυβέρνηση σε μια ορισμένη αναδίπλωση για το θέμα. Επικοινωνιακά, τα κάστανα από τη φωτιά προσπάθησε ανεπιτυχώς να βγάλει ο Κ. Μητσοτάκης σε μία συνέντευξη που έδωσε στον Α. Σρόιτερ σχετικά με το συστημικό έγκλημα των Τεμπών. Στη συνέντευξη ο πρωθυπουργός σε γενικές γραμμές προσπάθησε να αποποιηθεί κάθε ευθύνη ή λάθος χειρισμό, δηλώνοντας περίπου παραπλανημένος και διασκορπίζοντας τις ευθύνες για τη συγκάλυψη της υπόθεσης προς πάσα κατεύθυνση, εκτός βέβαια από αυτή της κυβέρνησής του. Ενώ σε ό,τι αφορά τα νέα στοιχεία που ήρθαν στο φως από τις εκθέσεις των πραγματογνωμόνων σχετικά με τα αίτια της ανάφλεξης, ο Κ. Μητσοτάκης αποπειράθηκε να θολώσει τα νερά σχετικοποιώντας το ζήτημα και εναποθέτοντας όλη την ευθύνη για τη συνέχεια στη δικαιοσύνη.

Επιχειρησιακά λάθη, αλλά με καλές προθέσεις

Αναφορικά με τη δυσaréσκεια και εν τέλει την οργή του κόσμου, όπως αυτή φάνηκε από τις συγκεντρώσεις, ο Κ. Μητσοτάκης δήλωσε πως ναι μεν την κατανοεί αλλά η κυβέρνησή του έχει κάνει τα μέγιστα για να διευκολύνει τη διερεύνηση της υπόθεσης. Αυτό όμως που δεν τέθηκε στην κουβέντα είναι ότι στην πραγματικότητα η κυβέρνηση μέσα από δήθεν «επιχειρησιακές» αποφάσεις έχει κάνει τα αδύνατα δυνατά για να δυσχεράνει, αν όχι να καταστήσει εντελώς άκαρπες, όλες τις προσπάθειες των συγγενών για να έρθει η αλήθεια στο φως. Πώς αλλιώς εξηγείται ο διασκορπισμός του χώματος και των συντριμμιών σε δύο (τουλάχιστον) σημεία το ένα εκ των οποίων κρατήθηκε κρυφό για μήνες; Γιατί ενώ οι συγγενείς είχαν αναφέρει εξαρχής ότι δεν βρίσκουν τα πάντα στο Κουλούρι δεν αναφέρθηκε η τοποθεσία στα Πηγάδια; Πώς εξηγείται το μπάζωμα της περιοχής ακόμη και στα πρανή όπου προφανώς δεν στέκει ούτε κατά διάνοια η δικαιολογία της πέδησης γερανών; Γιατί η κατηγορούμενη Hellenic Train μπόρεσε να πάρει υλικό από το σημείο αλλά ακόμη και ένα ολόκληρο βαγόνι στις αποθήκες της; Τα παραπάνω δεν είναι απλά επιχειρησιακά λάθη με καλό σκοπό, δεν συνέβησαν μέσα σε μια στιγμή και βέβαια η απόκρυψή τους επί μήνες παρότι διενεργούνταν έρευνα από τους συγγενείς, κάθε άλλο παρά κακός χειρισμός με καλή πρόθεση είναι. Ούτε βέβαια μπορεί να

χαρακτηριστεί ως διευκόλυνση το καταχώρισμα στο συρτάρι του κ. Τασούλα των μηνύσεων κατά μελών της κυβέρνησης που έχουν υποβάλλει οι συγγενείς.

Παραπλανημένος αλλά αμετανόητος

Σε σχέση με τις δηλώσεις του για το περιεχόμενο του φορτίου σύμφωνα με τις οποίες απέκλειε κάθε πιθανότητα ύπαρξης παράνομου εύφλεκτου φορτίου, ο Κ. Μητσοτάκης άφησε να εννοηθεί πως παραπλανήθηκε από τις πληροφορίες που αρχικά είχε. Ποιες πληροφορίες; Μα βέβαια αυτές που του έδωσε η Hellenic Train! Δηλαδή, ο πρωθυπουργός έμεινε εμβρόντητος καθώς αποκαλύφθηκε πως τον παραπλάνησε ο βασικός κατηγορούμενος για την υπόθεση! Γιατί όμως ο Κ. Μητσοτάκης δέχθηκε τις εξηγήσεις της Hellenic Train, δεδομένου ότι η εταιρεία είχε προφανές κίνητρο για να μην αποκάλυψει τα πραγματικά αίτια της ανάφλεξης; Επιπλέον, πώς είναι δυνατόν να αγνόησε τις καταγγελίες για πυροσβέστες με χημικά εγκαύματα πάνω από τη στολή; Για αυτά ο πρωθυπουργός αρνείται να ζητήσει συγνώμη καθώς όπως λέει στη συνέχεια άλλαξε τη στάση του. Ακόμη όμως και αν δεχτεί κανείς ότι δεν είναι ένοχος αλλά εγκληματικά ανίκανος πώς εξηγούνται οι επόμενες δηλώσεις του όπου είχε πει ότι το μόνο λάθος της κυβέρνησης είναι ότι δεν καταπολέμησε τις θεωρίες συνωμοσίας για το παράνομο φορτίο; Διότι οι δηλώσεις αυτές έγιναν ένα χρόνο μετά, σε στιγμή που η κυβέρνηση γνώριζε τις ήδη υπάρχουσες ερμηνείες των πραγματογνωμόνων αλλά και είχε στη διάθεσή της όλο το υλικό που οι κρατικές υπηρεσίες έχουν συνεισφέρει στην προανάκριση. Δηλαδή, είχε τη δυνατότητα να γνωρίζει πέρα από το πλούσιο υλικό που είχε δημοσιευτεί ακόμη και για τα ηχητικά του 112 που πρόσφατα είδαν το φως της δημοσιότητας.

Οι πολλές πραγματογνωμοσύνες και η δικαιοσύνη

Αναφορικά με το πόρισμα των εκθέσεων των πραγματογνωμόνων ο Κ. Μητσοτάκης προσπάθησε να θολώσει και πάλι τα νερά λέγοντας ότι υπάρχουν πολλές εκθέσεις και εν τέλει ο ανακριτής θα πρέπει να πάρει την απόφαση για το τι τελικά συνέβη. Βέβαια τα πράγματα δεν είναι καθόλου έτσι, διότι αυτό που τελικά φαίνεται ότι αποδεικνύεται είναι ότι η ανάφλεξη δεν προέρχεται από τα έλαια σιλικόνης. Άρα ότι οι εκθέσεις που αναφέρουν αυτό ως αιτία είναι λαθεμένες και ανυπόστατες. Και πάλι βέβαια ο πρωθυπουργός δεν φαίνεται να ενοχλείται καθόλου από το γεγονός ότι

η έκθεση του Χημείου του Κράτους είναι πολύ βολικά παρωχημένη ενώ κωφεύει και στις αιτιάσεις των επιστημόνων για έκθεση που στηρίχθηκε σε ελάχιστα επιστημονικά δεδομένα και είναι πρωτοφανής. Επιπλέον, είναι ένα ερώτημα για ποιο θέμα θα καλεστεί να αποφασίσει η δικαιοσύνη. Δηλαδή με ποιο κριτήριο το δικαστήριο θα αποφανθεί για το ποια ήταν τα πραγματικά αίτια της φωτιάς; Η μεταβίβαση όλων των ευθυνών στη δικαιοσύνη και άρα στο μέλλον είναι πολύ βολική.

As κάνουμε μια υπόθεση εργασίας

As υποθέσουμε ότι ο Κ. Μητσοτάκης όντως παραπλανήθηκε. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εξηγηθεί πώς είναι δυνατόν όλα τα «λάθη» που έχουν συμβεί να είναι τόσο βολικά τοποθετημένα. Δηλαδή, παρανόμως και πέρα από κάθε πρωτόκολλο αλλοιώθηκε ο χώρος του δυστυχήματος, το υλικό μεταφέρθηκε και σε δεύτερη τοποθεσία η οποία κάπως «χάθηκε» και έμεινε κρυφή και εντελώς αφύλακτη, η κατηγορούμενη εταιρεία μπόρεσε όχι μόνο να πληροφορεί τον πρωθυπουργό αλλά και να αλωνίζει στα συντρίμια από την πρώτη στιγμή, το βιντεοσκοπικό υλικό της εμπορικής αμαξοστοιχίας από όλους τους σταθμούς διαγράφηκε, το 130 βαγόνι εν τέλει υπάρχει, το υλικό των συνομιλιών των οδηγών έχει επίσης διαγραφεί, οι ιατροδικαστικές εκθέσεις είναι περιέργως πανομοιότυπες, η πραγματογνωμοσύνη του κράτους είναι εντυπωσιακά λανθασμένη, η εξεταστική στη Βουλή παρέλειψε να καλέσει σημαντικούς μάρτυρες και για πάνω από ένα χρόνο δεν έχει ζητηθεί να καταθέσουν επιζώντες από διπλανά βαγόνια. Δυστυχώς για τον πρωθυπουργό μαζεύονται πολλά λάθη τα οποία είναι υπόπτως αλληλοσυμπληρούμενα ενώ διατρέχουν όλες τις διαδικασίες του κρατικού μηχανισμού. Επομένως, αν ο ίδιος παραπλανήθηκε τότε ποιος διευθύνει αυτή τη σκιώδη διαδικασία; Ίσως αυτά να αποτελούν αρκετές ενδείξεις για μια ακόμη έρευνα που δεν θα γίνει ποτέ. Τουλάχιστον όμως δεν επιτρέπουν δικαιολογίες που υποτιμούν την νοημοσύνη του κόσμου όπως αυτή της «παραπλάνησης».

Το κοινωνικό ρήγμα «των Τεμπών» έχει μηνύματα για όλους

Κυβερνητικά άγχη μπροστά στην κοινωνική πίεση

Οι ενσωματωμένες αντιπολιτεύσεις χάσκουν μπροστά στο «πολιτικό κενό»

■ ΤΟΥ Κώστα
Δημητριάδη

Η περασμένη Κυριακή, 26/1 ήδη επηρεάζει σημαντικά τις πολιτικές εξελίξεις. Δύο χρόνια μετά την πρωτοφανή σιδηροδρομική τραγωδία των Τεμπών της 28/2/23 και τα πολλαπλά εγκλήματα –κρατικά και εταιρικά– που αρθρώνονται γύρω της δεν έχουν παραγραφεί. Επιβεβαιώνεται ότι τα «Τέμπη» γίνονται το σημείο που συμπυκνώνει ένα μεγάλο πολιτικό ρήγμα, οργής, δυσφορίας και αποξένωσης, ευρύτατων κοινωνικών στρωμάτων απέναντι στα καμώματα και τους τρόπους του νέου καθεστώτος που «κανονίζει» τις υποθέσεις της χώρας. «Δύο κόσμοι». Άλλες οι αξιώσεις επί της μνήμης και του χρόνου μέσα στην κοινωνία, τελείως άλλες μέσα σ' ένα πολιτικό προσωπικό που επιδιώκει τον εθισμό στην άμεση λήθη του κάθε ανομήματός του κάτω από τις εντυπώσεις που δημιουργεί το αμέσως επόμενο. Η έκταση των συγκεντρώσεων –το μέγεθος και το άπλωμά τους σε κάθε γωνιά της χώρας– ήδη έχει τσαλακώσει σχεδιασμούς και αναγκάζει κυβερνητικούς και αντιπολιτευόμενους σε εσπευσμένες αναδιπλώσεις, ελιγμούς και τροποποιήσεις. Το άγχος, σε πρώτο πλάνο το κυβερνητικό, δεν μπορεί να συγκαλυφθεί και αποκαλύπτει σε ευρύτερη θεά την ασημαντότητα των διαχειριστών. Το σκηνικό που μέχρι την προηγούμενη εβδομάδα είχε σχεδιαστεί για να «γεμίσει τον χρόνο» με τις διαδικασίες για την εκλογή του ΠτΔ, με την φιλοτεχνούμενη εικόνα να είναι αυτή ενός πρωθυπουργού που έχει υπό τον έλεγχό του το παιχνίδι, και με τις χορογραφημένες κινήσεις κυβέρνησης και «αντιπολίτευσης» ενώπιον ενός αδιάφορου γενικά κοινωνικού σώματος, ξαφνικά μεταδίδει μηνύματα υποβόσκουσας κρίσης. Η ατμόσφαιρα δίνει μηνύματα ότι κυοφορούνται εξελίξεις –περαιτέρω αποκαλύψεις– και εσπευσμένες κυβερνητικές αναπροσαρμογές κάθε είδους (και βαθμού αναποτελεσματικότητας).

Η κυβέρνηση

Αξίζει να σταθούμε σε μερικά ενδημικά πλέον μοτίβα συμπεριφοράς και χειρισμού. Πρώτα απ' όλα

στην μέχρις εσχάτων προσπάθεια προστασίας ενός πολυπλόκαμου μηχανισμού –κρατικού, ημικρατικού, παρακρατικού, γκαγκστερικού– κάθε φορά που ανοίγει κάποιο ρήγμα – και ως προς αυτό θα ήταν χρήσιμο να ανακαλέσει κανείς ένα ολόκληρο ημερολόγιο τέτοιων πολυποίκιλων ρηγμάτων των τελευταίων ετών. Και όταν πια η προστασία καταλήγει αδύνατη, κάποιες «θυσίες» κολλητών, σχεδόν πάντοτε πρόσκαιρες, προκειμένου να στεγανοποιηθεί το υπόλοιπο σύστημα εξουσίας και πρωτίστως να μείνει αλώβητος «ο πρωθυπουργός». Η κυνική και «άνετη» μετακύλιση της ευθύνης σε άλλους, και τα «είπα-ξείπα» έχουν πάρει πλέον τέτοια έκταση που μας υποχρεώνουν να σκεφτούμε τι θα σήμαινε η διαχείριση μιας δύσκολης εθνικής-κοινωνικής κρίσης από έναν θίασο τόσο «μοιραίων» ανθρώπων. Επιπλέον η πανταχού παρούσα αίσθηση, που βγαίνει με ακόμη μεγαλύτερη φόρα στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια «εργασιών επισκευής της δημόσιας εικόνας», ότι ο πρωθυπουργός εντέλει εκτελεί τις βουλές τρίτων αλλότριων συμφερόντων των οποίων είναι υπάλληλος: «Αυτά μου είπαν –ποιοι; οι ενεχόμενοι στην υπόθεση που υπό κανονικές συνθήκες θα έπρεπε να είναι ελεγχόμενοι (!) Hellenic Train, ΟΣΕ κ.λπ.– αυτά προβάλλω ως πραγματικότητα». Από κοντά έρχεται αυτό το μεγάλο σαράκι φθοράς της κοινωνικής συνείδησης, ο συμψηφισμός που ορίζει τους τρόπους του πολιτικού συστήματος γενικά. Μπροστά σε κάθε κρίση το καταφύγιο είναι οι αλγεβρικός μηδενισμός του αθροί-

σματος των ανομημάτων των μεν και των δε. Εκεί που θα έπρεπε οι κοινές αιτίες αυτών των ανομημάτων να οδηγούν στην πρόσθεσή τους. Και στο υπόγειο, το ενσυνείδητο ψέμα και η ανενδόια εξαπάτηση από τα στόματα μιας σειράς προθύμων υπουργών, αξιωματούχων και δημοσιογράφων που έχουν ειδικά επιλεγεί για «κάθε βρωμιά», αλλά και μια σειρά «ιδεολογικών μοτίβων» που παραπέμπουν στην ιδιοτέλεια και την ηθική έκπτωση των υπολογισμών του μαυραγορίτη. Μέσα σ' όλο αυτό, ίσως η μεγαλύτερη πρόκληση είναι η μόνιμη κατακλείδα ότι «μόνη αρμόδια πρέπει να είναι η δικαιοσύνη που πρέπει να την αφήσουμε να κάνει ήσυχη τη δουλειά της». Ακόμη μεγαλύτερη πρόκληση γιατί το σύνολο του πολιτικού κόσμου έχει υπογράψει το σχετικό «συμβόλαιο». Διακομματική σιωπή, ανοχή και συγκατάνευση, όταν όλος ο κόσμος βοά ότι η δικαστική εξουσία είναι στυλοβάτης του διεφθαρμένου πολιτικού συστήματος που κυβερνά τη χώρα. Όταν βοά ότι αν «η δικαιοσύνη είχε αφεθεί ήσυχη» από τους συγγενείς των θυμάτων των Τεμπών θα είχε ήδη κουκουλωθεί προ πολλού η υπόθεση. Και όταν η όποια τύχη μπορεί να έχει η αλήθεια σήμερα εξαρτάται από τη δυνατότητα της φωνής της κοινωνίας και του σθένους αυτών των ανθρώπων να ξεπεράσουν τις οχυρώσεις που έχουν ορθώσει η εκτελεστική και η δικαστική εξουσία.

Η κρίση του πολιτικού συστήματος έχει οξυνθεί. Ασφαλο σημάδι ότι οι κινήσεις ρετουσαρίσματος και οι αναπροσαρμογές που επιχειρούν

οι ιθύνοντες ανοίγουν νέα ρήγματα και μεγαλώνουν τις αντιφάσεις και τα αδιέξοδα. Έχει τους νόμους της αυτή η ιστορία. Όταν οι κορυφές εκπέμπουν πανικό και σήματα του τύπου «ο σώζων εαυτόν σωθήτω» οι από κάτω δομές ομερτά και συγκάλυψης αρχίζουν να ξηλώνονται.

Πού βόσκουν οι αντιπολιτεύσεις;

Ο Κ. Μητσοτάκης επαναλαμβάνει διαρκώς ότι η αντιπολίτευση μοχλεύει το πολιτικοκοινωνικό μέγεθος «Τέμπη». Μακάρι γι' αυτόν αν το επιχείρημα είχε κάποια ουσιαστική βάση. Γνωρίζει καλά ότι δεν είναι έτσι. Δεν τολμά άλλωστε να ισχυριστεί ευθέως ότι οι συγκεντρώσεις ή ακόμη περισσότερο οι συγγενείς των θυμάτων είναι κατευθυνόμενοι. Μόνο σχετικοί υπαιτιγμοί και κουτοπονηρίες σε ήχο πλάγιο, από τον ίδιο και κυρίως τους εντεταλμένους κυβερνητικούς και δημοσιογράφους που αρκετές φορές μάλιστα τους έχει «αδειάσει» ανάλογα με τις ανάγκες που του προκύπτουν σε μεταγενέστερη φάση.

Οι αντιπολιτεύσεις –σε πρώτο πλάνο ΠΑΣΟΚ, ΣΥΡΙΖΑ και τα θραύσματα του τελευταίου– έχουν λειτουργήσει απολύτως προσηματικά όλο αυτό το διάστημα. Αποστομωτική η σύγκριση του τι έκαναν για την υπόθεση οι οργανωμένοι πολιτικοί και συνδικαλιστικοί φορείς με το τι πέτυχαν οι συγγενείς των θυμάτων μαζί με μερικούς εθελοντές εμπειρογνώμονες και τις λίγες περιπτώσεις θαρραλέων δημοσιογραφικών φωνών σε ΜΜΕ της περιφέρειας. Ακόμη και την Κυριακή κανένας φορέας (ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, συνδικάτα, κόμματα, το ΚΚΕ μήπως;) δεν έστειλε

να λύσει το εύκολο γι' αυτούς θέμα της εξασφάλισης μιας επαρκούς μικροφωνικής για την κάλυψη μιας τέτοιας συγκέντρωσης. Οι συγκεντρώσεις έδωσαν βέβαια σε όλους μηνύματα. Όλα τα σαλιγκαράκια βγήκαν μετά τη βροχή... και θυμήθηκαν ότι «πρέπει» να κάνουν κάτι. Για να μην χάσουν εντελώς την επαφή με τις διαθέσεις του κόσμου και με ό,τι βλέπουν ότι ίσως διαμορφώσει κάποιο ρεύμα – και πολιτικό κενό προς κάλυψη. Η ομαδική απότομη αλλαγή τόνου και θέματος από πλευράς τους, βοά για μια προσηματική στάση που ενεργοποιείται από υπολογισμούς πολιτικοεκλογικής κοπής. Πέραν από κάποια γραφικά ψελλίσματα για «μέτωπο (της κεντροαριστεράς) που πρέπει να εκφράσει τις διαθέσεις κ.λπ.» τι προτείνουν; Κοινοβουλευτικές πιρουέτες επί ασφαλούς εδάφους για την κυβέρνηση. Πρόταση δυσπιστίας ανάλογα με το αποτέλεσμα των πορισμάτων (!) που απ' ό,τι φαίνεται θα στριμώχνει την κυβέρνηση στο θέμα των αιτιών της πυρκαγιάς που ακολούθησε τη σύγκρουση και σκότωσε πολλά από τα θύματα. Ούτε λόγος βεβαίως για την όποια ενίσχυση της μεγάλης πολιτικής / συντακτικής αλλαγής που απαιτείται. Ούτε καν μια λέξη αμφισβήτησης του αντιδημοκρατικού, ασύδοτου συστήματος εξουσιών (εκτελεστική / νομοθετική / δικαστική / Τύπος).

Το πολιτικό κενό που εμφανίζεται ζητάει κάλυψη. Θα ανοίξει ορέξεις

Μέσα σ' ένα διεθνές περιβάλλον που μπαίνει σε άλλη φάση χειρισμού των αντισυστημικών διαθέσεων. Βέβαια οι διαφορές ανά χώρα είναι μεγάλες και δεν χωράνε σε ενιαία σχήματα. Όμως και μιλώντας για τη χώρα μας, οι ορέξεις των γνωστών «τρίτων» για αναζήτηση εναλλακτικών πολιτικής σταθεροποίησης και αντικατάστασης των φθαρμένων πολιτικών λύσεων, караδοκούν. Για να ελέγξουν και να χειριστούν τις κοινωνικές διαθέσεις και το ρεύμα που βλέπουν ότι αναδύεται. Και δεν φαίνεται και τόσο πιθανόν ότι το πολιτικό κενό που πάει να προκύψει, θα καλυφθεί μέσα από το υπάρχον πολιτικό σύστημα.

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

10 ερωτήσεις για την ανάδειξη της αλήθειας

Η Μ. Καρυστιανού, πρόεδρος του Συλλόγου «Τέμπη 28/2/2023», θέτει ορισμένα ερωτήματα στον Κ. Μητσοτάκη

Αναδημοσιεύουμε την επιστολή προς τον Alpha που εστάλη από τον Σύλλογο «Τέμπη 28/2/23», με ερωτήματα προς τον Πρωθυπουργό πριν από την τηλεοπτική συνέντευξή του. Δυστυχώς κανένα από αυτά τα ερωτήματα δεν απαντήθηκε, όπως και δεν πάρθηκαν καν υπόψη από τον τηλεοπτικό σταθμό.

Κύριε Μητσοτάκη, Επί δύο χρόνια δεν έχει εξιχνιαστεί τι συνέβη εκείνη την τρομερή νύχτα του Φλεβάρη, όπου κόπηκε το νήμα της ζωής 57 ανθρώπων και σταμάτησε ο χρόνος για τις οικογένειές τους.

Βλέποντας τις κατ' εξακολούθηση παραλείψεις, όπως τα χαμένα βίντεο και τα αλλοιωμένα ηχητικά, πολλές φορές αναγκαστήκαμε να κάνουμε οι ίδιοι οι συγγενείς των θυμάτων έρευνα μέσω πραγματογνωμόνων και να προσκομίζουμε στοιχεία στον ανακριτή, αναπληρώνοντας τον στα καθήκοντα του και κάνοντας πράγματα που σε ένα ευνομούμενο κράτος έπρεπε να γίνονται από την ίδια τη δικαιοσύνη.

Έτσι έχουμε γίνει αντικείμενο εμπαιγμού από μια άτολμη και απρόθυμη να βρει την αλήθεια ανακριτική διαδικασία, η οποία πεισματικά αρνείται ακόμη και να διατάξει έρευνα για την ύπαρξη του παράνομου φορτίου που κατέκαψε τα παιδιά μας.

Επιπλέον, εσείς έχετε προσωπικά τοποθετηθεί πολλές φορές στο θέμα των Τεμπών είτε με διαβεβαιώσεις, που αποδείχτηκαν αναληθείς, είτε μιλώντας με γενικότητες, όπως για παράδειγμα να έχουμε εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη, η οποία απέχει από την άσκηση των καθηκόντων της. Αυτό μας έχει προβληματίσει πολύ.

Ευκαιρίας λοιπόν δοθείσης εκ της συνέντευξης που θα δώσετε για το έγκλημα των Τεμπών, την οποία και αποφασίσατε την ίδια μέρα που ο Σέρβος ομολογος σας παραιτήθηκε από το πρωθυπουργικό αξίωμα για συναφή και λιγότερης έκτασης τραγωδία, θέτουμε κάποιες ερωτήσεις που μας βασανίζουν και θα εκτιμούσαμε πολύ να βρείτε τη θέληση να τις απαντήσετε.

Είναι ερωτήσεις που κατατείνουν στην ανάδειξη της αλήθειας, και άρα εύλογα αναμένω να τεθούν

από τον κ. Σρόιτερ, εφόσον και το δικό του δημοσιογραφικό καθήκον υπαγορεύει την αναζητήσή της, ώστε να ενημερώσει το τηλεοπτικό κοινό ως οφείλει.

1 Μετά από όλες τις ερευνώμενες (εγκληματικές για εμάς) πράξεις και παραλείψεις που έλαβαν χώρα μετά το σιδηροδρομικό δυστύχημα από κρατικούς φορείς, στελέχη κρατικών υπηρεσιών και αξιωματούχους της Δικαιοσύνης (μπάζωμα, αλλοίωση ηχητικών ντοκουμέντων, πλημμελής εκτέλεση διαδικασιών νεκροψίας-νεκροτομής, παραπλανητικά πορίσματα από μη έγκριτους επιστήμονες που απέδιδαν την αιτία του δυστυχήματος σε έλαια σιλικόνης, καθυστερήσεις κ.ά.) πιστεύετε ότι υπάρχει Κράτος Δικαίου στην Ελλάδα;

2 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή - Commission έχει ξεκινήσει διαδικασία επί παραβάσει εις βάρος της χώρας μας εξαιτίας διαχρονικών ελλείψεων που αφορούν στην ασφάλεια των σιδηροδρόμων (ec.europa.eu/.../presscorner/detail/en/inf_24_6006). Πιστεύετε ότι θα προλάβετε ως κυβέρνηση να συμμορφωθείτε με τις απαιτήσεις πριν την εκπνοή της προθεσμίας τις επόμενες ημέρες ή, μετά το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών, θα οδηγηθούμε σε νέο διασυρμό της χώρας μας και εν τέλει σε επιβολή προστίμου, μέσω του οποίου οι Έλληνες πολίτες θα πληρώσουν για ποσοστή φορά πλέον και με χρήματα (πέρα από τη ζωή τους) τους απαξιωμένους σιδηροδρόμους;

3 Όσοι παρακώλυσαν την έρευνα για την υπόθεση των Τεμπών, αντί να απομακρυνθούν από τις θέσεις τους, και ενώ εκκρεμούν ποινικές κατηγορίες εις βάρος τους, επιβραβεύονται με προαγωγές. Ειδικά αναφέρουμε: - Την περίπτωση του κ. Τασούλα, ο οποίος, υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου της Βουλής, κράτησε στα συρτάρια του τις δικογραφίες για τα Τέμπη, αντί να τις εισάγει στη Βουλή αμελλητί, ως υποχρεούται, και ο οποίος προτάθηκε τελικά από εσάς για το αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας. - Περαιτέρω, ο κος Αγάπιος Χαρακόπουλος, αδελφός βουλευτή του κόμματός σας, κατά τις

πρόσφατες τακτικές κρίσεις στο Σώμα της ΕΛ.ΑΣ., προήχθη ενώ εκκρεμεί σε βάρος του ποινική δίωξη για παράβαση καθήκοντος λόγω παραλείψεως που αφορά στη φύλαξη βαγονιών και ευρημάτων στο δυστύχημα των Τεμπών. (<https://www.zougla.gr/.../proichthi-o-taxiarchosrou...>)

Πώς απαντάτε κύριε Πρωθυπουργέ σε αυτές τις αιτιάσεις;

4 Γιατί διατηρείτε στη θέση του τον άνθρωπο κλειδί, Παναγιώτη Τερεζάκη, Διευθύνοντα Σύμβουλο της ΟΣΕ, δηλαδή εταιρείας που ελέγχεται 100% από τον μοναδικό μέτοχο της - Ελληνικό Δημόσιο, ο οποίος έχει μνησθεί για ψευδή κατάθεση στη Βουλή, και για τη μη παράδοση και την αλλοίωση των ψηφιακών αρχείων ήχου και εικόνας από τη φόρτωση και αναχώρηση της εμπορικής αμαξοστοιχίας; Γιατί παραμένει στη θέση του ενώ είναι υπόλογος για σειρά ερευνώμενων εγκληματικών ενεργειών;

5 Ο Υπουργός της Κυβέρνησής σας, κ. Άδωνις Γεωργιάδης, μιλάει για «κάθαρση» η οποία θα επέλθει μέσω της κρίσης της υπόθεσης των Τεμπών από τα Δικαστήρια. Ωστόσο, στοιχεία που έρχονται στο φως αποκαλύπτουν νομικά και ηθικά έκτροπα αφού:

- Ο Ανακριτής Λάρισας μέχρι και σήμερα δεν έχει καν διατάξει έρευνα για το παράνομο χημικό φορτίο της εμπορικής αμαξοστοιχίας. Κλείνει ερμητικά τα αυτιά του για ό,τι σχετίζεται με αυτό. - Με το μπάζωμα καταστράφηκε κρίσιμο αποδεικτικό υλικό και πατάχθηκαν στα σκυλιά τα οστά των παιδιών μας.

- Η νεκροψία - νεκροτομή διενεργήθηκε κατά παράβαση του νόμου και των Πρωτοκόλλων των Ιατροδικαστών.

- Η επί 29 ημέρες καθυστερούμενη συλλογή δειγμάτων προς έρευνα από τον τόπο του δυστυχήματος είχε ως αποτέλεσμα την αλλοίωση και εξαφάνιση των στοιχείων

- Οι εκθέσεις του Γενικού Χημείου του Κράτους, οι οποίες επίμονα και ατεκμηρίωτα απέδιδαν την αιτία του δυστυχήματος στα έλαια σιλικόνης και αποδείχθηκαν ψευδείς είχαν ως αποτέλεσμα τον αποπροσανατολισμό των ερευνών.

- Τα πειστήρια ήχου που κατατέθηκαν στη δικογραφία είναι και αυτά αλλοιωμένα. Μετά από τα ηθικά και νομικά έκτροπα, πώς εξακολουθείτε να ισχυρίζεστε ότι θα αποδοθεί Δικαιοσύνη όταν προκύπτει ότι συνεχώς το έργο αυτής παρακωλύεται;

6 Σε χθεσινές δηλώσεις του, ο Υπουργός Δικαιοσύνης της Κυβέρνησής σας - και έχει σημασία το «Δικαιοσύνης» - δήλωσε, σχετικά με την παράνομη αλλοίωση του τόπου του δυστυχήματος και το παράνομο «μπάζωμα», για το οποίο έχουν κινηθεί ποινικές διαδικασίες, ότι «τα χώματα πήγαν λίγο παραπέρα». Συμμερίζεστε κι εσείς αυτή την άποψη; Πώς εκλαμβάνετε αυτή την τοποθέτηση του Υπουργού σας, η οποία μπαζώνει ακόμη και το μπάζωμα;

7 Ποιος έδωσε την εντολή στους Ιατροδικαστές να φύγουν από την Αθήνα ασημέριωτα του δυστυχήματος και να μεταβούν οι εντεταλμένοι σας στην Λάρισα;

8 Στο μπάζωμα του τόπου του δυστυχήματος των Τεμπών, που είναι και μπάζωμα της αλή-

θειας, κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία καταστράφηκαν.

Ποιος εισηγήθηκε και ποιος έδωσε την εντολή για αυτήν την εγκληματική παρέμβαση; Ποιος την εκτέλεσε;

9 Από που αντλείτε την απόλυτη βεβαιότητά σας, με την οποία ευθαρσώς δηλώσατε στο ελληνικό λαό ήδη από τον Μάρτιο του 2023, δηλαδή λίγες μέρες μετά το δυστύχημα (έγκλημα) των Τεμπών, ότι κανένα παράνομο φορτίο δεν υπήρχε στην εμπορική αμαξοστοιχία;

10 Από τις διαρροές σε όλα τα φιλοκυβερνητικά ΜΜΕ, η σημερινή μέλλουσα συνέντευξή της θα στηριχθεί στο Πόρισμα του ΕΜΠ. Πώς εσείς ο Πρωθυπουργός της χώρας γνωρίζετε από πριν το πόρισμα του ΕΜΠ, τη στιγμή που αυτό καν δεν έχει παραδοθεί στον Εφέτη Ανακριτή και κατ' επέκταση στους συγγενείς που επίμονα το ζητούν;

Με τιμή
Μαρία Καρυστιανού
Πρόεδρος Συλλόγου «Τέμπη
28/2/2023»

▶ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

από την Κύπρο

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 01

Κυπριακό: «Λύση» χαμένη στη μετάφραση

Συζητείται δεκαετίες ένα ξεπερασμένο, ρατσιστικού περιεχομένου, μοντέλο συμφωνίας

■ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Στο προσκήνιο και στη δημόσια σφαίρα επανήλθε η ιδέα για χαλαρή ομοσπονδία. Αυτή τη φορά, αυτό γίνεται σε μια περίοδο κινητικότητας στο Κυπριακό, αν είναι προφανές ότι δεν υπάρχουν προοπτικές διάσπασης του παρατεταμένου αδιεξόδου. Αυτή τη φορά οι φορείς των ιδεών αυτών είναι και «προοδευτικές» δυνάμεις ένθεν κακείθεν της κατοχικής γραμμής. Αναφορές έγιναν από τη συντηρητική παράταξη, τον Δημοκρατικό Συναγερμό, το ΑΚΕΛ και το Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα, στα κατεχόμενα. Ένα κόμμα, το οποίο αυτοπαρουσιάζεται αριστερό αλλά για σκοπούς πολιτικής ανέλιξης των ηγετών του, η ταύτιση με την κατοχική Τουρκία είναι πλήρης. Πρόκειται για μια συζήτηση που έγινε και στο παρελθόν. Το ζήτημα αυτό αναδείχθηκε από τον τώως Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Αναστασιάδη, που έκανε επί θητείας του λόγο για αποκεντρωμένη ομοσπονδία. Είχε δε κατηγορηθεί πως σε κατ' ιδίαν συζητήσεις που είχε αναφερόταν και σε λύση δυο κρατών. Έχει αναφερθεί πως ο τώως υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας ήταν ένας από εκείνους που άκουσε τον Αναστασιάδη να το λέγει. Η συζήτηση αυτή στη δημόσια σφαίρα επιβεβαιώνει πως τα ζητήματα της ομοσπονδίας, των δεσμεύσεων, του περιεχομένου της λύσης, αποτελούν ένα «πονεμένο» κεφάλαιο στο Κυπριακό. Η

εύκολη οδός είναι η επίκληση των δεσμεύσεων των προηγούμενων δεκαετιών, τις οποίες ειρήσθω, η κατοχική πλευρά τις έχει εξαρχής «πετάξει» στα σκουπίδια του μαζικισμού της.

Η «άγνωστη» Διζωνική

Η μορφή της λύσης πέντε δεκαετίες μετά την εισβολή και συνεχιζόμενη κατοχή εδαφών της Κύπρου από την Τουρκία, εξακολουθεί να αποτελεί θέμα δημόσιας συζήτησης και διαφωνιών. Αν και η βιωσιμότητα της προτεινόμενης λύσης είναι το πρώτο ζητούμενο. Και ορθά τίθεται. Όπως σωστά τίθεται και το ερώτημα, κατά πόσο η Διζωνική, Δικονομική Ομοσπονδία (ΔΔΟ), η «επίσημη» μορφή λύσης του ΟΗΕ και των εκάστοτε ηγεσιών σε Ελλάδα και Κύπρο, αποτελεί «κεκτημένο» της διαδικασίας για το Κυπριακό και δεσμεύει εσαεί τους εμπλεκόμενους.

Τα θέματα που τίθενται είναι ουσιαστικά. Η συζήτηση, που κατά καιρούς διεξάγεται στη δημόσια σφαίρα αποδεικνύεται πολλές φορές μη ουσιαστική. Κι αυτό γιατί διεξάγεται με το βλέμμα στραμμένο στο παρελθόν ενώ στα επιχειρήματα που επιστρατεύονται είναι και το τι αποδέχθηκε και τι όχι ο Μακάριος στις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977.

Για να μπορέσει, ωστόσο, κανείς να προσεγγίσει το θέμα πρέπει να απαντήσει σε μια σειρά ερωτήματα:

Πρώτο, οι συμφωνίες υψηλού επιπέδου αναφέρονταν σε Διζωνική Ομοσπονδία; Ιστορική η σημασία του ερωτήματος, αλλά τέτοια αναφορά δεν υπήρχε. Οι συμφωνίες δεν ήταν, άλλωστε, δεσμευτικές υπό την έννοια ότι ήταν κατευθυντήριες γραμμές για συζητήσεις. **Δεύτερο**, σήμερα αυτή η μορφή της λύσης μπορεί να εφαρμοσθεί; Οι

ρυθμίσεις είναι τόσο περίπλοκες και σε κάποιες περιπτώσεις ασυμφωνίες, που δύσκολα θα εφαρμοσθεί. Άλλωστε ένα πλαίσιο, το οποίο εμπεριέχει στοιχεία διαχωριστικά και οι πολίτες διαχωρίζονται στη βάση την εθνική καταγωγή, δύσκολα επιβιώνει. Δύσκολα επιβιώνει και μια συμφωνία, που έχει σοβαρά ελλείμματα δημοκρατίας. **Τρίτο**, γνωρίζουμε μετά από τόσα χρόνια το περιεχόμενο αυτής της λύσης; Εάν αποδεχθούμε πως αυτό προέβλεπε το σχέδιο Ανάν και πως αυτή είναι η Διζωνική, τότε γνωρίζουμε. Όπως γνωρίζουμε πως έχει απορριφθεί από τους πολίτες και μάλιστα συντριπτικά, στο δημοψήφισμα για το σχέδιο Ανάν, τον Απρίλιο του 2004. Κι αυτό, το γεγονός, ότι δηλαδή απορρίφθηκε το σχέδιο δεν πρέπει να υποβαθμίζεται, ούτε και να το ξεχνάει κανείς.

Τέταρτο, εάν όλα γύρω μας αλλάζουν (πολιτικά, γεωπολιτικά κ.ά.) μπορεί το ζήτημα αυτό με τη ΔΔΟ, την εσαεί στρατιωτική και πολιτική παρουσία της Τουρκίας, να παραμείνει το ίδιο; Προφανώς και η παρουσία της κατοχικής Τουρκίας και μετά τη λύση θα αποτελεί στοιχείο, που θα παραπέμπει συνεχώς σε ένα ανοικτό μέτωπο, σε μια διαρκή απειλή για τον Ελληνισμό στην Κύπρο.

Πέμπτο, υπάρχει η δυνατότητα απεμπλοκής από τη Διζωνική; Υπάρχει πολιτική ηγεσία, που θα αποδεσμευθεί; Μόνο με πολιτική βούληση και αποφασιστικότητα. Συζητούμε για πενήντα και πλέον χρόνια τα ίδια και τα ίδια χωρίς αποτέλεσμα. Θα συζητούμε, προφανώς, ακόμη πενήντα εάν δεν αλλάξουμε γραμμή πλευσης.

Έκτο, υπάρχει εικόνα για το πώς θα αντιδράσει η λεγόμενη διεθνής κοινότητα σε περίπτωση αποδέσμευσης της ελληνικής πλευράς από τη ΔΔΟ; Όχι. Γιατί, όμως, δεν αντιδρά όταν η Τουρκία επιμένει σε δυο κράτη;

Όλα αυτά τα ερωτήματα τίθενται αλλά δεν θα υπάρχουν απαντήσεις/λύσεις όσο οι ηγεσίες είναι... κολλημένες σε ένα ξεπερασμένο και θνησιγενές μοντέλο λύσης του Κυπριακού. Ένα μοντέλο το οποίο απορρίπτουν οι Ελληνοκύπριοι καθώς δεν θα λειτουργήσει και θα οδηγήσει σε νέες περιπέτειες τη

χώρα. Την απορρίπτουν καθώς η ΔΔΟ θα διασφαλίσει την εσαεί παρουσία της Τουρκίας στο νησί. Τη ΔΔΟ απορρίπτει και η Τουρκία για άλλους προφανώς λόγους. Την απορρίπτει καθώς θέλει περισσότερα. Ζητά τα όσα απέμειναν από τις διαχρονικές υποχωρήσεις της Λευκωσίας.

Υπάρχει εναλλακτική οδός; Μέχρι στιγμής δεν έχει συζητηθεί σοβαρά από τους διαχειριστές και το πολιτικό σύστημα. Κι αυτό γιατί υπάρχει φοβία που εγκλωβίζει τους διαχειριστές σε μια πεπατημένη, που βαθμηδόν εδραιώνει τα κατοχικά δεδομένα.

Στο διά ταύτα τι;

Τι μπορεί να γίνει; Έχοντας ως δεδομένο ότι οι συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου έχουν αποτύχει και αυτό που συζητείται σήμερα είναι χειρότερο και πιο δυσλειτουργικό μοντέλο, θα πρέπει να αναζητηθεί φόρμουλα που θα διασφαλίζει το μέλλον. Ναι, δεν μπορούμε να αγνοήσουμε τι έγινε το 1974, την εισβολή και την κατοχή. Ποιος είναι, όμως, ο στόχος; Να λυθεί το Κυπριακό και να έχει μέλλον η χώρα ή να νομιμοποιηθούν τα αποτελέσματα της συνεχιζόμενης κατοχής; Είναι ο στόχος να διαιωνιστεί η σημερινή κατάσταση πραγμάτων μέσα από τη... βελτίωση του κατοχικού στάτους κβο; Όχι ασφαλώς.

Θα πρέπει στην εξίσωση των συζητήσεων να ενταχθεί και η Δημοκρατία, υπό την έννοια ότι η λύση θα πρέπει να είναι δημοκρατική. Να σέβεται τις δημοκρατικές αρχές και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Να ληφθούν υπόψη και οι γεωπολιτικές εξελίξεις και ο ρόλος της Κύπρου. Θα είναι δορυφόρος της Τουρκίας ή οποιασδήποτε άλλης δύναμης ή ένα αυτόνομο κράτος;

Μπορεί να έχουν «εξαντληθεί» οι συζητήσεις, οι ιδέες, αλλά από τη στιγμή, που το Κυπριακό παραμένει ανοικτό θα πρέπει να προβληματίζεται και να απασχολεί. Να πάρουμε το νήμα από την αρχή. Ενδεχομένως μια φόρμουλα είναι να συνταχθεί από ειδικούς ένα σχέδιο λύσης, το οποίο να στηρίζεται πρωτίστως στη δημοκρατία και τον πλήρη σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να το δοκιμάσουμε κι αυτό.

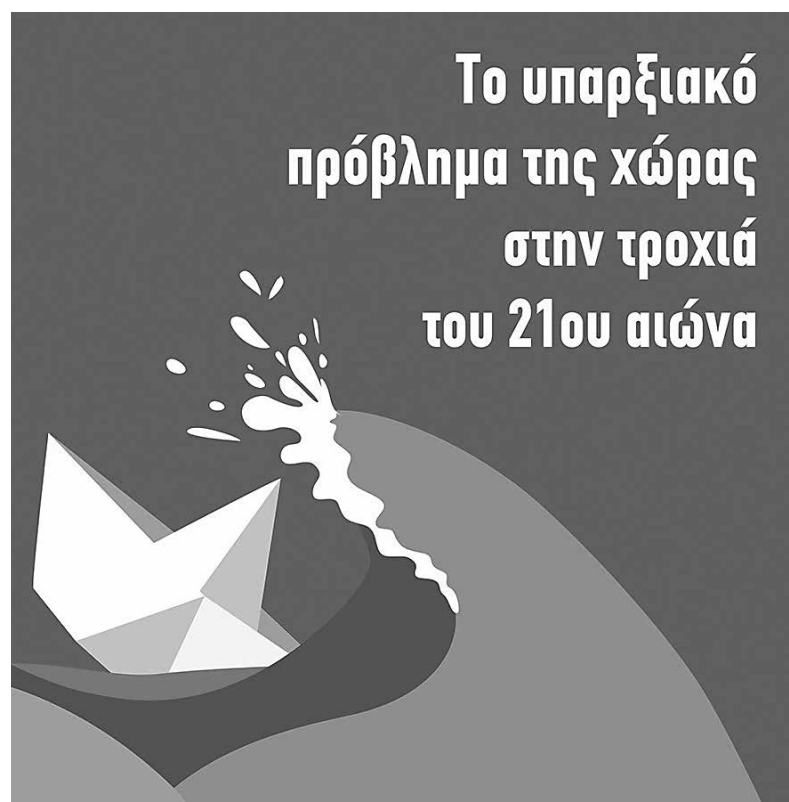
Το 1990 εμφανίσθηκε διά μεθοδεύσεων η διζωνικότητα

Για πρώτη φορά ο όρος διζωνικότητα εμφανίζεται σε ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, στις 12 Μαρτίου 1990 (ψήφισμα 649). «Καλεί τους ηγέτες των δυο κοινοτήτων να συνεχίσουν τις προσπάθειες τους για να επιτύχουν ελεύθερα μια αμοιβαία αποδεκτή λύση που να προνοεί για την εγκαθίδρυση ομοσπονδίας, η οποία θα είναι δικονομική όσον αφορά τις συνταγματικές πτυχές και διζωνική όσον αφορά τις εδαφικές πτυχές, σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα και τις συμφωνίες υψηλού επιπέδου του 1977 και 1979 και να συνεργασθούν, πάνω σε ισότιμη βάση, με το Γενικό Γραμματέα για τη συμπλήρωση, σε πρώτο στάδιο και πάνω σε επείγουσα βάση, ενός περιγράμματος μιας συνολικής συμφωνίας όπως συμφωνήθηκε τον Ιούνιο του 1989». Το ψήφισμα 649 θεωρείται κομβικό για το Κυπριακό και την κατεύθυνση που δόθηκε στο θέμα της ομοσπονδίας. Ο όρος «Διζωνική

Δικονομική Ομοσπονδία» ερμηνεύεται διαφορετικά όσον αφορά το περιεχόμενο και την εφαρμογή του. Για παράδειγμα, το Σχέδιο Ανάν, το οποίο υιοθετούσε σαν λύση τη «Διζωνική Δικονομική Ομοσπονδία», ερμήνευσε τον όρο αυτό αποδίδοντάς του τη χειρότερη δυνατή έννοια και μορφή. Συγκεκριμένα, δεν διαχώριζε απλώς το ομοσπονδιακό κυπριακό κράτος σε δύο περιοχές/ζώνες που θα διοικούσαν από Ελληνοκυπρίου (Ε/κ) και Τουρκοκυπρίου (Τ/κ) αντίστοιχα, αλλά διαχώριζε επίσης, πάνω σε φυλετική βάση, τον κυπριακό πληθυσμό και την ακίνητη ιδιοκτησία, δηλαδή επέβαλλε πλειοψηφίες Ε/κ και Τ/κ στις αντίστοιχες περιοχές και διαμοίραζε την ακίνητη περιουσία, έτσι ώστε οι δύο κοινότητες να έχουν πλειοψηφία τέτοιας ιδιοκτησίας στις αντίστοιχες περιοχές τους. Και όλα αυτά πάνω σε μόνιμη βάση.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ > Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας

Η συγκλονιστική συμμετοχή του κόσμου στις συγκεντρώσεις για τα Τέμπη σε περισσότερες από 150 περιοχές της Ελλάδας και σε αρκετές ακόμη πόλεις του εξωτερικού δείχνει με τον πιο emphaticό τρόπο ότι το ρήγμα που δημιούργησε το έγκλημα των Τεμπών στην ελληνική κοινωνία παραμένει ανοιχτό. Παρά τις προσπάθειες συγκάλυψης, την αλαζονεία,

την προπαγάνδα, το «μάυρο» των ΜΜΕ η κοινωνία δηλώνει παρούσα και αποφασισμένη να μην επιτρέψει να μείνει ατιμώρητο το έγκλημα, να μην επιτρέψει να θεωρηθεί η απαξίωση της ζωής κανονικότητα.

Η νομιμοποίηση της κυβέρνησης και των αρμών της εξουσίας που τη στηρίζουν (δικαιοσύνη, ΜΜΕ) δοκιμάζεται, όχι λόγω της

αντιπολίτευσης (που στην πράξη συμπολιτεύεται ή βρίσκεται και αυτή στο κάδρο της απαξίωσης), αλλά σαν αποτέλεσμα της επιμονής των συγγενών των θυμάτων να αποκαλυφθεί η αλήθεια και να αποδοθεί δικαιοσύνη και της μαζικότητας στήριξης της κοινωνίας. Το ψυχικό χάσμα, μεταξύ της κοινωνίας που υπερασπίζεται την ανθρωπιά της και των κυβερνώντων που χυδαιολογούν μη σεβόμενοι τη μνήμη των θυμάτων, μοιάζει αγεφύρωτο.

Η καθαρότητα των προθέσεων των συγγενών (σε αντίθεση με τη σήψη των επικριτών τους), η δύναμη του δίκιου που θάβεται από το καθεστώς, η φιγούρα της μητέρας ενώνει την κοινωνία, ανακτώντας μέρος της χαμένης εμπιστοσύνης. Οι βουβές διαδηλώσεις που διακόπτονταν από τα συντονισμένα χειροκροτήματα, οι λιτές ομιλίες της κ. Καρυστιανού και των άλλων συγγενών ή όσων ανέλαβαν να μεταφέρουν το μήνυμά τους

ήταν στην πράξη εκκωφαντικές, γιατί συμπύκνωσαν με μοναδικό τρόπο τη βούληση των πολλών, παράγοντας ένα κοινωνικό γεγονός-τομή, που εκκινεί από τα Τέμπη και ακουμπά πολλές πτυχές της συλλογικής-εθνικής μας ύπαρξης.

Στη χώρα μας γίνεται τα τελευταία χρόνια φανερό μια νέα κοινωνική διαθεσιμότητα, που δεν τιθασεύεται παρά τις προσπάθειες καταστολής και ενσωμάτωσής της. Ένας λαός που παρά την κόπωση, τον αποπροσανατολισμό, την προπαγάνδα προσπαθεί να χτίσει ένα νέο ΕΜΕΙΣ, που δεν χωρά στο πολιτικό σύστημα (το οποίο φανερά τον εχθρεύεται) και αδυνατεί να εκφραστεί από υπαρκτές μορφές της προσφερόμενης πολιτικής (οργανώσεις, αντιπολιτευόμενα κόμματα κ.ά.). Αυτή ήταν η ραχοκοκαλιά των συγκεντρώσεων που πήρε το μήνυμα του συλλόγου των συγγενών και το έκανε πράξη, μέσα σε λίγες

μέρες.

Για χρόνια προσπαθούν να μας πείσουν ότι είναι της μοίρας μας μια ζωή αβίωτη, όπου το ψέμα και τα συμφέροντα θα κυβερνούν, ξεπουλώντας και ρημάζοντας τη χώρα και εμείς θα πρέπει να προσαρμοζόμαστε σε ό,τι επιβάλλεται κάθε φορά ως κανονικότητα. Γίνεται κατανοητό σε όλους πια, ότι αυτή η κανονικότητα μας οδηγεί σε ατομικά και συλλογικά αδιέξοδα, που παράγουν όλο και συχνότερα «εθνικές τραγωδίες» όπως το προδιαγεγραμμένο έγκλημα των Τεμπών. Μόνη ελπίδα να αρχίσει να γίνεται συνείδηση σε όλο και περισσότερους η δύναμη που κρύβει η ακηδεμόνευτη συμμετοχή και ενεργοποίηση της κοινωνίας και να πληθύνουν οι προσπάθειες να βρει έκφραση η αγωνία αυτού του τόπου για ζωή!

27 Ιανουαρίου 2025

Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας στην τροχιά του 21ου αιώνα

Προσεχείς εκδηλώσεις

Πάτρα, 15 Φεβρουαρίου

Εκδήλωση με θέμα «Η τάση προς τον πόλεμο και η ανάγκη για ένα κίνημα ειρήνης» θα πραγματοποιηθεί στην Πάτρα (Αίθουσα εκδηλώσεων του ΤΕΕ), το Σάββατο 15 Φεβρουαρίου, στις 18:30, με προσκεκλημένους: Καίτη Μυλωνά (Κτηνίατρος, μέλος των Φίλων της Φύσης), Σπύρο Παναγιώτου (Συντάκτη της εφημερίδας *Δρόμος*) και Θεόδωρο Σπαθόπουλο (Δρ. Αεροδιαστημικής, πρώην διευθυντής μελέτης, έρευνας & ανάπτυξης ΕΑΒ). Θα γίνει προσπάθεια να περιγραφούν οι βασικές τάσεις στα πολεμικά μέτωπα και η υβριδική μορφή των συγκρούσεων, η θέση της Ευρώπης και ο αξονισμός της στην πολεμική μηχανή του ΝΑΤΟ, οι εξελίξεις που φέρνει η εκλογή Τραμπ στις ΗΠΑ, αλλά και η θέση / στάση της χώρας μας. Κυρίως όμως θα αναδειχθεί η ανάγκη για ένα κίνημα Ειρήνης, η απουσία του οποίου γίνεται σήμερα εμφανέστατη και θα μπορούσε να βάλει εμπόδια σε επιδιώξεις και σχεδιασμούς, βάζοντας στο επίκεντρο τα δίκια των λαών και των χωρών που απειλούνται.

εκδήλωση

Η τάση προς τον πόλεμο και η ανάγκη για ένα κίνημα Ειρήνης

Ομιλητές:
Καίτη Μυλωνά
Κτηνίατρος,
μέλος των Φίλων της Φύσης
Σπύρο Παναγιώτου
Συντάκτης
της εφημερίδας *Δρόμος*
Θεόδωρος Σπαθόπουλος
Δρ. Αεροδιαστημικής,
πρώην διευθυντής μελέτης,
έρευνας & ανάπτυξης ΕΑΒ

Σάββατο 15 Φεβρουαρίου
στις 18:30

Αίθουσα εκδηλώσεων
ΤΕΕ Δυτικής Ελλάδας
(Τριών Ναυάρχων 40)

Διοργάνωση:
Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας
στην τροχιά του 21ου αιώνα

www.yparxiakoellada.gr

Θεσσαλονίκη, 15 Φεβρουαρίου

Οι δύο συνελεύσεις του Συνεδρίου (δυτικά & κεντροανατολικά) που λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη, θα συναντηθούν το Σάββατο 15 Φεβρουαρίου, στις 11:00, στο Δρόμο (Σαρανταπόρου 35). Στη συνέλευση θα συζητηθούν δύο κυρίως θέματα. Το πρώτο αφορά την ημερίδα με θέμα «Οι προκλήσεις της ψηφιακής εποχής στην Ελλάδα και τον κόσμο» που πραγματοποιήθηκε στις 11/1 στη Θεσσαλονίκη. Θα έχουμε την ευκαιρία να ανταλλάξουμε σκέψεις και γνώμες για την ημερίδα, να συζητήσουμε για τα ερωτήματα και τους προβληματισμούς που προκάλεσαν οι εισηγήσεις και να σκεφτούμε τρόπους περαιτέρω αξιοποίησης της τόσο επίκαιρης αυτής θεματικής. Το δεύτερο αφορά συνολικότερα το εγχείρημα και τον τρόπο που στέκεται μέσα στη συγκυρία. Θα ανταλλάξουμε σκέψεις και γνώμες για την πολιτική επικαιρότητα και θα σχεδιάσουμε από κοινού τις δραστηριότητες και τις παρεμβάσεις του αμέσως επόμενου διαστήματος στην πόλη της Θεσσαλονίκης.

Θεσσαλονίκη
Συνέλευση

1. Αποτίμηση της ημερίδας με θέμα: "Οι προκλήσεις της ψηφιακής εποχής στη Ελλάδα και τον κόσμο"
2. Σχεδιασμός των επόμενων βημάτων μας στη Θεσσαλονίκη

δρόμος
Σαρανταπόρου 35
(κοντά στο Γαλλικό Ινστιτούτο)

Σάββατο 15 Ιανουαρίου 11:00

Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας στην τροχιά του 21ου αιώνα

www.yparxiakoellada.gr

Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας > ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Εκδήλωση παρουσίασης του τόμου των πρακτικών του Συνεδρίου

Την Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου, στις 19:00, ΕΣΗΕΑ (Ακαδημίας 20, Αθήνα)

Θεωρούμε την έκδοση του τόμου των πρακτικών μια σημαντική στιγμή στην πορεία της πρωτοβουλίας για «Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας στην τροχιά του 21ου αιώνα», που εκκίνησε με το συνέδριο του Μαΐου. Σε έναν τόμο 420 σελίδων, συγκεντρώθηκε το σύνολο των εισηγήσεων, αποτυπώνοντας τους βασικούς προβληματισμούς γύρω από κομβικά ζητήματα του σύγχρονου ελληνικού προβλήματος. Μέσα από 38 κείμενα, χωρισμένα σε 7 κεφάλαια, αντίστοιχα των 7 θεματικών του συνεδρίου, προσεγγίζονται με σοβαρό τρόπο ζητήματα της οικονομικής, γεωπολιτικής, πολιτικής και πολιτισμικής διάστασης, της συλλογικής-εθνικής μας ύπαρξης. Η παρουσίαση του τόμου των πρακτικών που θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα (θα ακολουθήσουν αντίστοιχες εκδηλώσεις και σε άλλες περιοχές), είναι μια σημαντική στιγμή του εγχειρήματός μας. Θέλουμε να (ξανα)συναντηθούμε με φίλους και φίλες που μοιραζόμαστε παρόμοιες αγωνίες και σκέψεις, και με αφετηρία τις αναλύσεις και τις διαπιστώσεις του 1ου συνεδρίου, να βάλουμε τις βάσεις για την επόμενη φάση

του εγχειρήματός μας, στην προσπάθεια να ψηλαφήσουμε συλλογικά, προτάσεις και πολιτικές αντιμετώπισης του υπαρξιακού προβλήματος, αλλά και τρόπους συμβολής μας στις αντιστάσεις που γεννιούνται μέσα στην ελληνική κοινωνία. Μέσα από τις τρεις ομιλίες, αλλά και τις παρεμβάσεις των μελών της επιτροπής στήριξης και άλλων φίλων που θα ακολουθήσουν, θα δοθεί ένα περίγραμμα θεμάτων που απασχόλησαν το 1ο συνέδριο του Μαΐου, θα συνοψιστούν τα ερωτήματα και οι προβληματισμοί που γέννησε, αλλά θα γίνει προσπάθεια επαναβεβαίωσης των στόχων και του χαρακτήρα του εγχειρήματος, ώστε να ανταποκριθεί στα περίπλοκα ζητήματα που θέτει η περίοδος.

Ομιλητές:

• **Γιώργος Τασιόπουλος**
εκπαιδευτικός

• **Μαρία Καραμανώφ**
ε.τ. αντιπρόεδρος του ΣτΕ & πρόεδρος του Επιμελητηρίου

Περιβάλλοντος & Βιωσιμότητας

• **Ρούντι Πινάλντι**
εκδότης της εφημερίδας Δρόμος

Θα ακολουθήσουν παρεμβάσεις από τους:

- Παύλος Ασλανίδης
- Λαοκράτης Βάσσης
- Βασίλης Ξυδιάς
- Καίτη Μυλωνά
- Γιάννης Τσούτσιας
- Μαρία Χατζησταυράκη
- Κωνσταντής Κυριακού
- Ιορδάνης Σινιόσογλου
- Νέλλη Ψαρρού

Ζωντανή μετάδοση της εκδήλωσης

Για τους φίλους και τις φίλες από άλλες περιοχές, η εκδήλωση θα μεταδοθεί και διαδικτυακά από το κανάλι του συνεδρίου στο youtube (www.youtube.com/@yparxiako_ellada) και την ιστοσελίδα: www.yparxiakoellada.gr.

Παρουσίαση του τόμου των πρακτικών του Συνεδρίου

Το υπαρξιακό πρόβλημα της χώρας στην τροχιά του 21ου αιώνα

Ομιλητές

Γιώργος Τασιόπουλος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Μαρία Καραμανώφ

ε.τ. αντιπρόεδρος του ΣτΕ & πρόεδρος του Επιμελητηρίου Περιβάλλοντος και Βιωσιμότητας

Ρούντι Πινάλντι

εκδότης της εφημερίδας δρόμος

Τετάρτη 5 Φεβρουαρίου
19:00

ΕΣΗΕΑ (Ακαδημίας 20)
1ος όροφος

www.yparxiakoellada.gr

Διάλογος για το 2ο Συνέδριο

Όπως ήδη έχουμε ανακοινώσει θέλουμε το επόμενο διάστημα (έως και τις 15 Φεβρουαρίου) να διεξαχθεί ένας πολύμορφος διάλογος για τη φυσιογνωμία και τα περιεχόμενα του εγχειρήματός μας, με ορίζοντα το 2ο Συνέδριο που σκοπεύουμε να πραγματοποιήσουμε το φθινόπωρο του 2025.

• Σε μια περίοδο όπου διαταράσσεται κάθε πλανητική σταθερά, όπου η κρίση της υπό δυτική ηγεμονία παγκοσμιοποίησης και η ενισχυόμενη τάση προς τον πόλεμο, πολλαπλασιάζει τα σημεία ανάφλεξης και ανταγωνισμών, η ανάγκη για προσανατολισμό και διαρκή εγρήγορση της κοινωνίας

αποκτά κεντρικότητα σημασία.

• Σε μια στιγμή που το πολιτικό σύστημα στη χώρα μας, πιέζεται σε σημαντικό βαθμό από την κοινωνική απονομιμοποίηση, αδυνατώντας να απαντήσει στα αδιέξοδα που αντιμετωπίζουμε, αδιέξοδα που εν πολλοίς οφείλονται και στις τυχοδιωκτικές, αρπακτικές προς τον λαό και ενδοτικές προς τους ξένους προστάτες, επιλογές των ελίτ της χώρας μας.

• Σε μια στιγμή όπου η κοινωνία ψηλαφεί τους όρους ενός νέου Εμείς, ενωτόμενη υπό το βάρος μιας εθνικής τραγωδίας, του εγκλήματος των Τεμπών. Καλούμε όλους τους φίλους και τις φίλες της προσπάθειας μας, να καταθέσουν τις σκέψεις τους

σχετικά με τα επόμενα βήματα προς ένα δεύτερο Συνέδριο, που όπως έχουμε τονίσει θέλουμε να περάσει από τις διαπιστώσεις, από τη διάγνωση δηλαδή του υπαρξιακού προβλήματος, στην περιγραφή κάποιων οδοδεικτών για την απάντηση αυτού. Αναγνωρίζοντας πως ένα τέτοιο εγχείρημα δεν είναι εύκολο, δεν μπορεί να εξαντληθεί σε μια καταλογογράφηση προτάσεων ή θέσεων, αλλά απαιτεί μια σειρά από υποκειμενικού χαρακτήρα προϋποθέσεις, θεωρούμε ότι θα μπορούσε να αποδειχθεί ιδιαίτερα παραγωγική μια διαδικασία, ανοιχτού χαρακτήρα και ορίζοντα, που θα έσπρωχνε μυαλά και συζητήσεις προς την κατεύθυνση της αυτής της προ-

οπτικής.

Πιο συγκεκριμένα, θα θέλαμε γνώμες και σκέψεις για:

• Τη φυσιογνωμία και τον χαρακτήρα του δεύτερου Συνεδρίου.

• Τις θεματικές και τα περιεχόμενα στα οποία θα επικε-

ντρωθεί.

• Την προετοιμασία και την πορεία προς αυτό.

Μπορείτε να στέλνετε τα κείμενα και τις προτάσεις σας στην ηλεκτρονική διεύθυνση αλληλογραφίας: yparxiako.ellada@gmail.com

ΔΕΙΤΕ

Στην ιστοσελίδα του συνεδρίου, στη διεύθυνση www.yparxiakoellada.gr/dialogos-2o-synedrio, μπορείτε να βλέπετε τα κείμενα και τις απόψεις που δημοσιεύονται. Ως τώρα έχουν δημοσιευτεί τα παρακάτω:

- Σπύρος Παναγιώτου: Σημεία για μια διακήρυξη του 2ου συνεδρίου
- Γιώργος Παπαγιαννόπουλος: Για τη ανάγκη ενός νέου πολιτικού υποκειμένου
- Μαρία Μαγγιώρου: Ένταξη του Υπαρξιακού Προβλήματος της Ελλάδας στην οικουμενική τροχιά του 21ου αιώνα
- Νίκος Ιγγλέσιος: Ακόμη και αν η Ελλάδα ήθελε... μπορεί;

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΑΠΝΕΥΣΤΙ

■ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ
ΓΙΑΛΟΥΡΗ

Η Ελλάδα είναι ζάχαρη

Αs βάλουν πρόεδρο της δημοκρατίας απευθείας κάποιον από τους λαθρέμπορους και όχι τους υπαλλήλους τους, το πολιτικό προσωπικό δηλαδή που υποδύεται την κυβέρνηση διότι κυβέρνηση σε ένα προτεκτοράτο δεν υφίσταται, ένα μάτσο ορντινάντσες είναι των μαφιόζων και των ολιγαρχών, τα δικηγορικά γραφεία των οποίων τους γράφουν τα νομοσχέδια και τα στέλνουν με email σε αυτά τα τομάρια που ψηφίζουν λιγότεροι από τους μισούς Έλληνες και τα βάζουν σε μία Βουλή όπου κανείς αξιοπρεπής άνθρωπος δεν θα ήθελε να βρίσκεται, σε μία Βουλή που συγκαλύπτει εγκλήματα όπως αυτό των Τεμπών, όπως αυτό του Ιάσωνα, εκείνο το παιδί που το σκότωσε κάποιος ο οποίος δεν έχασε ούτε τον ύπνο του, ούτε το δίπλωμά του, όπως τα εγκλήματα των κουκουλοφόρων στην ακτοφυλακή που πετούν, πυροβολούν και τεμαχίζουν ανθρώπους, όπως τα εγκλήματα των μαστροπών, του θεοσεβούμενου Μίκου που σήκωνε εξαπτέρυγα βιάζε κι εξέδιδε ένα δωδεκάχρονο παιδί, πού είναι η λίστα μ' εκείνα τα τριακόσια άτομα, δεν την μάθαμε ποτέ, όπως τα εγκλήματα των συμμοριών της Greek Mafia εντός της αστυνομίας που προστατεύει όλους τους παραπάνω αλλά όχι τους πολίτες, αφού οι πολίτες αντιμετωπίζονται ως εν δυνάμει εχθροί του συστήματος το οποίο προστατεύουν με νύχια και με δόντια τα μαντρόσκυλα της αστυνομίας και της δημοσιογραφίας ενώ καταστρέφονται μέρα τη μέρα η υγεία, η παιδεία και ο διαβρωμένος θεσμός της δικαιοσύνης, πού θα πας χωρίς δικαιοσύνη, πού θα πας με τα αίσχη της συγκαλύψης των Τεμπών, τέτοια αίσχη μόνο στα δικαστήρια δωσίλογων μετά την κατοχή ξαναείδαμε με όλα τα τέρατα, όλους τους μαυραγορίτες, τους εκβιαστές, τους βασανιστές, με όλα τα τέρατα που σκότωναν κόσμο και τους άρπαζαν την περιουσία να απαλλάσσονται λόγω αμφιβολιών, να μην εμφανίζονται στις δίκες και να αξιοποιούνται από το αστικό ελληνικό κράτος πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τον εμφύλιο, αυτοί οι ιδεολογικοί επίγονοι των δωσίλογων μόνο που τώρα δεν στρέφονται ενάντια στους κομμουνιστές στρέφονται εναντίων όλων εκτός κι αν ανήκεις κι εσύ στο ευρύ τους δίκτυο, αν «τα παίρνεις», διότι αν προσφέρει υπηρεσίες μπορείς μέχρι και πρόεδρος της δημοκρατίας να γίνεις, φτάνει να μην έχεις τσίπα, να είσαι ένα κάθαρο του κοινού ποινικού δικαίου, και βλέπει κανείς πια πώς απροκάλυπτα, δικαιοσύνη, πολιτική, δημοσιογραφία με τα α.ρ.δ.-άκια τους, αστυνομία και μαφία είναι ένα πράγμα, όλοι τους «έχουν» όλους, ο ένας πιάνει τον άλλον από τ' @@, κι αν υπήρχε έστω κι ένα λεπτόνιο, ένα μποζόνιο, ή έστω ένα κουάρκ αξιοπρέπειας σ' εκείνον τον τύπο με φάτσα τερι-έ που τρώει από μικρό με χρυσά κουτάλια και υποδύεται τον πρωθυπουργό, θα έσωνε την αξιοπρέπεια μίας ολόκληρης χώρας με την παραδοχή ότι το τρένο μετέφερε κοντραμπάντο των λαθρεμπόρων, «Είσαι τρελός; Θα καταστρέψεις την οικογένεια για ένα κωλότρενο;» θα τον επανέφερε στην τάξη η εθνική τσατσά, αυτή και όλο το σινάφι των ακροδεξιών κι ακροκεντρών απάτριδων που ξεπουλούν τη χώρα, που χρηματοδοτούν γενοκτονίες, πολέμους, που ξεπουλούν τα πάντα για τα φράγκα, απατεώνες με τα χέρια βουτηγμένα στο αίμα, βαμπίρ που πίνουν ακόμη και το αίμα των εκατοντάδων χιλιάδων ακολούθων τους οι οποίοι τους το προσφέρουν απλόχερα και τους ψηφίζουν για να τσιμπολογούν και αυτοί τα ψίχουλα απ' ό,τι περισσεύει απ' αυτό το βουλευτικό και απηδαστικό φαγοπότι μίας δράκας καθαριμάτων.

Έφυγε ο Στέλιος Μανούσακας
(1940-2025)

Ο Στέλιος Μανούσακας, ιστορικό στέλεχος του μαρξιστικού-λενινιστικού κινήματος στην Ελλάδα, που διετέλεσε μέλος στις καθοδηγήσεις της ΟΜΛΕ και του ΚΚΕ(μ-λ) έως το 1982, έφυγε από τη ζωή στις 29/1/25 μετά από μακρόχρονη ταλαιπωρία της υγείας του τα τελευταία δύο χρόνια. Η απώλειά του αποτελεί σημαντική στιγμή για όσους βρέθηκαν στο πλευρό του και μοιράστηκαν τους ίδιους αγώνες και ιδανικά.

Εντάχθηκε στις γραμμές της ΕΔΑ και του ΚΚΕ από νεαρή ηλικία, δείχνοντας από νωρίς τη δέσμευσή του σε προοδευτικές και επαναστατικές ιδέες. Η δικτατορία του 1967 τον βρήκε φοιτητή στην Ιταλία, όπου για πάνω από μια δεκαετία δραστηριοποιήθηκε δυναμικά σε όλες τις μορφές οργάνωσης και αντίστασης των Ελλήνων αντιφασιστών. Εκεί, ανέπτυξε πολύτιμες επαφές με το διεθνές αριστερό κίνημα και συμμετείχε ενεργά στις αντιδικτατορικές κινητοποιήσεις, οργανώνοντας διαδηλώσεις και δράσεις ενημέρωσης για την κατάσταση στην Ελλάδα.

Έζησε από κοντά τη διάλυση και αποσύνθεση που προκάλεσε η συνθηκολογία λογική της ΕΔΑ και του ενιαίου ΚΚΕ (μέχρι το 1968). Στο βιβλίο του «Contro Vento», περιγράφει με σαφήνεια τους λόγους που τον οδήγησαν σε ρήξη με αυτή τη γραμμή και πρακτική, καθώς και τις εσωτερικές διαμάχες που σημάδεψαν το αριστερό κίνημα εκείνη την περίοδο. Μέσα από τις προσωπικές του εμπειρίες, καταγράφει όχι μόνο την πολιτική διάσταση της σύγκρουσης, αλλά και τις συναισθηματικές και ηθικές προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι αγωνιστές εκείνης της εποχής.

Η ιδιαίτερα σημαντική προσφορά έγκειται στο ρόλο που διαδραμάτισε στην ανάπτυξη ενός δυναμικού αντιφασιστικού και αντιιμπεριαλιστικού κινήματος Ελλήνων φοιτητών στην Ιταλία. Ως καθοδηγητής του ΑΜΕΕ (Αγωνιστικό Μέτωπο Ελλήνων Εξωτερικού) πρωτοστάτησε στην ανασύσταση μαζικών φοιτητικών συλλόγων, την εξουδετέρωση των χαφιέδικων μηχανισμών της Lega και την ένταξη εκατοντάδων νέων στο κίνημα. Οι προσπάθειές του δεν περιορίστηκαν μόνο στην οργανωτική δομή του κινήματος, αλλά επεκτάθηκαν και στην ιδεολογική κατάρτιση των νέων αγωνιστών, μέσα από συζητήσεις,

Ο Στέλιος Μανούσακας στην τελευταία δημόσια τοποθέτησή του κατά την παρουσίαση του βιβλίου του «Contro Vento», 2024

σεμινάρια και τη διάδοση σημαντικών θεωρητικών κειμένων. Παράλληλα, συνέβαλε στη διάδοση των απόψεων της Αναγέννησης και της ΟΜΛΕ, μέσω του περιοδικού «Δαϊκός Δρόμος» και της εφημερίδας «Δαϊκή Ενότητα». Διατηρούσε στενούς δεσμούς με το ιταλικό αριστερό και κομμουνιστικό κίνημα και ιδιαίτερα με την ιταλική εξωκοινοβουλευτική αριστερά και είχε την εκτίμηση πολλών στελεχών της. Ήταν ένας άνθρωπος με βαθιά πολιτική σκέψη, αλλά και μεθοδικότητα στην οργάνωση, στοιχεία που τον καθιστούσαν πολύτιμο συνεργάτη και ηγέτη. Διακρινόταν για την οξυδέρκεια, την αποφασιστικότητα, την τιμιότητα και την αφοσίωσή του στον αγώνα. Αυτές οι αρετές του δεν περιορίζονταν μόνο στη δημόσια σφαίρα, αλλά και στις προσωπικές του σχέσεις, όπου ήταν γνωστός για την ανιδιοτέλεια και τη στήριξή του στους συντρόφους του. Μετά τη Μεταπολίτευση, συμμετείχε στις καθοδηγήσεις της ΟΜΛΕ και του ΚΚΕ(μ-λ) και δραστηριοποιήθηκε στις διεθνείς σχέσεις με οργανώσεις, κόμματα και κινήματα σε όλο τον κόσμο. Ήταν εξαιρετικά ενημερωμένος, προσεκτικός στις εκτιμήσεις του και παρέμεινε αταλάντευτος στις ιδέες του, παρά τις κρίσεις και διασπάσεις που ακολούθησαν.

Στο βιβλίο του, «Contro Vento: Μνήμες από τον αντιδικτατορικό αγώνα 1967-1974 στην Ιταλία» (εκδόσεις Ψιμίθι, Νοέμβριος 2023), καταγράφει την ιστορία ενός από τα σημαντικότερα μαζικά κινήματα Ελλήνων

αντιφασιστών στο εξωτερικό. Μέσα από αυτό, αναδεικνύεται το βάθος της ενασχόλησής του με την ιστορική τεκμηρίωση και η ανιδιοτέλεια με την οποία υπηρέτησε το κίνημα. Το έργο αυτό αποτελεί πολύτιμη πηγή για τη μελέτη της ελληνικής αντιδικτατορικής δράσης στο εξωτερικό και αναδεικνύει την ακούραστη προσπάθειά του για τη διάσωση και προβολή αυτής της ιστορίας.

Αυτό που συχνά παραλείπεται ή αποσιωπάται από όσους αναφέρονται στο αριστερό και κομμουνιστικό κίνημα της χώρας είναι το ρεύμα που υπηρέτησε ο Στέλιος Μανούσακας. Ο ίδιος ποτέ δεν απαρνήθηκε ή αναθεώρησε τις επιλογές του, ούτε λοξοδρόμησε προς άλλους οργανισμούς (ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ) μετά τη διάλυση του ρεύματος αυτού. Κράτησε επαφές και είχε συνεργασίες με ό,τι τμήματα συνέχισαν πάνω στις ράγες που είχε θέσει το ρεύμα αυτό.

Όσοι τον γνώρισαν, συνεργάστηκαν ή βρέθηκαν δίπλα του, θυμούνται την ακεραιότητά του και την προσήλωσή του στα ιδανικά του. Το ήθος και η πολιτική του στάση θα συνεχίσουν να εμπνέουν τις νεότερες γενιές αγωνιστών, καθώς ο αγώνας για έναν καλύτερο κόσμο παραμένει πάντα επίκαιρος.

Στη σύντροφό του Σοφία, στους συγγενείς και φίλους του, εκφράζουμε τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

Η ζωή συνεχίζεται με όσα υπάρχουν και με όσα λείπουν.

Ρούντι Πινάλντι

02 διεθνή

Ο φτηνός Φρίντριχ και η μονάκριβη Άλις

Τρεις εβδομάδες πριν τις γερμανικές ομοσπονδιακές εκλογές ο Φρίντριχ Μερτς, ο επικεφαλής των Χριστιανοδημοκρατών (που αναμένεται να «θριαμβεύσουν» με... 30%) το έσπασε το ταμπού: δήλωσε ότι μπορεί να ψηφίσει από κοινού με την ακροδεξιά AfD π.χ. για την επαναφορά των συνοριακών ελέγχων. «Δεν θα αρνηθώ να ψηφίσω κάτι σωστό μόνο και μόνο επειδή οι λάθος άνθρωποι μπορεί να συμφωνήσουν με αυτό» δήλωσε ο φτηνός πολιτικάντης, ενώ μέχρι πρόσφατα ορκιζόταν ότι οι Χριστιανοδημοκράτες «ποτέ» δεν θα ψηφίσουν κάτι με το οποίο θα συμφωνούσε μόνο η ακροδεξιά. Η επικεφαλής της οποίας, Άλις Βάιντελ (κάτω δεξιά), φυσικά κάνει πάρτι. Σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, η AfD θα λάβει 21-22%. Ακολουθούν οι Σοσιαλδημοκράτες (15-16%), οι Πράσινοι (13-14%) και το νέο κόμμα της Βάγκενκνεχτ (6-7%). Με άλλα λόγια, προβλέπεται κι άλλη ανηφόρα για την πάλαι ποτέ ατμομηχανή της Ε.Ε.

Ε.Ε. και Κομισιόν επενδύουν στη συνέχιση του πολέμου

■ ΤΟΥ Σπύρου Παναγιώτου

Η περίοδος που άνοιξε με την επανεκλογή Τραμπ στην προεδρία των ΗΠΑ βρίσκει την ηγεσία των κρατών μελών της Ε.Ε., και τη θεσμική της εκπροσώπηση, σε αδυναμία να προσανατολιστεί στις αλλαγές που κυοφορούνται διεθνώς. Κυρίως τη βρίσκει σε πλήρη αμηχανία να διαμορφώσει μια στρατηγική που θα προσάρμοζε την ευρωπαϊκή πολιτική στα νέα δεδομένα και θα τροποποιούσε τις ήδη πολλαπλές επιπτώσεις -οικονομικές και κοινωνικές- από την υπαγωγή της στην πολιτική Μπάιντεν, ο οποίος είναι ήδη παρελθόν.

Θα μπορούσε κάποιος να υποστηρίξει ότι η πολιτική ασάφεια στη Γερμανία και η αντίστοιχη κρίση στη Γαλλία έχουν εκτροχιάσει τη συνεργασία των δύο χωρών που θεωρούνταν ατμομηχανή των εξελίξεων, και τελικά έχουν αποδιοργανώσει ολόκληρη την Ε.Ε. Ακόμα κι έτσι, το μέγεθος της αμηχανίας της Ε.Ε. είναι τόσο μεγάλο, σε μια τόσο κρίσιμη στιγμή, που αναδεικνύει περισσότερο τον βαθύ διχασμό των ευρωπαϊκών ηγεσιών στα κρίσιμα ζητήματα της περιόδου και την απελπισμένη επιδίωξη «διάσωσης» της κάθε χώρας από μόνης της. Αλλά τέτοια διέξοδος δεν φαίνεται να υπάρχει.

Φιλοπόλεμες δηλώσεις

Αν μείνουμε μόνο στα θέματα που αφορούν τις συνεχιζόμενες συγκρούσεις στο μέτωπο της Ουκρανίας, οι ισχυροί της Ε.Ε. και η Κομισιόν εμφανίζονται ως ο χώρος υποδοχής και άνθισης του «κόμματος του πολέμου». Ο Γάλλος πρόεδρος Μακρόν, πα-

ρακάμπτοντας τον απερχόμενο καγκελάριο της Γερμανίας Σολτς, συνομιλεί με τον ως τώρα Γερμανό υπουργό Άμυνας Πιστόριους και τον κλονιζόμενο Βρετανό πρωθυπουργό Στάρμερ για την κοινή τους πρόθεση να στείλουν ευρωπαϊκές «ειρηνευτικές» δυνάμεις στην Ουκρανία, με ή χωρίς κατάπαυση του πυρός. Ιδέα που παραμένει προσβλητικά ασχολίαστη από τη νέα αμερικανική διοίκηση, και βέβαια προκαλεί την οργισμένη αντίδραση της Ρωσίας.

Την ίδια στιγμή η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν δεν χάνει ευκαιρία να δηλώσει την ανάγκη στρατιωτικής και οικονομικής στήριξης της Ουκρανίας «για όσο χρειαστεί». Από την πλευρά της η Λετονή ύπατη εκπρόσωπος της Ε.Ε. για την εξωτερική πολιτική, η Κάγια Κάλλας, έφθασε στο σημείο να προτείνει τη διάλυση της Ρωσίας σε μικρότερα κομμάτια ως ευρωπαϊκή επιλογή, δηλώνοντας σε φόρουμ για την ευρωπαϊκή ασφάλεια: «Η ήττα της Ρωσίας δεν είναι ένα κακό πράγμα. Υπάρχουν πολλά διαφορετικά έθνη, τα οποία είναι μέρος της Ρωσίας τώρα. Αν είχαμε πολλά τέτοια μικρότερα κράτη, αυτό δεν θα ήταν άσχημο, εφόσον κάνει μια μεγάλη δύναμη πολύ μικρότερη»...

Αιχμηρότερος όλων ο Ευρωπαίος Γ.Γ. του ΝΑΤΟ Ρούτε: σε ομιλία του στο Νταβός διακήρυξε την ανάγκη «να συνεχίσουν να εμπλέκονται και οι ΗΠΑ στο πόλεμο της Ουκρανίας». Και σημείωσε emphaticά: «Αν η νέα κυβέρνηση Τραμπ προτίθεται να συνεχίσει να προμηθεύει την Ουκρανία από την αμυντική βιομηχανική της βάση, ο λογαριασμός

θα πληρωθεί από τους Ευρωπαίους. Είμαι απόλυτα πεπεισμένος γι' αυτό, οφείλουμε να είμαστε πρόθυμοι να το κάνουμε αυτό». Άλλωστε ο ίδιος είχε ήδη επισημάνει την «ανάγκη» να περικοπούν τα κονδύλια για τις συντάξεις, την Υγεία και τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης «προκειμένου να ενισχύσουμε την άμυνα μας»... Όμως την κόκκινη γραμμή ξεπέρασε ο Πολωνός πρόεδρος Α. Ντούντα, που πρότεινε την πλήρη αποσυναρμολόγηση των αγωγών φυσικού αερίου Nord Stream ώστε να μην μπει σε πειρασμό η Γερμανία να αποκαταστήσει τη λειτουργία τους!

Έλλειμμα στρατηγικής

Παραμένει άγνωστο αν τέτοιες εξαγγελίες Ευρωπαίων ιθυνόντων στηρίζονται σε άγνοια κινδύνου για τις κοινωνικές αντιδράσεις, που είναι ήδη ορατές σε όλη την Ευρώπη, ή κρύβουν προσωπικές επιδιώξεις και φιλοδοξίες. Το ευρωπαϊκό στρατιωτικοβιομηχανικό σύμπλεγμα δεν είναι αμελητέα ποσότητα, και είναι λογικό να σχεδιάζει επεκτάσεις σε βάρος του αντίστοιχου των ΗΠΑ. Όλη η συζήτηση για αύξηση των στρατιωτικών δαπανών της Ε.Ε. σχετίζεται και με το ποιος θα υποδεχτεί τα ποσά που απορρέουν. Είναι εξίσου πιθανό ορισμένοι παράγοντες της Ε.Ε. να συνομιλούν με κέντρα ισχύος των ΗΠΑ που επιχειρούν να ματαιώσουν ή να προσαρμόσουν τις επιλογές Τραμπ στις δικές τους επιδιώξεις. Ό,τι και να συμβαίνει, αναδεικνύεται το έλλειμμα στρατηγικής της Ε.Ε. και το βαθύ ρήγμα του πολιτικού της προσωπικού με τους πολίτες.

Εδώ είναι Βαλκάνια...

▶ Παραιτήθηκε ο Σέρβος πρωθυπουργός Βούτσεβιτς υπονοώντας ξένες παρεμβάσεις «εκτροπής» των διαδηλώσεων διαμαρτυρίας για την πολυέκρη κατάρρευση της οροφής του σιδηροδρομικού σταθμού στο Νόβι Σαντ.

▶ Ο Σέρβος πρόεδρος Βούτσιτς, από την άλλη, δήλωσε ότι θα απολύσει τους μισούς υπουργούς και θα ικανοποιήσει τα αιτήματα των φοιτητών.

▶ Πάντως η φιλοδυτική σερβική αναπολίτευση προαναγγέλλει τώρα τη δημιουργία «Εκτακτου Δικαστηρίου» που θα δικάσει τον Βούτσιτς. Ας τον ανατρέψει πρώτα, και βλέπουμε.

▶ Υπάρχουν και οι πιο «ριζοσπάστες», που προβλέπουν προσωρινή επαναφορά της θανατικής ποινής, δίκη-εξπρές και γρήγορη εκτέλεση του Βούτσιτς για να λυθεί οριστικά το πρόβλημα!

▶ «Να στήσουμε μνημείο στον Τραμπ αν σταματήσει τον πόλεμο στην Ουκρανία» πρότεινε ο Σέρβος πρόεδρος. Λίγο μετά ο απεσταλμένος του Τραμπ δήλωσε ότι οι ΗΠΑ «δεν υποστηρίζουν αυτούς που καταλαμβάνουν δια της βίας κυβερνητικά κτίρια στη Σερβία». Σύμπτωση.

▶ Σε φοιτητική κατάληψη στο Βελιγράδι παρουσιάστηκε «πρωτοποριακό» θεατρικό έργο στο οποίο μία από τις ηθοποιούς έβαλε το δάχτυλο στο στόμα κι έκανε εμετό πάνω στη σημαία της Σερβίας. Antifa της συμφοράς.

▶ Η Σερβία απέλασε εκπροσώπους ξένων ΜΚΟ που είχαν πάει στο Βελιγράδι υπό την αιγίδα του Ιδρύματος ERSTE, το οποίο έχει δημιουργηθεί από... αυστριακές τράπεζες με στόχο την «υποστήριξη της ανάπτυξης των κοινωνιών»!

▶ Τους χαρακτήρισε «μη αποδεκτό κίνδυνο για την ασφάλεια» (κοινώς, δίχως κέρδος κέρτατα). Μα γιατί; Να βοηθήσουν τη σερβική κοινωνία να αναπυχθεί ήθελαν οι άνθρωποι...

▶ Ο Αλβανός πρωθυπουργός Ράμα εξέφρασε «αλληλεγγύη προς τον λαό της Γάζας, ο οποίος έχει εξανδραποδιστεί από τη Χαμάς»(!). Πάλι καλά που δεν είπε ότι φυσικός ηγέτης των Παλαιστινίων είναι ο Νετανιάχου.

▶ Η τουρκική έγινε επίσημη γλώσσα σε 8 Δήμους του Κοσόβου. Άλλη μια σωστή κίνηση, αφού έτσι δεν θα χρειάζονται οι υπηρεσίες δραγουμάνων για τις συνηνοήσεις με την Υψηλή Πύλη.

▶ Γερμανική εταιρεία όπλων ανοίγει εργοστάσιο στη Ρουμανία, πραγματοποιώντας επένδυση ύψους 83 εκατ. ευρώ. Από αναβάθμιση σε αναβάθμιση το Βουκουρέστι αφότου ακυρώθηκε η εκλογική νίκη του «φιλωρώσου» Τζεορτζέσκου.

▶ Την προσφυγή του οποίου στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, για ασφαλιστικά μέτρα κατά της ακύρωσης των προεδρικών εκλογών, δεν δέχθηκαν οι Ευρωπαίοι δικαστές, δηλώνοντας αναρμόδιοι.

▶ Και πολύ καλά έκαναν! Από πότε είναι ανθρώπινο δικαίωμα να ψηφίζει η πλέμπα ό,τι της καπνίσει;

▶ Ο Σκοπιανός πρωθυπουργός είπε ότι είναι «άλυτο και υπαρκτό το Μακεδονικό ζήτημα». Τζάμπα οι ενστάσεις της... ισχυρής Ελλάδας.

▶ Το καλό νέο της εβδομάδας: Μετά την Κροατία, όπου σημείωσε επιτυχία το μοϊκοτάζ ενάντια στις μεγάλες αλυσίδες σούπερ μάρκετ, το κύμα διαμαρτυρίας για την ακρίβεια εξαπλώνεται στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, το Μαυροβούνιο, τα Σκόπια αλλά και τη Σερβία.

02 διεθνή

Μέση Ανατολή: Όλα στον αέρα

Ανακατάληψη του νότιου Λιβάνου από τους άοπλους κατοίκους του!

■ **του Γιώργου Αναστασίου**

Καθημερινά επιβεβαιώνεται ο νέος Λιβανέζος πρόεδρος που, αν και φιλοδυτικός, είχε πει πρόσφατα ότι «το Ισραήλ μας έχει συνηθίσει να αποφεύγει τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει». Καταρχήν, οι κατοχικές δυνάμεις έχουν στρογγυλοκάτσει βαθιά μέσα στην... απελευθερωμένη Συρία, κι ας καταδικάζει ο ΟΗΕ την παραβίαση των συμφωνηθέντων και του διεθνούς δικαίου. Έπειτα, στον Λίβανο το σιωνιστικό παρακράτος παραβιάζει αδιάκοπα την κατάπαυση του πυρός, από την πρώτη μέρα της: είναι καθημερινές οι ισραηλινές αεροπορικές και χερσαίες επιθέσεις, ιδίως στον Νότο και στην κοιλάδα Μπεκάα. Μόλις χθες βομβάρδισε, για δεύτερη φορά, την παραμεθόρια κωμόπολη Τζάντα, προσθέτοντας 2 νεκρούς και δεκάδες τραυματίες στις εκατόμβες αμάχων που έχει προκαλέσει και στον Λίβανο. Και φυσικά, όπως προέβλεπαν ακόμη και στελέχη του ΟΗΕ*, οι εισβολείς δεν αποσύρθηκαν από το λιβανέζικο έδαφος την περασμένη Κυριακή 26/1, παρόλο που αυτό προέβλεπε

η συμφωνία εκχειρίδας. Βέβαια οι Λιβανέζοι κάτοικοι των πόλεων και χωριών που θα έπρεπε να απελευθερωθούν την περασμένη Κυριακή δεν έκασαν με σταυρωμένα χέρια. Πορεύτηκαν κατά δεκάδες χιλιάδες προς τα σπίτια τους, και μάλιστα ανεμίζοντας σημαίες της Χεζμπολά. Αν και άοπλοι, διαπέρασαν ορμητικά τα οδοφράγματα των εισβολέων: σε 24 νεκρούς αμάχους και 124 τραυματίες ανέρχεται ο απολογισμός αυτής της συγκλονιστικής, άνισης αλλά νικηφόρας μάχης της περασμένης Κυριακής! Πολλά ισραηλινά ΜΜΕ φάνηκαν σοκαρισμένα από την αποφασιστικότητα και την αυτοθυσία των άοπλων Λιβανέζων, γράφοντας: «Οι Λιβανέζοι του Νότου επιστρέφουν στα σπίτια τους υψώνοντας σημαίες της Χεζμπολά. Πότε και πώς θα επιστρέψουν οι Ισραηλινοί στο βορρά;». Πράγματι, άλλο το κουράγιο του Λιβανέζου που γυρνά πάση θυσία στον τόπο του, κι άλλο του ακροδεξιού σιωνιστή εποίκου που άφησε πίσω του τα κλεμμένα. Άλλωστε γιατί να επιστρέψει στον Βορρά όταν

μπορεί ατιμώρητα να «απελευθερώσει» ένα παλαιστινιακό σπίτι στην Ιερουσαλήμ;

Σχέδια εθνοκάθαρσης α λα Τραμπ

Για την ώρα τηρείται η άλλη εκχειρίδα, στη Γάζα – με τη Δυτική Όχθη και την κατεχόμενη Ιερουσαλήμ να βιώνουν γι' αυτό την εκδικητική μανία του κατακτητή. Τι θα συμβεί στη Γάζα μόλις ολοκληρωθεί η ανταλλαγή αιχμαλώτων, είναι άγνωστο, αν και σχεδόν όλοι υποψιάζονται πως το Ισραήλ θα τιμήσει και εκεί την υπογραφή του όσο την τιμά και στον Λίβανο... Άλλωστε αυτήν την εβδομάδα μπήκε άμεσα στο παιχνίδι για το μέλλον της Γάζας και το βαρύ πυροβολικό: ο Τραμπ αυτοπροσώπως. Ο Αμερικανός πρόεδρος, με τη διακηρυγμένη και κυνική περιφρόνησή του για ένα διεθνές δίκαιο το οποίο θεωρεί ασύμφορο για τις ΗΠΑ, είπε ότι αναμένει από την Αίγυπτο και την Ιορδανία να «υποδεχθούν» τους κατοίκους της Γάζας, ώστε να «νοικοκυρευτεί το εργοτάξιο» της Δωρίδας! Εθνοκάθαρση και με τη βούλα της Ουάσιγκτον δηλαδή.

Πάντως το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης εξακολουθεί να διαβουλεύεται...

Φυσικά οι κυβερνήσεις της Αιγύπτου και της Ιορδανίας εξέφρασαν την κάθετη διαφωνία τους: «Δεν θα συμμετάσχουμε σε μια τέτοια αδικία» είπε ο Αιγύπτιος πρόεδρος αλ-Σίσι, ενώ ο βασιλιάς της Ιορδανίας Αμπντάλα δήλωσε πως «οι Παλαιστίνιοι πρέπει να παραμείνουν στα εδάφη τους και να υλοποιηθεί η λύση των δύο κρατών». Και οι δύο τρέμουν τις επιπτώσεις μιας ανοιχτής συνθηκολόγησής τους με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ. Όμως ο Τραμπ δεν δείχνει κατανόηση, ούτε υπομονή: «Κάνουμε πολλά για την Αίγυπτο και την Ιορδανία», είπε, «άρα θα κάνουν αυτό που θέλουμε!» Από μια άποψη, ίσως είναι καλό που ο Αμερικανός πρόεδρος δεν εννοεί να καταλάβει. Μια πιο ευέλικτη στάση, που επιπλέον θα έδινε αόριστες υποσχέσεις για «παλαιστινιακό κράτος», θα ήταν πιο αποτελεσματική – κι άρα πιο επικίνδυνη για τους λαούς της περιοχής.

* «Εύθραυστες εκχειρίδες» (φύλλο 715).

Ένα νέο έπος μέσα στα ερείπια

Η εύθραυστη εκχειρίδα στη Γάζα ήταν απότοκο της αδυναμίας της Δύσης και του σιωνισμού να συνθλίψουν το αντιστασιακό πνεύμα του Παλαιστινιακού λαού, παρά τη γενοκτονία και τα βαρύτατα πλήγματα που επέφεραν στους Παλαιστίνιους και τους συμμάχους τους. Άσχετα με το εάν θα διατηρηθεί, τώρα δίνει ζωή σε ένα νέο έπος που ξεδιπλώνεται τις τελευταίες δύο εβδομάδες στα αιματοβαμμένα χώματα της Γάζας, της Δυτικής Όχθης και της Ιερουσαλήμ. Η μία πτυχή του είναι τα ποτάμια εκατοντάδων χιλιάδων βασανισμένων ανθρώπων που επιβίωσαν της γενοκτονίας και επιστρέφουν αποφασιστικά στις γειτονιές και τα χωριά όπου κάποτε βρισκόταν τα σπίτια τους. Ξεκινούν από ερείπια, βαδίζουν ανάμεσα σε ερείπια, καταλήγουν σε ερείπια. Κι αρχίζουν να σκάβουν με γυμνά χέρια για να ανακαλύψουν τα παιδιά και τους γονείς τους που θάφτηκαν κάτω από τα βομβαρδισμένα χαλάσματα. Είναι η γη τους, και σ' αυτήν σχεδιάζουν να ξαναχτίσουν τη ζωή τους. Η δεύτερη πτυχή του έπους ξετυ-

λίγεται στην ανταλλαγή ομήρων. Αδιαφορώντας για τις απειλές των γενοκτόνων, χιλιάδες μαζεύονται για να «ξεπροβοδίσουν» τους ισραηλινούς ομήρους που ανταλλάσσονται με φυλακισμένα γυναικόπαιδα, αλλά πλέον και με μαχητές του εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος. Η «διαλυμένη» Χαμάς χορογραφεί την παράδοση των ομήρων στον Ερυθρό Σταυρό, και οι χαροκαμένοι Παλαιστίνιοι επευφημούν τον παρατεταγμένο αντιστασιακό στρατό. Κι έπειτα, στη Δυτική Όχθη και την Ιερουσαλήμ πάλι χιλιάδες άνθρωποι αγνοούν τις απειλές και υποδέχονται τους απελευθερωμένους Παλαιστίνιους με χορούς, συνθήματα και τεράστιες αγκαλιές. Τα σύντομα βίντεο που έχουν κατακλύσει το διαδίκτυο με σκηνές από αυτές τις καταλυτικές συναντήσεις των φυλακισμένων με τον λαό τους και τις οικογένειές τους (σε ένα από αυτά μια 20χρονη συναντά για πρώτη φορά τον πατέρα της!) δίνουν μια γεύση από κάτι που δύσκολα περιγράφεται. Δηλαδή το φρόνημα αυτού του αδούλωτου λαού.

Ανάμεσα στους απελευθερωμένους είναι και η Χαλίνα Τζαράρ, εκλεγμένη βουλευτίνα του Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PFLP), μόνιμα στοχοποιημένη από το κατοχικό κράτος. Η ιστορία της είναι χαρακτηριστική: Συνελήφθη το 2015 και απελευθερώθηκε μετά από 14 μήνες. Φυλακίστηκε εκ νέου το 2017 και παρέμεινε εγκλειστική επί 20 μήνες ως «διοικητική κρατούμενη» (δηλαδή χωρίς δίκη). Έξι μήνες συνελήφθη ξανά και φυλακίστηκε επί ενάμιση χρόνο, οπότε «δικάστηκε» από στρατοδικείο. Τελικά απελευθερώθηκε τον Σεπτέμβριο 2021. Νέα σύλληψη τα Χριστούγεννα του 2023, και πάλι φυλάκιση χωρίς δίκη έως την απελευθέρωσή της τώρα, με την ανταλλαγή. Στη φωτογραφία επάνω, μετά την αποφυλάκισή της το 2021. Κάτω, μετά την τωρινή απελευθέρωσή της... Έγραφε ο *Δρόμος* τον περασμένο Νοέμβριο για τις εξοντωτικές συνθήκες φυλάκισης της Χαλίνα Τζαράρ: «Εδώ και 94 ημέρες κρατείται σε απόλυτη απομόνωση σε έναν μικροσκοπικό “τάφο” διαστάσεων 2,5x1,5 μέτρων με ένα τιμεντένιο κρεβάτι,

χωρίς φως και χωρίς εξαερισμό... Σύμφωνα με τον δικηγόρο της, η Τζαράρ δεν έχει άλλη επιλογή από το να ξαπλώνει στο πάτωμα, προκειμένου να καταφέρει

να αναπνέει από τη χαραμάδα στο κάτω μέρος της πόρτας του κελιού της». Η Χαλίνα Τζαράρ είναι η Παλαιστίνη: αντέχει τα πάντα, εκτός από το να λυγίσει.

Από το MAGA στο... MEGA

Κάποιοι μόλις ανακάλυψαν την Αμερική, και zalίστηκαν

■ ΤΟΥ Ερρίκου Φινάλη

Μια σειρά μακρονιστές, πράσινοι και σοσιαλιστές πολιτικοί και πανεπιστημιακοί, κινούμενοι υπό την αιγίδα της Ένωσης Ευρωπαίων Φεντεραλιστών (η οποία πρεσβεύει τη μετατροπή της Ε.Ε. σε «Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης»), συνυπέγραψαν αυτήν την εβδομάδα ένα άρθρο στη γαλλική εφημερίδα Le Monde[1]. Σε αυτό κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου: η Ευρώπη, γράφουν, που μέχρι τώρα απειλούνταν από τον ρωσικό και τον κινεζικό ιμπεριαλισμό, πλέον έχει να αντιμετωπίσει και τον ιμπεριαλισμό των ΗΠΑ – και για να επιβιώσει πρέπει επειγόντως να ομοσπονδοποιηθεί. Έκτοτε έχουν προσθέσει την υπογραφή τους δεκάδες ακόμη επιφανείς εκπρόσωποι της γαλλικής διανόησης και πολιτικής[2].

Οι συντάκτες του άρθρου ανακάλυψαν έκπληκτοι ότι –εκεί που όλα πήγαιναν πρίμα!– ο Τραμπ εν μια νυκτί και εντελώς απροσδόκητα μετέτρεψε τις ΗΠΑ από «ιστορικό σύμμαχο και στενό εταίρο της Ευρώπης» σε ιμπεριαλιστική δύναμη με αυτοκρατορικές βλέψεις. Αυτή η επίδοξη αυτοκρατορία ξαφνικά λοιπόν επεμβαίνει στις εσωτερικές μας υποθέσεις, κι επιπλέον καλοπιάνει τον Πούτιν, γράφουν. Αλλά οι αρχές της Ε.Ε. αντιδρούν αμήχανα, αντί να... κοπιάρουν τον Τραμπ αναφωνώντας MEGA. Δηλαδή «Make Europe Great Again» (στη θέση του τραμπικού MAGA, «Make America Great Again»). Και πώς θα γίνει Great Again η Ευρώπη; Μετατρέπόμενη γρήγορα σε ομοσπονδία με κοινή άμυνα, ώστε να αντιμετωπίσει τους «δεσποτικούς και αυταρχικούς άνδρες που δεν σέβονται τους Ευρωπαίους και διακατέχονται από ακόρεστη δίψα για εξουσία και επέκταση»...

Οι συντάκτες του άρθρου (μεταξύ των οποίων και ο πολύς Ντανιέλ Κον Μπεντίτ, διότι ποτέ δεν λείπει ο Μάρτης από τη Σαρακοστή) αυτοπυροβολούνται ως αφελείς που πιάστηκαν στον ύπνο αλλά, παρ' όλα αυτά, έχουν έτοιμη τη λύση. Ξεπηδούν όμως από τα γραφόμενά τους κάμποσα ερωτήματα, που δεν μπορούν να παρακαμφθούν. Διότι οι καλοκάγαθοι ευρωπαϊστές μας καλούν να ενωθούμε όλοι μαζί σε μια ομοσπονδία με ενιαία άμυνα κ.λπ., αλλά ούτε μία λέξη δεν αφιερώνουν για να μας δώσουν κάποια θολή έστω ιδέα περί του ποια γραμμή θα έχει αυτή η ισχυρή ομοσπονδία στο εσωτερικό της και στο διεθνές γίγνεσθαι...

Θα είναι π.χ. δύναμη ειρήνης, δικαιο-

σύνης, ισότητας κ.ο.κ.; Ή άλλη μια ιμπεριαλιστική δύναμη που θα υπερασπίζεται τα «δικά της» κλεμμένα, τα οποία επιβουλεύονται οι αντίπαλοι ιμπεριαλισμοί; Θα φροντίζει τους πολλούς και θα σέβεται τη βούλησή τους; Ή θα είναι ένας στρατιωτικοποιημένος μηχανισμός που τους φτωχαίνει και τους φιμώνει για να συνεχίσουν το πάρτι τους οι ελίτ; Κάτι θα έπρεπε να πουν επ' αυτών οι συντάκτες του άρθρου και οι τόσο διανοούμενοι και πολιτικοί που συμφωνούν μαζί τους. Δεν λένε όμως. Ίσως βαυκαλίζονται ότι αρκεί να αερολογούν, όπως έκαναν στα τέλη του προηγούμενου αιώνα. Προφανώς δεν θέλουν να πάρουν χαμπάρι την κοσμογονία των τελευταίων δεκαετιών...

Εκεί που έχουν δίκιο, πάντως, είναι όταν επισημαίνουν την αμηχανία των υποτιθέμενων ηγετών μιας Ε.Ε. που «είναι πλέον παγιδευμένη σε μέγγενη». Πράγματι, η Ευρώπη (εδώ και χρόνια) αποσυντίθεται, καθώς οι ελίτ ακολουθούν τη... σοφή τακτική «ο σώζων εαυτόν σωθήτω». Οι περισσότερες έχουν στοιχηθεί πίσω από την Ουάσιγκτον –που όμως τώρα γίνεται αγνώριστη– κι έχουν αποποιηθεί κάθε «όραμα» αυτόνομης ευρωπαϊκής πορείας. Κι ενώ είναι έτοιμες να μετατρέψουν την Ευρώπη σε κρανίου τόπο, «απροσδόκητα» ανακαλύπτουν ότι απειλούνται και από τις ΗΠΑ (δασμοί, ενεργειακό, βλέψεις σε κτήσεις και συμφέροντα κρατών μελών της Ε.Ε. κ.ά.). Παράδειγμα: εκεί που οι Βίκινγκ ετοιμάζονταν να γίνουν ολοκαύτωμα για να ανακόψουν την επερχόμενη εισβολή της ρωσικής αρκούδας, και ανέμεναν τον υπερήφανο αμερικανικό αετό να προστρέξει προς

υποστήριξή τους, ξαφνικά τον βλέπουν να φεύγει με τη Γροιλανδία παραμάσχαλα. Είναι να μην ζαλιστεί μέχρι κι ο σκληροτράχηλος Κον Μπεντίτ; Όντως, κάτι πρέπει να γίνει επειγόντως. Όχι όμως μια ομοσπονδία που θα την κανοναρχούν οι ελίτ και η ευρωκρατία σε βάρος των ποικιλοτρόπως αφαιμασσομένων χωρών, λαών και τάξεων, αλλά μια δημοκρατική επανάσταση. Ή αλλιώς, η Ευρώπη έχει ανάγκη μιας μεγάλης και βαθιάς πολιτικής αλλαγής, η οποία θα επαναθεμελιώσει τις σχέσεις μεταξύ των χωρών και των λαών της σε νέες βάσεις: ισότιμης συνεργασίας και αλληλεγγύης, προστασίας της εθνικής και λαϊκής κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας κάθε χώρας, κοινωνικής δικαιοσύνης και καταπολέμησης των κάθε είδους ανισοτήτων που μας κληροδότησε ένα παρελθόν καταπίεσης, εκμετάλλευσης, ταπείνωσης των αδύναμων από τους ισχυρούς. Ακόμα, νέες βάσεις σημαίνει μια Ευρώπη που οι ελίτ της θα πάψουν να ανατινάζουν τρίτες χώρες, να καταληστεύουν άλλα έθνη, να υποστηρίζουν την υποδούλωση ολόκληρων λαών κ.ο.κ. Σημαίνει επίσης έναν φιλειρηνικό προσανατολισμό και ειλικρινή συμφωνία συνύπαρξης και εγγυήσεων αμοιβαίας ασφάλειας με τη Ρωσία και όχι μόνο. Με δυο λόγια, ούτε MEGA ούτε MAGA.

[1] «L'Europe est désormais cernée par des empires renaissants, dépourvus de toute considération pour les Européens», Le Monde, 28/1/2025.

[2] «Russian, Chinese and now American imperialism: Europe must become federal to avoid disintegration», federalists.eu, 28/1/2025.

γυρίζει

Η πλουσιότερη χώρα

Στην καρδιά της αφρικανικής ηπείρου υπάρχει μια μαύρη τρύπα. Είναι γνωστή ως Κονγκό: διατέλεσε προσωπική κτήση(!) του βασιλιά του Βελγίου Λεοπόλδου, κι έπειτα έγινε Βελγική αποικία. Έχει έκταση 18πλάσια της Ελλάδας και 110 εκατομμύρια κατοίκους. Η διαχρονική δυστυχία του Κονγκό είναι ότι διαθέτει απίστευτο πλούτο! Έχει την πιο εύφορη γη στην Αφρική, τεράστια δάση, άφθονα νερά. Κυρίως όμως το υπέδαφός του κρύβει όλες τις πρώτες ύλες που χρειάζεται ο «ανεπτυγμένος» κόσμος: έχει π.χ. χρυσό, ουράνιο, διαμάντια (το 30% των διεθνών αποθεμάτων), το 70% των διεθνών αποθεμάτων κοιλάνιου (δίχως το οποίο δεν θα υπήρχαν κινητά τηλέφωνα), το ένα τρίτο των διεθνών αποθεμάτων κοβάλτιου (απαραίτητου για τις μπαταρίες λιθίου) κ.ο.κ. Έτσι, με το που κέρδισε την ανεξαρτησία του το 1960, οι «πολιτισμένοι» ξαναβύθισαν το Κονγκό στο αίμα. Μέσα σε μήνες ανέτρεψαν και δολοφόνησαν τον πρώτο πρόεδρό του, τον επαναστάτη πατριώτη Πατρίς Λουμούμπα, και στη θέση του έβαλαν τον στρατηγό Μομπούτου. Μ' αυτόν επικεφαλής συνέχισαν ανενόχλητοι τη λεηλασία, ώσπου το 1997 το άρπαγμα Αμερικάνων κι Ευρωπαίων οδήγησε στην ανατροπή του.

Οι ελπίδες των Κονγκολέζων για αναγέννηση της χώρας τους γρήγορα εξανεμίστηκαν. Οι «πολιτισμένοι» δεν ήταν διατεθειμένοι να πληρώσουν φράγκο για τον πλούτο της χώρας – ούτε καν να τον μοιράσουν «ειρηνικά» μεταξύ τους. Έτσι μισθοφόροι και ξένοι στρατοί συνέχισαν να ματώνουν το Κονγκό. Πάνω στο γύρισμα του αιώνα 5 εκατομμύρια Κονγκολέζοι σφαγιάστηκαν ή πέθαναν από την πείνα και τις αρρώστιες, εν μέσω διεθνούς «άγνοιας» και αδιαφορίας. Σχεδόν κανείς δεν το πληροφορήθηκε: τι να γράψουν τα διεθνή ΜΜΕ για μια μαύρη τρύπα; Η κατάσταση περιπλέχτηκε κι άλλο όταν αποβιβάστηκαν και οι Κινέζοι, ενώ Αμερικάνοι κι Ευρωπαίοι εξακολουθούσαν να αρπάζονται για τη λεία. Οι Κινέζοι είχαν λεφτά. Οι Αμερικάνοι είχαν... τη Ρουάντα και την Ουγκάντα: οι στρατοί τους διασφαλίζουν τα συμφέροντα των ΗΠΑ στη μαύρη τρύπα. Οι ριγμένοι Ευρωπαίοι διαμαρτύρονται. Κάπως έτσι έσπασε η σιωπή και ξαναμπήκε (για πόσο;) στα ΜΜΕ η λέξη Κονγκό. Στο κυνικό αυτό παιχνίδι διαμελισμού η φιλοαμερικανική και εξυηρητικότερη Ρουάντα εξακολουθεί να πρωταγωνιστεί, καταλαμβάνοντας εκ νέου μεγάλο τμήμα του Κονγκό. Γι' αυτό φωνασκούν ορισμένοι Ευρωπαίοι...

Ακόμα και σ' αυτές τις τραγικές συνθήκες, ακόμα και με την ηγεσία του πατριωτικού και αντιιμπεριαλιστικού κινήματος διαχρονικά αποκεφαλισμένη, εκατομμύρια Κονγκολέζοι εξακολουθούν να ματώνουν για να απελευθερώσουν τη χώρα τους, που θα μπορούσε να είναι η πλουσιότερη στον κόσμο. Αυτοί κι αν είναι μαύρη τρύπα για τα δυτικά ΜΜΕ που ξαφνικά θυμήθηκαν το Κονγκό.

02 διεθνή

Ο αδικαιολόγητος πλούτος της ολιγαρχίας και της αποικιοκρατίας

Έκθεση της Oxfam: Οι δισεκατομμυριούχοι δεν είναι δημιουργοί, είναι λήπτες του πλούτου

■ της Καίτης Μυλωνά*

Η Oxfam δημοσίευσε την έκθεση «Takers Not Makers» στις 20 Ιανουαρίου 2025, καθώς οι επιχειρηματικές ελίτ συγκεντρώνονταν στο ελβετικό θέρετρο του Νταβός και ο δισεκατομμυριούχος Ντόναλντ Τραμπ, υποστηριζόμενος από τον πλουσιότερο άνθρωπο του κόσμου, τον Ίλον Μασκ, ορκιζόταν πρόεδρος των ΗΠΑ.

Το 2024 ο πλούτος των δισεκατομμυριούχων αυξήθηκε κατά 2 τρισεκατομμύρια δολάρια, τρεις φορές ταχύτερα από ό,τι το 2023, ενώ ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν στη φτώχεια έχει αλλάξει ελάχιστα από το 1990, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αυτή η διαρκώς αυξανόμενη συγκέντρωση πλούτου γίνεται εφικτή από μια μονοπωλιακή συγκέντρωση εξουσίας, με τους δισεκατομμυριούχους να ασκούν όλο και μεγαλύτερη επιρροή. Η έκθεση ρίχνει φως στο πώς, αντίθετα με τη διαδεδομένη αντίληψη, ο πλούτος των δισεκατομμυριούχων σε μεγάλο βαθμό δεν κερδίζεται: το 60% προέρχεται πλέον από κληρονομιά, μονοπωλιακή εξουσία ή συγγενικές σχέσεις. Ο αδικαιολόγητος πλούτος και η αποικιοκρατία – που νοούνται όχι μόνο ως ιστορία βίαιης εξαγωγής πλούτου, αλλά και ως ισχυρή δύναμη πίσω από τα σημερινά ακραία επίπεδα ανισότητας – αποτελούν δύο βασικούς μοχλούς συσσώρευσης του πλούτου των δισεκατομμυριούχων.

Η Oxfam υπολογίζει ότι το 36% του πλούτου των δισεκατομμυριούχων είναι πλέον κληρονομικό. Έρευνα του Forbes διαπίστωσε ότι κάθε δισεκατομμυριούχος κάτω των 30 έχει κληρονομήσει τον πλούτο του, ενώ η UBS εκτιμά ότι περισσότεροι από 1.000 από τους σημερινούς δισεκατομμυριούχους θα κληροδοτήσουν περισσότερα από 5,2 τρισεκατομμύρια δολάρια στους κληρονόμους τους τις επόμενες δύο έως τρεις δεκαετίες. Πολλοί από τους υπερπλούσιους, ιδιαίτερα στην Ευρώπη, οφείλουν μέρος του πλούτου τους στην ιστορική αποικιοκρατία και την εκμετάλλευση των φτωχότερων χωρών. Για παράδειγμα, η περισσότερη πλούτου του δισεκατομμυριούχου Vincent Bollore, ο οποίος έχει θέσει την τεράστια «αυτοκρατο-

ρία» των μέσων ενημέρωσης στην υπηρεσία της εθνικιστικής δεξιάς της Γαλλίας, χτίστηκε εν μέρει από αποικιακές δραστηριότητες στην Αφρική.

Διαρκής ροή πλούτου από Νότο προς Βορρά

Αυτή η δυναμική «εξόρυξης» πλούτου επιμένει σήμερα: τεράστια χρηματικά ποσά εξακολουθούν να ρέουν από τον Παγκόσμιο Νότο προς τις χώρες του Παγκόσμιου Βορρά και τους πλουσιότερους πολίτες τους, σε αυτό που η έκθεση της Oxfam περιγράφει ως σύγχρονη αποικιοκρατία.

- Το πλουσιότερο 1% στις χώρες του Παγκόσμιου Βορρά, όπως οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γαλλία, το 2023 αντλούσε 30 εκατομμύρια δολάρια την ώρα από τον Παγκόσμιο Νότο μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Οι χώρες του παγκόσμιου Βορρά ελέγχουν το 69% του παγκόσμιου πλούτου, το 77% του πλούτου των δισεκατομμυριούχων και φιλοξενούν το 68% των δισεκατομμυριούχων, παρόλο που αποτελούν μόλις το 21% του παγκόσμιου πληθυσμού.
- Οι χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος ξοδεύουν κατά μέσο όρο σχεδόν το ήμισυ των εθνικών τους προϋπολογισμών για αποπληρωμή χρέους, συχνά σε πλούσιους πιστωτές στη Νέα Υόρκη και το Λονδίνο. Μεταξύ 1970 και 2023, οι παγκόσμιες κυβερνήσεις του Νότου πλήρωσαν 3,3 τρισεκατομμύρια δολάρια σε τόκους στους πιστωτές του Βορρά.

Κληρονομιά ανισότητας

Σήμερα, το μέσο προσδόκιμο ζωής των Αφρικανών εξακολουθεί να είναι πάνω από 15 χρόνια μικρότερο από αυτό των Ευρωπαίων. Η έρευνα δείχνει ότι οι μισθοί στον Παγκόσμιο Νότο είναι 87 έως 95% χαμηλότεροι από τους μισθούς στον Παγκόσμιο Βορρά για εργασία ίσης δεξιάτητας. Παρά το γεγονός ότι συνεισφέρουν το 90% της εργασίας που οδηγεί την παγκόσμια οικονομία, οι εργαζόμενοι σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος λαμβάνουν μόνο το 21% του παγκόσμιου εισοδήματος. Επιπλέον, οι γυναίκες βρίσκονται πιο συχνά στις πιο ευάλωτες μορφές

άτυπης απασχόλησης. Οι μετανάστες εργαζόμενοι στις πλούσιες χώρες κερδίζουν, κατά μέσο όρο, περίπου 13% λιγότερα από τους ημεδαπούς, με το μισθολογικό χάσμα να αυξάνεται στο 21% για τις γυναίκες μετανάστριες.

Οι υπερπλούσιοι ισχυρίζονται ότι το να πλουτίσεις απαιτεί επιδεξιότητα και σκληρή δουλειά. Αλλά η αλήθεια είναι ότι ο περισσότερος πλούτος λαμβάνεται, δεν δημιουργείται. Πολλοί από τους λεγόμενους «αυτοδημιούργητους» είναι στην πραγματικότητα κληρονόμοι τεράστιων περιουσιακών στοιχείων, που τους έχουν παραδοθεί μέσω γενεών προνομίων. Η αφορολόγητη κληρονομιά δισεκατομμυρίων δολαρίων είναι προσβολή της δικαιοσύνης, που διακινδυνώνει μια νέα αριστοκρατία όπου ο πλούτος και η εξουσία παραμένουν κλειδωμένα στα χέρια λίγων. Εν τω μεταξύ, τα χρήματα που χρειάζονται απεγνωσμένα σε κάθε χώρα για να επενδύσει σε δασκάλους, να αγοράσει φάρμακα και να δημιουργήσει καλές θέσεις εργασίας διοχετεύονται στους τραπεζικούς λογαριασμούς των υπερπλούσιων. Αυτό δεν είναι κακό μόνο για την οικονομία – είναι κακό για την ανθρωπότητα.

Έκκληση της Oxfam

Η διεθνής οργάνωση καλεί τις κυβερνήσεις να δράσουν γρήγορα για τη μείωση της ανισότητας και τον τερματισμό του ακραίου πλούτου:

- **Ριζική μείωση της ανισότητας – θέτοντας παγκόσμιους και εθνικούς στόχους για να επιτευχθεί.** Τέλος στον ακραίο πλούτο. Δέσμευση για έναν παγκόσμιο στόχο που μειώνει δραματικά την ανισότητα μεταξύ του Παγκόσμιου Βορρά και του Παγκόσμιου Νότου. Για παράδειγμα, τα εισοδήματα του πλουσιότερου 10% δεν πρέπει να είναι υψηλότερα από το φτωχότερο 40% παγκοσμίως. Παρόμοιοι, χρονικά περιορισμένοι στόχοι για τη μείωση της οικονομικής ανισότητας και σε εθνικό επίπεδο.
- **Διόρθωση των πληγών της ιστορικής αποικιοκρατίας.** Οι πρώην αποικιακές κυβερνήσεις πρέπει να αναγνωρίσουν το πλήρες φάσμα των εγκλημάτων που διαπράχθηκαν υπό την αποικιοκρατία

και να διασφαλίσουν ότι αυτά θα εισέλθουν στη δημόσια μνήμη. Πρέπει να δοθούν αποζημιώσεις στα θύματα για να εξασφαλιστεί η αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν και η πρόληψη μελλοντικών καταχρήσεων. Το κόστος των αποζημιώσεων θα πρέπει να βαρύνει τους πλουσιότερους, που ωφελήθηκαν περισσότερο από την αποικιοκρατία.

• **Τέλος στα συστήματα της σύγχρονης αποικιοκρατίας.** Το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο ΟΗΕ και άλλοι παγκόσμιοι θεσμοί θα πρέπει να αλλάξουν εντελώς τη διακυβέρνησή τους για να τερματίσουν την επίσημη και άτυπη κυριαρχία του Παγκόσμιου Βορρά και των συμφερόντων των πλούσιων ελίτ και των εταιρειών τους. Η κυριαρχία των πλούσιων εθνών και εταιρειών επί των χρηματοπιστωτικών αγορών και των εμπορικών κανόνων πρέπει να τερματιστεί. Στη θέση τους, χρειάζεται ένα νέο σύστημα που προωθεί την οικονομική κυριαρχία για τις κυβερνήσεις του παγκόσμιου Νότου και επιτρέπει την πρόσβαση σε δίκαιους μισθούς και πρακτικές εργασίες για όλους τους εργαζόμενους. Οι άνισες πολιτικές και συμφωνίες ελεύθερων συναλλαγών πρέπει να καταργηθούν.

• **Φορολόγηση των πλουσιότερων για την εξάλειψη του ακραίου πλούτου.** Η παγκόσμια φορολογική πολιτική θα πρέπει να εμπίπτει σε μια νέα φορολογική σύμβαση του ΟΗΕ και να διευκολύνει την πληρωμή υψηλότερων φόρων από τους πλουσιότερους ανθρώπους και εταιρείες για τη ριζική μείωση της ανισότητας και τον τερματισμό του ακραίου

πλούτου.

• **Προώθηση της συνεργασίας και της αλληλεγγύης Νότου-Νότου.** Οι κυβερνήσεις του παγκόσμιου Νότου θα πρέπει να συνάψουν συμμαχίες και περιφερειακές συμφωνίες που δίνουν προτεραιότητα σε δίκαιες, αμοιβαία επωφελείς ανταλλαγές, προώθηση της οικονομικής ανεξαρτησίας, και μείωση της εξάρτησης από πρώην αποικιακές δυνάμεις ή από τις παγκόσμιες οικονομίες του Βορρά. Συλλογικά, θα πρέπει να απαιτήσουν μεταρρυθμίσεις σε διεθνείς θεσμούς όπως η Παγκόσμια Τράπεζα και το ΔΝΤ, και να προωθήσουν τη συλλογική ανάπτυξη μοιράζοντας γνώση, τεχνολογία και πόρους για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης και την αντίσταση στα εκμεταλλευτικά παγκόσμια συστήματα. Ταυτόχρονα, οι κυβερνήσεις πρέπει να ενισχύσουν τις δημόσιες υπηρεσίες και να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις γης για να εξασφαλίσουν την πρόσβαση στη γη.

• **Τερματισμός της συνεχιζόμενης «παραδοσιακής» αποικιοκρατίας σε όλες τις μορφές.** Οι υπόλοιπες μη αυτοδιοικούμενες περιοχές πρέπει να υποστηριχθούν για να ασκήσουν τα δικαιώματά τους για αυτοδιάθεση σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 2 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ και τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τη χορήγηση ανεξαρτησίας σε αποικιοκρατούμενες χώρες και λαούς.

* Η Καίτη Μυλωνά είναι μέλος των Φίλων της Φύσης και εκπρόσωπός τους στον Ευρωπαϊκό Συνασπισμό για τη Δικαιοσύνη στο Εμπόριο (ETJC).

της επιστήμης και της κοινωνίας

■ Επιμέλεια:
Γιάννης
Σχίζας

Ακριβότερη η αναρρίχηση στο Έβερεστ

Η κυβέρνηση του Νεπάλ ανακοίνωσε αύξηση 36% στα τέλη για την άδεια ανάβασης στο Έβερεστ. Έτσι, από τον Σεπτέμβριο, οι τιμές θα αυξηθούν, από 11.000 (10.540 ευρώ) σε 15.000 (14.373 ευρώ). Να σημειωθεί πως στο Νεπάλ βρίσκονται οκτώ από τις 14 υψηλότερες κορυφές του κόσμου, συμπεριλαμβανομένου του Έβερεστ. Το νέο τέλος των 15.000 δολαρίων θα ισχύει για τη δημοφιλή αναρριχτική περίοδο Απριλίου-Μαΐου. Τα τέλη για τη λιγότερο δημοφιλή περίοδο Σεπτεμβρίου-Νοεμβρίου θα αυξηθούν επίσης κατά 36%, σε 7.500 δολάρια (7.186 ευρώ). Για την αναρριχτική περίοδο Δεκεμβρίου-Φεβρουαρίου θα φτάσουν τα 3.750 δολάρια (3.593 ευρώ).

Ο Narayan Prasad Regmi, γενικός διευθυντής του Τμήματος Τουρισμού, του Νεπάλ δήλωσε: «Η αύξηση αυτή θα είναι πολύ σημαντική για την τουριστική βιομηχανία. [Τα τέλη αδειών] δεν είχαν

αναθεωρηθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα. Τα έχουμε επικαιροποιήσει τώρα».

Περίπου 300 άδειες εκδίδονται κάθε χρόνο για το Έβερεστ. «Περιμέναμε αυτή την αύξηση καιρό τώρα», λέει στο Sky News ο Λούκας Φούρτενμπαχ, ο οποίος διοργανώνει αναβάσεις στο Βουνό. Το Νεπάλ έχει γίνει στόχος κριτικής από ορειβάτες, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι η χώρα επιτρέπει σε υπερβολικά πολλούς ανθρώπους να ανέβουν στο Έβερεστ και κάνει ελάχιστα για να το διατηρήσει καθαρό ή να εξασφαλίσει την ασφάλεια των ορειβατών.

Οι ορειβάτες που επιστρέφουν από το Έβερεστ λένε ότι το Βουνό γίνεται όλο και πιο ξηρό, βραχώδες και πλέον έχει λιγότερο χιόνι, κάτι που σύμφωνα με τους ειδικούς μπορεί να οφείλεται στην υπερθέρμανση του πλανήτη ή σε άλλες περιβαλλοντικές αλλαγές.

Η Αρκτική χάνει σε πάγο μια Αυστρία κάθε χρόνο!

Η Αρκτική βιώνει δραματικές μεταμορφώσεις καθώς εντείνεται η υπερθέρμανση του πλανήτη. Οι θαλάσσιοι πάγοι, ακρογωνιαίος λίθος της κλιματικής σταθερότητας της περιοχής, μειώνονται ραγδαία. Η απώλεια έχει βαθιές επιπτώσεις. Αλλάζει το οικοσύστημα του Αρκτικού Ωκεανού, διαταράσσει τα είδη που εξαρτώνται από τον πάγο (πολικές αρκούδες και φώκιες) και ανοίγει τις ορέξεις στις ανθρώπινες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένης της εξόρυξης πόρων.

Είναι ίσως παράδοξο, αναφέρει ο Economist, αλλά η κλιματική κρίση ανοίγει τεράστιες προοπτικές για οικονομικό κέρδος την ώρα που καθιστά πιο φανερά από ποτέ τις απειλές της. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους για τους οποίους ο Ντόναλντ Τραμπ διεκδικεί τη Γροιλανδία.

Ένα πλεονέκτημα που ήδη προσφέρεται είναι περισσότερο αλιεύματα. Το πλούσιο σε θρεπτικά συστατικά νερό μπορεί να βοηθήσει τους πληθυσμούς να αναπτυχθούν ταχύτερα, ενώ η υποχώρηση του πάγου ανοίγει νέους χώρους και επιμηκύνει τις περιόδους αλιείας.

Ο Economist παρουσιάζει έναν χάρτη με τις κοινωνικοοικονομικές και παγκόσμιες επιπτώσεις. Το λιώσιμο των πάγων θα μπορούσε να ανοίξει τρία μονοπάτια. Η πρώτη, γνωστή ως Βόρεια Θαλάσσια Διαδρομή (NSR), αγκαλιάζει τη ρωσική ακτή για να συνδέσει τη θάλασσα του Μπάρεντς με το Βερίγγιο Στενό. Μία δεύτερη, που ονομάζεται North-West Passage (NWP), εκτείνεται κατά μήκος της ακτής της Αρκτικής της

Βόρειας Αμερικής, από τη θάλασσα Μποφόρ μέχρι τον Κόλπο Μπάφιν. Τελευταία έρχεται η Transpolar Sea Route (TSR), η οποία διασχίζει τον Βόρειο Πόλο. Σύμφωνα με την ανάλυση, και τα τρία θα μπορούσαν να συντομεύσουν τα ταξίδια μεταξύ Ασίας, Βόρειας Αμερικής και Ευρώπης, τα οποία αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος της ναυτιλίας, εξοικονομώντας καύσιμα και μισθούς. Θα μπορούσαν επίσης να αποφύγουν σημεία όπως οι διώρυγες του Παναμά και του Σουέζ, τα οποία είναι πολυσύχναστα, χρεώνουν τέλη και, στην περίπτωση του Σουέζ, συνδέονται με επικίνδυνα νερά.

Εκτός από τους θαλάσσιους διαδρόμους η Αρκτική φιλοξενεί και μεγάλες ποσότητες υδρογονανθράκων. Η περιοχή θεωρείται ότι κατέχει το 13% του ανεξρεύνητου πετρελαίου στον κόσμο και το 30% του αναξιοποίητου φυσικού αερίου. Αλλά τα κοιτάσματα του είναι από τα πιο δαπανηρά για εκμετάλλευση. Αντίθετα, η ελπίδα βρίσκεται στα «πράσινα» ορυκτά της Αρκτικής, τα οποία η υπερθέρμανση του πλανήτη καθιστά πιο προστά. Περιλαμβάνουν κοβάλτιο, γραφίτη, λίθιο και νικέλιο, σημαντικά συστατικά στις μπαταρίες των ηλεκτρικών αυτοκινήτων.

Η Γροιλανδία διαθέτει πλούσιους πόρους. Το νησί έχει αποθέματα σε 43 από τα 50 ορυκτά που θεωρούνται «κρίσιμα» από την αμερικανική κυβέρνηση. Οι γνωστές σπάνιες γαίες του ανέρχονται σε 42 εκατομμύρια τόνους, περίπου 120 φορές περισσότερο από την ποσότητα που εξορύχτηκε το 2023.

Αστρονόμοι παρακολούθησαν live μια μαύρη τρύπα να εκτοξεύει ύλη

Διεθνής ομάδα αστρονόμων παρακολούθησε για πρώτη φορά σε πραγματικό χρόνο τη στιγμή που μια υπερμεγέθης μαύρη τρύπα στην καρδιά ενός μακρινού γαλαξία μετά την απορρόφηση ύλης που έχει πέσει στα τρομερά βαρυντικά της δίχτυα εκτοξεύει ένα μέρος αυτής της ύλης με τη μορφή ενός γιγάντιου πίδακα.

Η εν λόγω μαύρη τρύπα, η οποία έχει μάζα περίπου 1,4 δισεκατομμύρια φορές μεγαλύτερη από αυτή του Ήλιου, βρίσκεται στην καρδιά ενός γαλαξία που ονομάζεται 1ES 1927+654. Σύμφωνα με τους αστρονόμους που παρατηρούν το φαινόμενο στην πραγματικότητα από τη μαύρη τρύπα ξεπηδούν δύο πίδακες που κινούνται με ταχύτητα 100 χιλιάδες χλμ./δευτ. (το ένα τρίτο της ταχύτητας του φωτός) και έχουν έκταση περίπου πέντε τρισ. χλμ. δηλαδή 50% της έκτασης ενός έτους φωτός.

Έχουν παρατηρηθεί τέτοιοι πίδακες που πηγάζουν από μαύρες τρύπες οι οποίοι έχουν έκταση 23 έτη φωτός. «Η εκτόξευση ενός πίδακα μαύρης τρύπας δεν έχει παρατηρηθεί ποτέ πριν σε πραγματικό χρόνο», δήλωσε η αστρονόμος Ειλιν Μέγιερ του Πανεπιστημίου Rice στο Τέξας, επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας.

Τέτοιοι πίδακες είναι τυπικοί σε ενεργούς γαλαξιακούς πυρήνες (AGNs) στους οποίους οι μαύρες τρύπες μέσα στους γαλαξίες απορροφούν με αέριο και σκόνη που τις περιβάλλουν. Το υλικό που δεν πέφτει στο εσωτερικό της μαύρης τρύπας μπορεί να διοχετευτεί στους πόλους της μαύρης τρύπας. Σε αυτούς τους πόλους ισχυρά μαγνητικά πεδία επιταχύνουν αυτά τα σωματίδια μέχρι να δημιουργηθεί ένα είδος κοσμικής έκρηξης που δημιουργεί αυτούς τους τρομερούς σε ταχύτητα και μέγεθος πίδακες.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση μπορεί να συνδέεται με την άνοια

Επιστήμονες στη Σκωτία διενήργησαν έρευνα η οποία συμπέρανε ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση στην οποία εκτίθενται τα παιδιά, μπορεί να επηρεάσει τις πιθανότητες να πάθουν άνοια στη μετέπειτα ζωή τους. Η πρώτη ένδειξη ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση μπορεί να επηρεάσει την υγεία του εγκεφάλου ανακαλύφθηκε πριν από περίπου 20 χρόνια, όταν ερευνητές διαπίστωσαν εγκεφαλικές αλλαγές σε κατοικίδια σκυλιά σε χρόνια μολυσμένη πόλη του Μεξικού. Μέχρι το 2022, μια κυβερνητική επιτροπή του Ηνωμένου Βασιλείου μπόρεσε να εξετάσει 69 μελέτες. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ήταν πιθανό η ατμοσφαιρική ρύπανση να συμβάλει στη γνωστική παρακμή στη μετέπειτα ζωή και να αυξήσει τον κίνδυνο άνοιας. Βρήκαν επίσης κάποιες ενδείξεις για αλλαγές στους εγκεφάλους των παιδιών που εκτίθενται στην ατμοσφαιρική ρύπανση.

Ο Otto-Emil Jutila, από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου και βασικός συγγραφέας της νέας μελέτης, δήλωσε: «Ενώ ο ρόλος της ατμοσφαιρικής ρύπανσης ως παράγοντα κινδύνου για άνοια στα τέλη της ζωής έχει διερευνηθεί εκτενώς, λιγότερα είναι γνωστά για τον αντίκτυπο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης

στο σύνολο του βίου μας».

Το 2004, μόλις πάνω από 1.000 άτομα προσλήφθηκαν για μια μελέτη σχετικά με τον εγκέφαλο και τη γήρανση. Όλοι τους είχαν γεννηθεί το 1936 και μεγάλωσαν γύρω από το Εδιμβούργο. Από την ηλικία των 70 ετών, αξιολογούνταν κάθε τρία χρόνια. Το πρώτο άτομο διαγνώστηκε με άνοια το 2011. Μέχρι το 2019, το 17% των ατόμων είχε αποκτήσει άνοια, δηλαδή περίπου ένας στους έξι.

Ο Sam Tomlinson, επίσης από το UKCEH, πρόσθεσε: «Τα δεδομένα συγκεντρώθηκαν από μυριάδες πηγές, παλιά περιοδικά, βιβλία, στατιστικές συλλογές κ.λπ.»

Το πρώτο, και ισχυρότερο αποτέλεσμα, ήταν ότι η ατμοσφαιρική ρύπανση το 1936 συσχετίστηκε θετικά με τον κίνδυνο άνοιας, συμπεριλαμβανομένης της νόσου Αλτσχάιμερ. Εκείνη την εποχή, οι συμμετέχοντες στη μελέτη βρίσκονταν στη φάση του εμβρύου ή ήταν ηλικίας μικρότερης του ενός έτους. Το δεύτερο ήταν πιο περίεργο. Η ατμοσφαιρική ρύπανση στα μέσα της ζωής φάνηκε να έχει προστατευτική επίδραση για την άνοια, αλλά αυτό μπορεί να οφείλεται στο χρόνο που απαιτείται για την ανάπτυξη των διαφόρων ασθενειών από την ατμοσφαιρική ρύπανση.

παρέμβαση

■ ΤΟΥ

Δημήτρης

Τραυλού-Τζανετάτου

Ο Τραμπ, η Ε.Ε. και η Ελλάδα

Ο ενδοκαπιταλιστικός ανταγωνισμός σε αχαρτογράφητα νερά

I.
Η υφήλιος με έκδηλη αγωνία αναμένει την εξέλιξη ενός, κλιμακωθέντος κατά το παρελθόν έτος, αδυσώπητου και αιματηρού, οικονομικού και γεωπολιτικού, ενδοκαπιταλιστικού ανταγωνισμού, ο οποίος, με την, προδιαγεγραμμένη σύμφωνα με τον, αποκρυβόμενο από τους περιβόητους δημοσκόπους, πραγματικό συσχετισμό δυνάμεων, απόλυτη νίκη του Τραμπ και τις εξαγγελθείσες σαρωτικές αλλαγές, εμφανίζει μια, πρωτόγνωρη για τα δεδομένα και τις κρατούσες ισορροπίες στην παγκόσμια καπιταλιστική τάξη πραγμάτων, διάσταση. Πρόκειται για εξελίξεις, οι οποίες φαίνεται να προσδίδουν στον ενδοκαπιταλιστικό ανταγωνισμό μια νέα, οδηγούσα σε αχαρτογράφητα νερά, οικονομική και γεωπολιτική, δυναμική. Τούτο δε καθώς, πέραν του «παραδοσιακού» ανταγωνισμού, μεταξύ «δημοκρατικού» και «αυταρχικού» καπιταλισμού, βρίσκεται προ των πυλών ένας ιδιότυπος «εμφύλιος» εντός του δημοκρατικού καπιταλισμού, μεταξύ ΗΠΑ και Ε.Ε., ο οποίος κατά τα φαινόμενα δεν θα αφήσει ανεπηρέαστο το ΝΑΤΟ, το οποίο, χωρίς την οικονομική και την στρατιωτική στήριξη των ΗΠΑ, αδυνατεί να εκπληρώσει την μεταλλαχθείσα πια, μετά την κατάρρευση του αντίπαλου ιδεολογικοπολιτικού στρατοπέδου, «αμυντική» αποστολή, σε υπερασπιστή της αμερικανοκρατούμενης καπιταλιστικής κυριαρχίας. (1) Ενόψει, των, τεθεισών ευθύς αμέσως μετά την ορκωμοσία Τραμπ και την ακολουθήσασα βροχή εκτελεστικών διαταγμάτων σε κίνηση, καταϊγιστικών εξελίξεων και της διαμόρφωσης των νέων, απροσδιόριστων ακόμη, ισορροπιών ή ανισορροπιών στο παγκόσμιο καπιταλιστικό σύστημα, η στερούμενη σοβαρών ηγετών, γραφειοκρατική Ε.Ε., προσανατολισμένη άκριτα και άβουλα στο, στενά συνδεδεμένο με το βαθύ κράτος των ΗΠΑ, Δημοκρατικό Κόμμα, εμφανίζει έκδηλη αμηχανία, φόβο, αλλά και απροθυμία, αν όχι αδυναμία, να αδράξει την ιστορική ευκαιρία για

ένα κριτικό αναστοχασμό και αναπροσδιορισμό της θέσης της κατά τη μεταβατική αυτή περίοδο. Έτσι, ώστε, απεγκλωβισμένη πια από «δουλικό», υπηρετικό των αμερικανικών γεωοικονομικών και γεωστρατηγικών της συμφερόντων ρόλο, να διεκδικήσει την εξέλιξη της σε έναν αυτόνομο και ισχυρό οικονομικοπολιτικό και γεωπολιτικό πόλο στο πλαίσιο του «δημοκρατικού καπιταλισμού». Αντιθέτως εμφανίζεται πρόθυμη και έτοιμη να αναλάβει την απαιτούμενη από τον Τραμπ, αύξηση κατά 5% των «αμυντικών» δαπανών από τα μέλη του ΝΑΤΟ, το κόστος των οποίων θα πληρώσουν, βεβαίως, οι λαοί των χωρών αυτών. Είναι δε τόσο μεγάλος ο φόβος της ευρωενωσιακής γραφειοκρατικής ελίτ και της ηγεσίας των περισσότερων κρατών-μελών έναντι της «έτοιμης να καταλάβει την Ευρώπη ιμπεριαλιστικής Ρωσίας» και η εμμονή της στην αντιρωσική υστερία, ώστε να μην μπορεί να αποκλειστεί η ετοιμότητά της, σε περίπτωση απόσυρσης των ΗΠΑ, να αναλάβει κατ' αποκλειστικότητα την ευθύνη και το κόστος συνέχισης του πολέμου μέχρι «την τελική νίκη της Ουκρανίας και επανάκτηση των χαμένων εδαφών»! Μια νίκη, η οποία, σύμφωνα με τη μέχρι σήμερα εξέλιξη των επιχειρήσεων και τη γνώμη στρατιωτικών αναλυτών αποτελεί αποκύημα της νοσηρής φαντασίας. Αντιθέτως, η συνέχιση και κλιμάκωση των επιχειρήσεων θα οδηγήσει πιθανότατα στην «απελευθέρωση» νέων εδαφών από τη Ρωσία και την Ουκρανία σε συνθηκολόγηση υπό λίαν δυσμενέστερους όρους.

Αξίζει πάντως στη θέση αυτή να σημειωθεί ότι ο ρωσοουκρανικός πόλεμος βρίσκεται υπό την βαριά σκιά του αδυσώπητου ενδοκαπιταλιστικού ανταγωνισμού για τον έλεγχο του ενεργειακού πλούτου και των φυσικών πόρων του πλανήτη. Αρκεί να στρέψει κάποιος την προσοχή του τόσο στον φυσικό πλούτο του Ντονμπάς (2) όσο και κυρίως στους τεράστιους, ανεξάντλητους ενεργειακούς και φυσικούς πόρους της Σιβηρίας, η διεκδίκηση του οποίου από τη συλλογική δύση θα απαιτούσε πτώση του Πούτιν και ρευστοποίηση της Ρωσικής Ομοσπονδίας και είσοδο του πλανήτη στο θερμοπυρηνικό φρενοκομείο. Το γεγονός αυτό από μόνο του δημιουργεί σημαντικές επιφυλάξεις για τον αν και κατά πόσον η απεμπλοκή των ΗΠΑ από τον πόλεμο αυτό συμβιβάζεται με τα ενεργειακά και γεωπολιτικά της συμφέροντα.

II.
Σημειώτεον ότι η εκσπάσασα «εμφύλια αντιπαράθεση» στους κόλπους του «δημοκρατικού καπιταλισμού» αφορά κρίσιμα για τη διαμόρφωση όχι μόνο των σχέσεων ΗΠΑ και Ε.Ε. αλλά, του ευρύτερου ενδοκαπιταλιστικού οικονομικού, και γεωπολιτικού ανταγωνισμού. Ωστόσο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναμένεται η εξέλιξη της, η οποία εμπεριέχει τον κίνδυνο επιδείνωσης της υφιστάμενης κρίσης μεταξύ αστικής δημοκρατίας και καπιταλισμού, με πιθανή συνέπεια ο καπιταλισμός να μη χρειάζεται πια και δημοκρατικό μανδύα. Η κρίση στις σχέσεις ΗΠΑ και Ε.Ε. κυριάρχησε στο 25ο Παγκόσμιο

Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός. Ενδιαφέρουσα από συμβολικής, και όχι μόνο, σκοπιάς είναι η «σατανική σύμπτωση» της συνεύρεσης δύο, χαρακτηριστικών, για το παρόν και το μέλλον της νεοφιλελεύθερης καπιταλιστικής ψηφιακής παγκοσμιοποίησης, μοντέλων του δημοκρατικού καπιταλισμού: της τραμπικής και της σβαμπικής εκδοχής του. Η «σύμπτωση» αυτή δεν σημαίνει, ωστόσο, και σύμπλευση. Τούτο δε καθώς, όπως έδειξαν οι διεξαχθείσες στο Νταβός συζητήσεις, το δόγμα Τραμπ συγκρούεται μετωπικά με το μοντέλο της «μεγάλης επανεκκίνησης» σε κομβικής σημασίας ζητήματα, όπως είναι η δασμολογική πολιτική και η «πράσινη ανάπτυξη». Χαρακτηριστικές εξάλλου του επικρατούντος κλίματος αμηχανίας αλλά και συναγερμού για τις τεκταινόμενες εξελίξεις στην Ε.Ε., αλλά και σηματοδοτικές των πρώτων αντιδράσεων για την αντιμετώπισή τους, υπήρξαν οι δηλώσεις του Γερμανού καγκελάρου Scholz και της Προέδρου της Κομισιόν Von der Leyen, οι οποίες κινούνται μεταξύ φοβικού συναινετικού πνεύματος και «αντιστασιακής δονκιχωτικής» διάθεσης. Άξια δε ιδιαίτερου υπογράμμισης είναι η τηλεομιλία του Τραμπ η οποία, παρά τις όποιες λειάνσεις και φιλοφρονήσεις, κατέδειξε την αποφασιστικότητά του να υλοποιήσει το πρόγραμμά του και να οδηγήσει τις ΗΠΑ σε μια νέα «χρυσή εποχή», στη «μεγαλύτερη απορρύθμιση στην ιστορία». (3)

III.
Βεβαίως η δρομολόγηση των υπεσχρημένων από τον Τραμπ ανατρο-

πών αποτελεί από τη φύση του πράγματος ένα άκρως δυσχερές εγχείρημα. Τούτο δε καθώς θα βρίσκεται κάθε φορά αντιμέτωπο με το βαθύ αμερικανικό κράτος, το οποίο, εφόσον πλήττονται βασικές θέσεις του από τις πολιτικές Τραμπ, θα επιχειρεί να τις ανατρέψει ή τουλάχιστον να καθυστερήσει την εφαρμογή τους. Είναι έτσι χαρακτηριστικό ότι ήδη άρχισαν να ενεργοποιούνται οι σχετικές αντιστάσεις, όπως π.χ. αναφορικά με το εκτελεστικό διάταγμα για την αφαίρεση της ιθαγένειας γεννηθέντων στις ΗΠΑ από αλλοδαπούς. Ανεξαρτήτως, πάντως, της όλης εξέλιξης του εγχειρήματος Τραμπ, δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής το εξής σημαντικό: Οι, ρεπουμπλικανικής ή δημοκρατικής προέλευσης, ασκούμενες πολιτικές είναι από τη φύση του πράγματος στρατευμένες στην υπηρεσία του ίδιου αμετακίνητου στρατηγικού στόχου: Στη διασφάλιση και ενίσχυση ενός μονοπολικού κυριαρχούμενου από τις ΗΠΑ παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού, ανεξαρτήτως αν στο βαθύ κράτος θα κυριαρχούν οι BigTech ή οι Little Tech. (4) Η διαφορά δε μεταξύ τους έγκειται στον τρόπο παρουσίασής τους, ο οποίος χαρακτηρίζεται για μεν τους δημοκρατικούς από ωραιοποίηση, υποκρισία και συγκαλύψη, για δε τους ρεπουμπλικάνους από κυνική ειλικρίνεια και από πραγματισμό. Η απειλή προσάρτησης από τον Τραμπ της Γροιλανδίας, της διώρυγας του Παναμά, αλλά και του Καναδά, που με υποκριτικό αποτροπιασμό καταδικάστηκε από τους συστημικούς αναλυτές και δημοσιογράφους, αποτελεί ενδεικτικό παράδειγμα απροκάλυπτης έκφρασης της αμερικάνικης ιμπεριαλιστικής στρατηγικής. Όπως επισημαίνεται χαρακτηριστικά (5), «υπό τον Τραμπ μπορούμε όλοι να έχουμε πρόσβαση στο προνόμιο να βλέπουμε τον ιμπεριαλισμό σε όλη του τη βαρβαρότητα και τη φρίκη, χωρίς μάσκες συμπεριφοράς, χωρίς συναισθηματικά φίλτρα». Πάντως, δεν πρέπει να λησμονηθεί ότι η επεκτατική αυτή ιμπεριαλιστική βουλμία των ΗΠΑ αποτελούσε ανέκαθεν δομικό χαρακτηριστικό του βορειοαμερικανικού ιμπεριαλισμού. Αρκεί η υπενθύμιση της ιστορίας της

παρέμβαση

Καλιφόρνιας και του Τέξας.

IV.

Όπως είναι γνωστό, το ενδιαφέρον της παγκόσμιας κοινής γνώμης εστιάζεται βασικά στο αν, κατά πόσο και πότε ο Τραμπ θα θελήσει ή θα μπορέσει να υλοποιήσει τη δέσμευσή του να δρομολογήσει τον τερματισμό του ρωσοουκρανικού πολέμου. Πολλώ μάλλον όταν η αρχικά εκφρασθείσα συμπάθεια προς τις ρωσικές θέσεις φαίνεται, τουλάχιστον μέχρις ένα βαθμό, να αναιρείται από την πρόσφατη, δηλωθείσα τελεσιγραφικά, με απειλές επιβολής νέων, σκληρότερων κυρώσεων, απαίτηση κατά της Ρωσίας να καθίσει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με την Ουκρανία. Πέραν δε αυτής της παλιωδίας, αλλά και ανεξαρτήτως της ειλικρινούς ή όχι, προθέσης του Τραμπ, η επίλυση ενός τόσο κρίσιμου ζητήματος, όπως ο ρωσοουκρανικός πόλεμος αποτελεί από τη φύση του πράγματος έργο άκρως δυσχερές εγχείρημα. Τούτο δε καθώς η συνέχισή του συνδέεται στενά με ζωτικά οικονομικά και γεωπολιτικά συμφέροντα των ΗΠΑ. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι, παρά την εκφρασθείσα ετοιμότητα της Ρωσίας να συνομιλήσει με τον Τραμπ, έγκυροι Ρώσοι αναλυτές διατυπώνουν έντονες επιφυλάξεις για την επιτυχία της παρέμβασης Τραμπ. Εξάλλου, αντιδράσεις θα υπάρξουν και από το «ευρωπαϊκό κόμμα του πολέμου». Ενδεικτικές είναι, άλλωστε, και οι δηλώσεις του Μ. Ρούτε, γ.γ. του ΝΑΤΟ, σύμφωνα με τις οποίες θα ήταν καταστροφή για το ΝΑΤΟ η διακοπή στήριξης της Ουκρανίας. Για το λόγο αυτό απεύθυνε δραματική έκκληση στον Τραμπ να συνεχίζει να εφοδιάζει τον ουκρανικό στρατό με όπλα, έτσι ώστε να μπορέσει η Ουκρανία να ανακαταλάβει τα απολεσθέντα εδάφη, χρεώνοντας βέβαια τους ευρωπαϊκούς λαούς με το λογαριασμό! (6)

V.

Ωστόσο, η δημιουργηθείσα νέα κατάσταση πραγμάτων εντός του ΝΑΤΟ και στη σχέση ΗΠΑ-Ε.Ε., όπως φαίνεται, θα οδηγήσει βασικά στην αναπαραγωγή και επανεπιβεβαίωση της υποταγής της Ε.Ε. στο μεγάλο, πέραν του ατλαντικού εδρεύοντα, αδελφό. Μια, τέτοια ενδεικτική της κρατούσας υποτέλειας της Ε.Ε., εξέλιξη ήταν νομοτελειακά προδιγεγραμμένο ότι θα ισχύσει κατά μείζονα λόγο για τον πιστότερο και ακραιφνέστερο θιασώτη του

Οι, ρεπουμπλικανικής ή δημοκρατικής προέλευσης, ασκούμενες πολιτικές είναι από τη φύση του πράγματος στρατευμένες στην υπηρεσία του ίδιου αμετακίνητου στρατηγικού στόχου: Στη διασφάλιση και ενίσχυση ενός μονοπολικού κυριαρχούμενου από τις ΗΠΑ παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού, ανεξαρτήτως αν στο βαθύ κράτος θα κυριαρχούν οι BigTech ή οι Little Tech

ευρωατλαντισμού, την Ελλάδα. Έτσι, δεν εκπλήσσει η σπουδή της κυβέρνησης να προσφέρει «χουν και ύδωρ» στη νέα αμερικανική διοίκηση, επιλέγοντας μάλιστα έναν, εξόχως ευαίσθητο και κεντρικό, της όλης πολιτικής της, τομέα. Πρόκειται για τον εξορκισμό της woke agenda και την «ομολογία πίστης» στα δύο βιολογικά προσδιορισμένα φύλα! Την αποκήρυξη αυτή έρχεται ωστόσο, όπως άλλωστε αναμενόταν, να αποδοκιμάσει «μετά βδελυγμίας» η «ανανεωτική-εξουσιαστική Αριστερά», προφανώς όχι λόγω του υποκριτικού, τυχοδιωκτικού της χαρακτήρα, αλλά ως διολίσθηση της Ν.Δ. σε «ακροδεξιές θέσεις», αγνοώντας, παντελώς και αξιωματικώς, την τεκμηριωμένη αριστερή κριτική του γουοκισμού και τη συζήτηση για το φαινόμενο του woke καπιταλισμού ως μιας μεταμοντέρνας καπιταλιστικής εκδοχής made in USA, που επιδιώκει, και μέχρις ένα βαθμό το κοινωνικό και δικαιωματιστικό χαρακτήρα στη νεοφιλελεύθερη, παγκοσμιοποιημένη καπιταλιστική τάξη πραγμάτων. Η «παράδοση» όσο και εμμονική αυτή στάση της «συστημικής Αριστεράς», όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς σημαίνει ουσιαστικά προσχώρηση στο νεοκαπιταλιστικό αφήγημα της πολιτικής ορθότητας, της σύγχυσης δικαιωμάτων και δικαιωματισμού και της ανισόρητης αποσύνδεσης του κοινωνικού ζητήματος από το εθνικό, την έχει οδηγήσει σε μια βαθειά κρίση αξιακής ταυτότητας και αποκοπής από τις ιστορικοκοινωνικές της ρίζες. Είναι δε η κρίση αυτή που την έχει οδηγήσει σε δραματική συρρίκνωση και απαξίωση, σε σημείο που οι κοινωνικές πλειοψηφίες, ιστορικοί και φυσικοί σύμμαχοι της Αριστεράς, να οδηγούνται είτε στην παραίτηση και την αποχή είτε στην αγκάλη της εμφανιζόμενης εντέχνως και παραπλανητικώς ως αντισυστημικής «νέας ή άκρας δεξιάς». (7)

VI.

Στο πλαίσιο της αναμενόμενης μαθηματικής βεβαιότητας γενικότερης αναδίπλωσης της κυβέρ-

νησης και προσαρμογής της στο δόγμα Τραμπ εντάσσεται και το όψιμο ενδιαφέρον για τα, γνωστά από χρόνια, πλούσια κοιτάσματα υδρογονανθράκων τα οποία, σε πείσμα της επιτακτικής ανάγκης για ενεργειακή αυτονομία, με εξαίρεση την αξιοποίηση του κοιτάσματος Πρίνου (1974), μέχρι σήμερα παραμένουν περιέργως (;) ανεκμετάλλευτα, παρά τις έντονες εκκλήσεις των ειδικών. Σημειώτεον ότι τα τελευταία χρόνια η απραξία αυτή οφείλεται στην προσχώρηση της κυβέρνησης με ιεραποστολικό ζήλο στο στρατόπεδο της περιβόητης «πράσινης μετάβασης». Έτσι, η κυβέρνηση, ως πιστός και πειθήνιος υπρέτης της εκάστοτε αμερικανικής ενεργειακής πολιτικής, «ξύπνησε από τον λήθαργο» και, πέραν της αναμονής σχετικής απόφασης από την Hellenic Energy και της Exxonmobil, «έτεινεν ευήκοον ους» στο ενδιαφέρον του ενεργειακού κολοσσού της Chevron για έρευνες υδρογονανθράκων νότια της Πελοποννήσου και πέραν αυτής (8). Χαρακτηριστική της νέας ανενδοίαστης και αδίστακτης «κωλοτούμπας» της κυβέρνησης είναι η «ανακάλυψη» της σημασίας του φυσικού αερίου, για την ομαλή πράσινη μετάβαση! (9) Η δυναμική της «ενεργειακής κυβίστησης» δεν αποκλείει στο εγγύς μέλλον να οδηγήσει στην αποκήρυξη της επάρατης απολιγνιτοποίησης! Εξάλλου, καθώς η Cosco βρίσκεται στο στόχαστρο της αμερικανικής πολιτικής λόγω βασικά της υποτιθέμενων διασυνδέσεων της με τον κινέζικο στρατό, έχει προκαλέσει δικαιολογημένη ανησυχία στην ελληνική αγορά. Έτσι τίθεται το ερώτημα αν και κατά πόσο η κυβέρνηση θα ενδώσει σε πιθανή προσταγή του Τραμπ για λήψη μέτρων περιορισμού ή παρεμπόδισης της δραστηριότητάς της, με αποτέλεσμα την σημαντική υποβάθμιση του λιμένα του Πειραιώς. (10)

VII.

Ωστόσο, κορύφωση ίσως της εσφαλμένης πολιτικής της, υπείκουσας στη φωνή της, όπως αποδείχτηκε, «πανούργας και παιγνιώδους ιστορίας», υπήρξε

η άκριτη και αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα θέση της στον ρωσοουκρανικό πόλεμο, όπου, χωρίς να απαιτήσει το παραμικρό αντάλλαγμα, ενισχυτικό της δεινής θέσης μας έναντι της τουρκικής απειλής, αναδείχθηκε σε σημαιοφόρο του «κόμματος του πολέμου» και, ενισχύοντας των νησιών του Ανατολικού Αιγαίου, την Ουκρανία. Η πιθανότητα τερματισμού του πολέμου κατόπιν παρέμβασης του Τραμπ είναι επόμενο ότι θα οδηγήσει την κυβέρνηση σε δεινή διπλωματική και γεωπολιτική ήττα. Τούτο δε καθώς, καθώς ήδη σημειώθηκε εφόσον ο ρωσοουκρανικός πόλεμος εισέλθει σε τροχιά τερματισμού, σε πείσμα των όποιων αντιστάσεων και πολεμοχαρών λεονταρισμών των ένθερμων θιασωτών της ήττας της Ρωσίας, θα λάβουν χώρα ευρύτερες γεωπολιτικές αναδιατάξεις και επανακαθορισμός των ενδοκαπιταλιστικών ανταγωνισμών και των σχέσεων ΝΑΤΟ-Ε.Ε. και Ρωσίας. Υπό τις εξελίξεις αυτές η άνευ όρων τοποθέτηση της κυβέρνησης υπέρ της Ουκρανίας, παραβιάσασα κατάφωρα την πολυμερή εξωτερική πολιτική της χώρας και διαλύσασα τις πατροπαράδοτες και επωφελείς για τη χώρα σχέσεις με τη Ρωσία χωρίς το παραμικρό όφελος, καταδείχνει περίτρανα ότι η ελληνική διπλωματία δεν λειτουργεί ως «τέχνη εξισορρόπησης ανταγωνιστικών συμφερόντων», όπου κυρίαρχο ρόλο επιτελεί το εθνικό συμφέρον, αλλά, αντιθέτως ως «τέχνη ξεπουλήματος προς ένα συγκεκριμένο συμφέρον», το συμφέρον του ευρωατλαντισμού. Όπως όμως μας διδάσκει η ιστορία των ελληνοΝΑΤΟϊκών σχέσεων η οποία προσδοκία ανάθεσης της υπεράσπισης του εθνικού συμφέροντος στους συμμάχους μας, αποδείχτηκε ως επικίνδυνη ψευδαίσθηση. Εξάλλου για λόγους γεωγραφικούς, ιστορικούς και πολιτιστικούς η Ελλάδα ανήκει και στη Δύση και στην Ανατολή. Η προνομιακή αυτή δυαδική θέση προσφέρει μεγάλες δυνατότητες αξιοποίησης υπέρ του εθνικού συμφέροντος. Βεβαίως, το γεγονός ότι η χώρα είναι μέρος του ευρωατλαντικού στρατοπέδου

συνεπάγεται ορισμένες δεσμεύσεις. Αυτό όμως δεν σημαίνει και υποχρέωση αποδοχής αποφάσεων των συμμαχικών εταίρων οι οποίες αντιτίθενται στο εθνικό συμφέρον. Την δυνατότητα και ανάγκη μια τέτοιας διαφοροποίησης υπηρετεί ακριβώς η αρχή της ομοφωνίας. Κατόπιν αυτών είναι επιτακτική η ανάγκη επιστροφής της παραδοσιακά πολυμερούς διπλωματίας και εξωτερικής πολιτικής, όπου η αποκατάσταση των ελληνορωσικών σχέσεων, παρά το δύσβατο του εγχειρήματος, συνιστά βασική συστατική συνιστώσα (11). Οι καιροί ου μενετοί! Διαφορετικά «ουαί τοις ηττημένοις».

Υποσημειώσεις

1. Βλ. Χ. Ζιώγας, *Ο νέος στρατηγικός προσανατολισμός του ΝΑΤΟ*, 17.7.2023, <https://kedisa.gr/o-neos-stratigikos-prosanatolismos-tou-nato>
2. Βλ. Σ. Καλεντερίδης, *για τον αμύθητο πλούτο του Ντονμπάς ο πόλεμος στην Ουκρανία*, 31.8.2024, <https://www.youtube.com/watch?v=wx2SnLN8s-M>
3. Βλ κριτικά Ρ. Πινάλντι, *Ο Τραμπ και η μεγαλύτερη απορρύθμιση στην ιστορία, Δρόμος της Αριστεράς*, 25.01.2025, σ. 4-5
4. Βλ. Κ. Μελά, *Η παρέα του Musk και των Little Tech θα είναι το νέο βαθύ κράτος των ΗΠΑ*, *Δρόμος της Αριστεράς*, 25.01.2025, σ. 22 και 24
5. Βλ. Η. Dionisio, *Ο Τραμπ δείχνει το ιμπεριαλιστικό του πρόσωπο που υποτίθεται ότι έπρεπε να είναι κρυφό*, 21.01.2025, <https://seisaxthia.com>
6. Πρβλ Κ. Δημητριάδη, *Νταβός: «Φιλελεύθερη» παγκοσμιοποίηση υπό τη σκιά Τραμπ*, *Δρόμος της Αριστεράς*, 25.01.2025, σ.11
7. Βλ. Τραυλού Τζανετάτου, *Ο «αφυπνισμένος καπιταλισμός» και η κατάρρευση του ΣΥΡΙΖΑ*, 08.07.2023, *SLpress*
8. Βλ. αντί άλλων Γ.Μανιάτη, *Η Chevron ξύπνησε την κυβέρνηση*, *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 20.01.2025, *Οικονομία*, σ.17
9. Έτσι Θ. Σκυλακάκης, *«Το φυσικό αέριο απαραίτητο για την πράσινη μετάβαση»*, *ΤΟ ΒΗΜΑ*, *Οικονομία*, σ. 7, κριτικά Βλ. Τραυλού - Τζανετάτου, *Ενεργειακή κρίση, κλιματική αλλαγή και καπιταλιστική αναδιάρθρωση*, *Δρόμος της Αριστεράς*, 20.01.2022
10. Βλ. Γ. Φωκιανού, *Στο στόχαστρο των ΗΠΑ η Cosco*, 7.01.2025, *naftemporiki.gr*
11. Βλ. σχετικά ήδη Β.Μαρκεζίνη, *Η Ελλάδα στον κατήφορο*, 2013

03 ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Εγκλήματα σε βάρος των εργαζόμενων εν ώρα εργασίας

Κυβέρνηση και εργοδοσία υπεύθυνες για τα εργατικά «ατυχήματα», για τους θανάτους και τους τραυματισμούς

■ ΤΟΥ Παύλου Δερμενάκη

Η κυβέρνηση εγκληματεί σε βάρος του λαού με πολλαπλούς τρόπους. Ένας από αυτούς είναι οι θάνατοι και οι συνοδευτικές συνέπειες λόγω των εργατικών «ατυχημάτων». Η ευθύνη-συμμετοχή της κυβέρνησης σε αυτή την κατάσταση εστιάζεται στη διάλυση της νομοθεσίας για την προστασία των εργαζόμενων, η ουσιαστική ανυπαρξία της Επιθεώρησης Εργασίας και η πλήρης ανοχή στην ασυδοσία του κεφαλαίου στην προσπάθειά του να πολλαπλασιάσει τα κέρδη του.

Η αυξητική πορεία

Τα στοιχεία: Κατ' αρχήν να διευκρινίσουμε ότι στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων πρόκειται για «προμελετημένα εγκλήματα» καθώς με επιλογή των εργοδοτών με την ανοχή της κυβέρνησης δεν τηρούνται στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής και ασφάλειας για τους εργαζόμενους. Γι' αυτό και το «ατύχημα» στις περιπτώσεις των εργατικών πρέπει να μπαίνει σε πολύ χοντρά εισαγωγικά.

Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί βλέπουμε την αυξητική πορεία των μεγεθών στο διάστημα 2021-2023. Ουσιαστικά μετά το λοκ-ντάουν της πανδημίας παρατηρείται διαρκής αύξηση στο θέμα των δηλωμένων ως «ατυχημάτων» και των καταγεγραμμένων «δυστυχημάτων» (θάνατοι). Παράλληλα στην ίδια κατεύθυνση κινείται και ο αριθμός των σοβαρά τραυματισμένων κατ' έτος. Για το 2024 δεν υπάρχει ακόμα η επίσημη καταγραφή. Όμως από τα διαθέσιμα στοιχεία προκύπτει αβίαστα ότι συνεχίστηκε και κατά το έτος αυτό η δραματική αύξηση των μεγεθών. Σύμφωνα με αυτά τα δηλωθέντα εργατικά «ατυχήματα» φαίνεται ότι ξεπέρασαν τις 14.000 και οι θάνατοι τους 150. Επιδείνωση με δραματικό τρόπο παρουσιάζεται το 2025, όπως προκύπτει από τον πίνακα 2. **Η χαμηλή αξιοπιστία των στοιχείων:** Τα παραπάνω στοιχεία υποεκτιμούν την πραγματική κατάσταση όσον αφορά τα «ατυχήματα» στους χώρους εργασίας. Κατ' αρχήν η εργοδοσία καταβάλλει κάθε προσπάθεια να μην

δηλωθούν τα συμβάντα. Ακόμα όμως και αυτά που δηλώνονται υπάρχουν πολλά ερωτηματικά για τον τρόπο που εμφανίζονται στις ελληνικές στατιστικές και συνεπώς ανάλογα ισχύουν για το τι στοιχεία παρουσιάζει η Χώρα στην ΕΕ.

1) Τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» συγκριτικά με τα ανάλογα της ΕΛΣΤΑΤ είναι πολύ υψηλότερα (παραπάνω από υπερδιπλάσια) και για τα «ατυχήματα» και για τους θανάτους.

2) Σαφέστατα τα στοιχεία της Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» σε σχέση με τα ανάλογα της ΕΛΣΤΑΤ είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα, καθώς παρουσιάζονται με βάση τις πραγματοποιούμενες δηλώσεις εργατικών «ατυχημάτων» που γίνονται στην ίδια. Όμως από εκεί και μετά υπάρχουν ερωτηματικά. Ενδεικτικά στην Έκθεση για το 2022 παρουσιάζονται συνολικά θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα για τα έτη 2020-2022 αντίστοιχα 89, 100, 103. Στην έκθεση του 2023 τα νούμερα 100 και 103

(το 2020 έχει αφαιρεθεί από την τρέχουσα τριετία) γίνονται 46, 46 και μπαίνει το νέο έτος 2023 με 47. Το πως μειώθηκαν οι θάνατοι από εργατικά ατυχήματα στο μισό ένα χρόνο μετά μόνο αυτοί ξέρουν!

Η έλλειψη / ανακρίβεια των στοιχείων: Τα προαναφερθέντα στοιχεία, ειδικά όσον αφορά τους θανάτους αλλά και την σοβαρότητα της κατάστασης των εκάστοτε θυμάτων, είναι πολύ υποτιμημένα καθώς δεν υπάρχει παρακολούθηση της εξέλιξης των περιπτώσεων αυτών και πως καταλήγουν στο τέλος. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην πολυδιαφημισμένη «ψηφιακή» Ελλάδα 2.ο στις παραπάνω καταγραφές θανάτων δεν περιλαμβάνονται όσοι τραυματίστηκαν σοβαρά σε εργατικό «ατύχημα» και αργότερα πέθαναν, καθώς δεν υπάρχει μηχανισμός ώστε να παρακολουθείται η εξέλιξη της υγείας τους μετά το ατύχημα. Επίσης στις μετρήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται περιπτώσεις α) εργαζόμενων με ουσιαστικά εξαρτημένη εργασία οι οποίοι εμ-

φανίζονται με βάση τα παραθυράκια της διάτρητης πλέον νομοθεσίας ως αυτοαπασχολούμενοι, εργαζόμενοι με μπλοκάκι, β) οι ανασφάλιστοι (μαύρη εργασία, γ) οι εργάτες γης, οι ναυτεργάτες και οι εργάτες ορυχείων. Τέλος στις ελληνικές στατιστικές δεν καταγράφονται οι επαγγελματικές ασθένειες και οι θάνατοι που προέρχονται από επαγγελματική νόσο. Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο στη χώρα μας έχουμε περίπου 400-450 θανάτους από επαγγελματικές ασθένειες που χαρακτηρίζονται «κοινή νόσος». Με αυτούς τους τρόπους τα δημοσιοποιούμενα στοιχεία απέχουν πολύ από την οδυνηρή πραγματικότητα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω η ΓΣΕΕ μιλά για εκρηκτική κλιμάκωση των θανάτων στην εργασία το τελευταίο διάστημα. Παράλληλα έρευνα στην οποία συμμετέχει ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία, υπολογίζει ότι οι θάνατοι στη χώρα μας από επαγγελματικές νόσους φθάνουν τις 2.500 χωρίς να αναφέρονται ή να καταγράφονται από κανένα αρμόδιο φορέα. Φυσικά αυτό το μέγεθος δεν έχει καμία σχέση με τις επίσημες ελληνικές στατιστικές.

Συμπερασματικά όσον αφορά τα μεγέθη που συνδέονται με τα εργατικά «ατυχήματα» τόσο από πλευράς κυβέρνησης, με τον τρόπο οργάνωσης, συλλογής και επεξεργασίας των σχετικών στατιστικών στοιχείων, όσο και η εργοδοσία για προφανείς λόγους αποκρύπτουν/υποβαθμίζουν συνειδητά τα πραγματικά στοιχεία. «Το 2024 θα είναι χρονιά δράσεων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία»

Οι κυβερνητικές ευθύνες

1) Η κοροϊδία του λαμβάνουμε μέτρα: Με δεδομένη την δραματική αύξηση των εργατικών «ατυχημάτων» και των θανάτων από αυτά για το 2023, η κυβέρνη-

Έτος	Δηλωθέντα Εργατικά Ατυχήματα	Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα	Σοβαρά Τραυματισμένοι
2020	9,610	89	
2021	11,957	100	
2022	14,388	103	140
2023	14,920	179	287

Πίνακας 1. Πηγή: Ετήσιες Εκθέσεις Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» και επεξεργασία στοιχείων «Ομοσπονδίας Συλλόγων Εργαζόμενων Τεχνικών Επιχειρήσεων Ελλάδος - ΟΣΕΤΕΕ».

Ιανουάριος Έτους	Θανατηφόρα Εργατικά Ατυχήματα
2022	4
2023	11
2024	4
2025	15

Πίνακας 2. Πηγή: «Ομοσπονδία Συλλόγων Εργαζόμενων Τεχνικών Επιχειρήσεων Ελλάδος».

ση υποτίθεται ότι έδωσε έμφαση στην αντιμετώπιση της κατάστασης για το 2024. Την 11/12/2023 σε εκδήλωση του υπουργείου Εργασίας με θέμα «Υγεία και Ασφάλεια - Δύο λέξεις, ένας στόχος» ο τότε αρμόδιος υφυπουργός κ. Σπανάκης είχε δηλώσει: «Το 2024 θα είναι χρονιά δράσεων για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία» και εξαγγείλε μια σειρά μέτρα. Όποιος τα διαβάσει καταλαβαίνει το μέγεθος της αοριστίας τους που φυσικά έφεραν και το ανάλογο αποτέλεσμα: «μια τρύπα στο νερό» αφού η ίδια κατάσταση με το 2023 συνεχίστηκε και το 2024 και τουλάχιστον τώρα οι σχετικές εξελίξεις τον Γενάρη 2025 πρέπει να προβληματίσουν σοβαρά τη σημερινή ηγεσία του υπουργείου Εργασίας.

2) Το νομοθετικό πλαίσιο και η αγορά λειτουργούν υπέρ των εργοδοτών: Όταν το νομοθετικό πλαίσιο έχει καταργήσει κάθε εργατικό δικαίωμα καθώς και τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας ο εργοδότης είναι ο απόλυτος αφέντης που επιβάλλει τα πάντα στηριγμένος στη νομοθεσία. Έτσι έχουμε εργασιακές συνθήκες γαλέρας που φέρνουν μέχρι και το θάνατο... Πιέσεις για εντατικοποίηση της εργασίας, ατέλει-

ωτες ώρες δουλειάς πάνω από το 8ωρο σε κάποιες περιπτώσεις χωρίς μέρα αργίας, πιέσεις για αύξηση της παραγωγικότητας, ανυπαρξία μέτρων προστασίας διότι κοστίζουν είναι το βασικό θεσμικό πλαίσιο που οδηγεί στα εργατικά «ατυχήματα» με δράστη την εργοδοσία και ηθικό αυτουργό την κυβέρνηση.

3) Η ανυπαρξία ελεγκτικού μηχανισμού: Η Επιθεώρηση Εργασίας όπως λειτουργούσε στο παρελθόν έχει καταργηθεί. Στη θέση της υπάρχει μια ανεξάρτητη αρχή η οποία δεν ελέγχεται κοινωνικά αλλά μόνο κατ' ευφημισμό κοινοβουλευτικά. Είναι αποδυναμωμένη και υποστελεχωμένη. Ενδεικτικό της κατάστασης, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΣΕΤΕΕ, έχει μείνει πλέον με 200 εργαζόμενους, από 400 που είχε στο παρελθόν, με τον νεότερο να είναι 50 ετών (1). Όσον αφορά τους ελέγχους και τις παρεμβάσεις της, τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες είναι ανύπαρκτη, όμως η κυβέρνηση στο πλαίσιο των «απελευθερώσεων» έχει δώσει πλήρη ελευθερία σε επιχειρήσεις να λειτουργούν εκείνες τις μέρες.

Δύσεις υπάρχουν όμως είναι έξω από τη λογική της κυβέρνησης γιατί έχουν κόστος για το κεφάλαιο αλλά και δημοσιονομικό. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά αναφέρουμε: Επαναφορά των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο προστασίας της υγιεινής και της ασφάλειας των εργαζόμενων, ενίσχυση αρμοδιοτήτων και στελέχωση της Επιθεώρησης Εργασίας, κοινωνικός έλεγχος στην Επιθεώρηση Εργασίας, μέτρα για την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζόμενων για προστασία σε θέματα υγιεινής και ασφάλειας και άλλα.

Αναστάσιος, φωτισμένος ιεράρχης

Η περίπτωση του Αρχιεπισκόπου Αλβανίας Αναστάσιου είναι από αυτές που ο χαρακτηρισμός του τίτλου δεν χρησιμοποιείται τυπικά. Πολύ πριν βρεθεί στη γειτονική χώρα, ο Αναστάσιος ήταν αγαπητός σε πολλές γειτονίες του κόσμου και σεβαστός από εκπροσώπους όλων των δογμάτων αλλά και άλλων θρησκειών. Υπήρξε «ο άνθρωπος των πολλών πατριδών», όπως είναι ο τίτλος ενός βιβλίου που πρωτοκυκλοφόρησε στην Ιταλία το 2022 και καταγράφει τις συζητήσεις του με έναν πανεπιστημιακό και έναν καθολικό ιερέα. Ήταν τεράστιο το έργο του στην Αφρική, της οποίας τους λαούς υπηρέτησε και αγάπησε. Ήταν διεθνώς αναγνωρισμένες οι μελέτες του για το Ισλάμ και τις αφρικανικές θρησκείες. Ήταν επίσης καθοριστικός ο ρόλος που έπαιξε στον διάλογο μεταξύ όλων των χριστιανικών εκκλησιών και μεταξύ θρησκειών, όπως και μεγάλη η αγωνία του για την υπεράσπιση της ειρήνης.

Στα 30 και πάνω χρόνια που καθοδήγησε την Ορθόδοξη Εκκλησία στην Αλβανία αναδείχθηκε σε πρωταγωνιστή μιας ουσιαστικής συνύπαρξης και αλληλεγγύης, η οποία υπερέβαινε εθνικούς και θρησκευτικούς διαχωρισμούς. Έλεγε χαρακτηριστικά: «Η ανοχή δεν αρκεί. Πρέπει να υπάρχει σεβασμός και συνεργασία. Πρέπει επίσης να αντιμετωπίζουμε με σεβασμό όσους δεν έχουν καμία θρησκευτική πίστη». Κι ακόμα: «Πιστεύετε ότι το δάσος είναι πιο όμορφο αν υπάρχει μόνο ένα είδος δέντρου; Όλα τα δέντρα πρέπει να αναπτύσσονται ελεύθερα κάτω από τις ακτίνες του ήλιου». Ταυτόχρονα πραγματοποίησε μεγάλο κοινωνικό έργο: «Κάποτε με ρώτησαν τι δώρο θα ήθελα. Είπα: “Θα ήθελα μια μπουλντόζα”. Έμειναν έκπληκτοι! “Μα τι μπορείτε να κάνετε με μια μπουλντόζα;”. Μπορούμε να φτιάξουμε δρόμους στις απομακρυσμένες περιοχές, ώστε να κάνουμε πιο ανθρώπινη τη ζωή»...

Μετά θάνατον όλοι τον επαινούν, και πρώτοι αυτοί που τον υπονόμειαν. Τα πιο ύπουλα πυρά δεν τα δέχθηκε από το αλβανικό κράτος, που εξαρχής και ανοιχτά προσπάθησε να απαλλαγεί από την παρουσία του. Τα χειρότερα τα υπέστη εκ των έσω,

Ο Αλβανίας Αναστάσιος με τον Νοτιοαφρικάνο αρχιεπίσκοπο Ντέσμοντ Τούτου, παλαίμαχο αγωνιστή του κινήματος ενάντια στο καθεστώς του απαρχαίντ, σε συνάντησή τους στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών.

ιδίως τα τελευταία χρόνια που αρνήθηκε να ευθυγραμμιστεί με την υποτιθέμενη «σωστή πλευρά της Ιστορίας». Χαρακτηριστικό παράδειγμα η εκ Κωνσταντινούπολεως εκπορευόμενη κατηγορία ότι «ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Αλβανίας κ. Αναστάσιος κατήντησε στα έσχατα του βίου του άθυρμα της Ρωσικής Εκκλησίας... Και δυστυχώς δεν υπάρχει προοπτική επιστροφής. Θα πεθάνει αμετανόητος!» Αλλά και παλιότερα, όταν δραστηριοποιούνταν στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών, του οποίου διατέλεσε και πρόεδρος, του χρέωναν «ενδοτισμό» προς άλλα δόγματα ή/και προς «αλλόθρησκους και άθεους».

Δεν δίστασαν ακόμα ορισμένοι να απαξιώσουν την αντιδικτατορική στάση του Αναστάσιου το 1967-71, όταν βρισκόταν στη Γερμανία (τη θυμούνται όμως οι Έλληνες μετανάστες, αλλά και όσοι άτυχοι Έλληνες διπλωμάτες έπεφταν τότε πάνω του!), όπως και το 1973 στην εξέγερση της Νομικής. Μάταιος κόπος. Το δείχνει όχι μόνο η αυθεντική λύπη των απλών ανθρώπων για τον θάνατό του, αλλά και το γεγονός ότι όλοι οι κατήγοροί του σπεύδουν τώρα να τον εξυμνήσουν. Σε μια εποχή που οι περισσότερες επίσημες θρησκευτικές ηγεσίες διαπλέκονται πολλαπλά με κοσμικές καταπιεστικές εξουσίες, και λειτουργούν ως άλλοθι για την αδικία των ισχυρών, ο Αναστάσιος ήταν μαύρο πρόβατο. Έλεγε

για παράδειγμα: «Δεν μπορείς να δηλώνεις χριστιανός και να αδιαφορείς για την ελευθερία του άλλου και για τη δικαιοσύνη». Και πρόσθετε: «Οι πλούσιες κοινωνίες της Δύσης, που ξεκίνησαν από μια χριστιανική παράδοση χωρίς να μείνουν συνεπείς προς αυτήν, πρέπει να φροντίσουν να γίνουν με ουσιαστικό τρόπο δίκαιες στο παγκόσμιο χρέος τους. Αν συνεχίσουν τα πλούσια έθνη να αδιαφορούν, μπορεί να δούμε πολλές εκπλήξεις και αναστατώσεις». Στο βιβλίο του «Συνύπαρξη», που εκδόθηκε πριν 3 χρόνια, αναφέρεται μεταξύ άλλων στον πόλεμο, τη φτώχεια, την αδικία, την παγκοσμιοποίηση: «Είναι καθήκον μας να μην παραδοθούμε σε μια παθητική παρατήρηση και περιγραφή. Αντίθετα, θα πρέπει να αγωνιστούμε για μια παγκοσμιοποίηση της ειρήνης, της αλληλεγγύης και της αγάπης». Χαρακτηρίζει τη δημοκρατία «σύνθετο φαινόμενο, κάτι περισσότερο από την ανάληψη της εξουσίας μέσω εκλογών» και εξηγούσε: «Δημοκρατία σημαίνει σεβασμός της αλήθειας, σεβασμός του άλλου... Σήμερα υποφέρουμε από ένα κενό αξιών και από μια πολύ σκληρή μορφή καπιταλισμού - του καπιταλισμού που συναντάμε στον Όλιβερ Τουϊστ». Δυστυχώς δεν υπάρχουν πολλοί ιεράρχες σαν τον Αναστάσιο, και γι' αυτό ο θάνατός του έγινε αισθητός, από πιστούς και μη, σαν μεγάλη απώλεια.

Ερρίκος Φινάλης

03 **ΚΟΙΝΩΝΙΑ****LA PLEBE**
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ■ Γράφει ο: **Κώστας Γκιώνης**
Θίασος υπό κατάρρευση

Όλο και περισσότερο σφίγγει ο κλοιός γύρω από την κυβέρνηση και τον επιχειρηματία που αυτή καλύπτει στο θέμα της μαζικής δολοφονίας των Τεμπών. Οι συνήθειες υποστηρικτές-αναχώματα σκίζουν τα ιμάτιά τους, αλλά η υπόθεση φαίνεται να τους έχει ξεφύγει – παρόλο που ο συρφετός των εξώγαμων του Γκαίμπελς με άγριο και φασιστικό τρόπο πέφτει να ξεσκίσει και να κατασπαράξει χαροκαμένους γονείς, που το μόνο που προσπαθούν είναι να δικαιώσουν τη μνήμη των νεκρών παιδιών τους. Αρχίζει να γίνεται αντιληπτό και στον πιο αδαή ότι αυτόν-αυτούς που θέλουν να καλύψουν είναι πάρα πολύ ψηλά, διαφορετικά θα είχαν βγάλει το σκασμό, τουλάχιστον. Στην υπηρεσία ανώνυμα κακοπληρωμένα τρολάκια της κακιάς και της ολέθριας συμφοράς, επιπέδου τρας-τιβι. Ένα από αυτά, που έχει επωνυμία γνωστού αγχολυτικού-ηρεμιστικού χαπιού (που μάλλον όσα και να πίνει δεν του κάνουν τίποτα, απ' ό,τι φαίνεται) γράφει:

«Μέσα στα γέλια το Μαράκι σήμερα.

Αλήθεια, ο γιος της και αδελφός της Μάρθης, πού ήταν; Α, δεν ήταν...»

Σε άλλη ανάρτηση ανεβάζει τη μπτέρα να γελά (από μια κομμένη φωτογραφία με την κόρη της όσο ζούσε...) και γράφει:

«Το κτύπησε το μοποζάκι και το filler στα χείλη πριν πάρει σβάρνα τα κανάλια και τις ευρώπες. Καλά έκανε φυσικά, τη χρειαζόταν μια ανανέωση».

Τον σιγοντάρει ο γνωστός γυρολόγος ραδιοφωνατζής, ο όπου βρίσκω τρουπάνω, εμετικός όπως πάντα, που μίλησε για την «Χαροκαμένη Ξανθή Αγαπημένη Μοτέλα»...

Ο υπουργός με τη φωνή-καταριδοκτόνο, με τη γνωστή αλαζονεία που τον διακατέχει γνωρίζοντας ότι απέναντί του έχει τους γνωστούς αργυρώνητους τσανακογλείφτες δημοσιογράφους, επιδιώκει σε ρεσιτάλ κυδαιότητας εναντίον της «συμμορίας της μιζέριας», όπως αποκαλεί όλους εμάς που αντιδρούμε στις θανατοπολιτικές της κυβέρνησής του. Είναι ο ίδιος που είπε ότι «αν λέγαμε ότι υπάρχει πρόβλημα ασφάλειας στα τρένα, δεν θα ανέβαινε κανένας» – κακούργημα από μόνο του...

Ο «Δικαιοσύνης» είπε ότι στη συγκέντρωση ο πολύς κόσμος πήγε με το ερώτημα «τι γίνεται ρε παιδιά;». Είναι ο ίδιος που έλεγε «πήραμε τα κόμματα και τα πήγαμε λίγο πάρα πέρα». Το πάρα ή το πέρα είναι 8-9 χιλιόμετρα... Όλη αυτή η πρεμούρα των εκδοροσφαγών προσωπικοτήτων δεν θα είχε συμβεί αν ο ειδικός πραγματογνώμονας των συγγενών Βασίλης Κοκοτσάκης δεν τους είχε ξεβρακώσει πλήρως με τα επιστημονικά του αποτελέσματα, αποδεικνύοντας αυτό που βλέπαμε όλοι από την αρχή: ένα τεράστιο έγκλημα και μια άνευ προηγουμένων βιομηχανία συγκάλυψης των εγκλημάτων. Μ' αυτά και μ' αυτά αναγκάστηκε ο πρωθυπουργός να βγει σε συνέντευξη, σ' ένα σόου κακοπαιγμένο, υποκρινόμενος έναν άνθρωπο που δεν φταίει σε τίποτα – ό,τι κι αν είχε πει του είχαν πει άλλοι, κι ο εφέτης ανακριτής θα κάνει τη δουλειά του. Οι επικοινωνιολόγοι κατάφεραν να του κατεβάσουν λιγάκι το αλαζονικό φρύδι και την έπαρση – αλλά λιγάκι. Τι να σου κάνουν κι αυτοί; Θαύματα δεν γίνονται στις μέρες μας.

Οι απ' έκει

Για την Ελληνική
Μειονότητα
στην Αλβανία

■ ΤΟΥ Γιώργου
Κυριακού

«*Η Χριστιανική αγάπη δεν κάνει διακρίσεις*»

Όταν ο Αναστάσιος έφτασε στην Αλβανία το καλοκαίρι του 1991 βρήκε χαλάσματα στη θέση των ναών, πείνα και εξαθλίωση να βολοδέρνουν τη χώρα, κύματα μεταναστών να περνούν τα σύνορα. Το κράτος που διαδέχτηκε τη δικτατορία συντήρησε σημαντικές πτυχές της απέναντι σε στοιχεία που θεώρησε ιδιαίτερα εχθρικά. Έτσι, ο Αναστάσιος από την πρώτη στιγμή δέχτηκε επιθέσεις, παρόλο που απάντησε σε δημοσιογράφους που του έκαναν την αφελή(;) ερώτηση αν θα είναι «νέος Παπαφλέσσας», ότι έχει ως πρότυπο τον Καποδίστρια – και χαμογελώντας πρόσθεσε πως ελπίζει να μην έχει το τέλος του.

Φωτογραφικά νομοσχέδια για την απομάκρυνση «ξένων» επικεφαλής θρησκευτικών κοινοτήτων δεν πέρασαν, όπως και το σχέδιο Συντάγματος του 1994, που απαιτούσε «οι αρχηγοί των θρησκευτικών Κοινοτήτων πρέπει να είναι Αλβανοί υπήκοοι, γεννημένοι στην Αλβανία και με μόνιμη διαμονή σ' αυτήν τα τελευταία 20 έτη»[1]. Ο τότε πρόεδρος Σαλί Μπερίσα δήλωνε ότι ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος «ενδέχεται να εξαναγκασθεί να εγκαταλείψει την Αλβανία την επαύριον της έγκρισης του Συντάγματος». Τελικά, αυτό το σχέδιο Συντάγματος απορρίφθηκε με ποσοστό 54%. Γιατί τόσο μίσος για τον Αναστάσιο, του οποίου το έργο δεν άφηγε την παραμικρή υπόνοια για θρησκευτικές ή εθνικές διακρίσεις; Τα έργα υποδομής που χρηματοδοτήθηκαν με την εγγύηση του Αναστασίου, τα οικοτροφεία στα οποία τα παιδιά

Κοίμηση του Αναστασίου

Αρχή του τέλους ή συνέχεια του έργου του;

ζουν, σιτίζονται και μαθαίνουν γράμματα και τέχνες, τα κέντρα νεότητας, τα γηροκομεία, οι ξενώνες, τα συσσίτια, οι εκπαιδευτικές δομές όλων των βαθμίδων, τα ιατρικά κέντρα, οι φιλανθρωπικές αποστολές για τρόφιμα σε όλη την Αλβανία, απέβλεπαν μόνο στον άνθρωπο και στην ανάγκη του. Ο Αναστάσιος καθιέρωσε τον διαθρησκευτικό διάλογο, και στην επίθεση του ΝΑΤΟ κατά της Γιουγκοσλαβίας, το 1999, βοήθησε δεκάδες χιλιάδες Κοσοβάρους πρόσφυγες. Γιατί συνεχίζονται οι κατηγορίες για «ελληνική» Εκκλησία; Διότι δίπλα στις παραπάνω φροντίδες για ανθρώπους, ανεξαρτήτως πίστης ή εθνότητας, ήταν κι οι διπλά καταπιεσμένοι Έλληνες, κι ακόμα περισσότερο οι αλλόφωνοι, οι οποίοι έβρισκαν στη γλώσσα της λειτουργίας και στο οικουμενικό πρόταγμα του Αναστασίου έναν προστάτη.

«*Οι θρησκείες δεν πρέπει να ρίχνουν λάδι στη φωτιά του πολέμου*»

Άδηλο είναι το μέλλον της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αλβανίας, ειδικά μετά την επίθεση που δέχτηκε ο Αναστάσιος από το Οικουμενικό Πατριαρχείο με προσβολές από το Φανάρι[2]

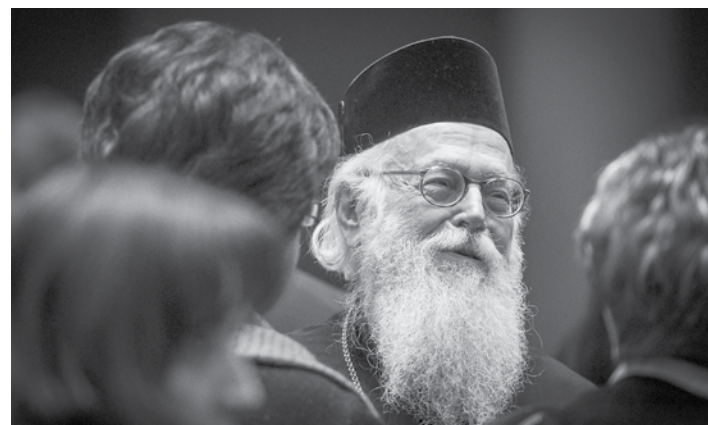
και με τον εκδικητικό διορισμό του σχισματικού ιερέα Κόγια από τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο ως υπεύθυνου για τους Ορθόδοξους Αλβανούς των ΗΠΑ[3]. Ο Αναστάσιος κατηγορήθηκε επειδή παρενέβη εναντίον της επίδοσης του τόμου Αυτοκεφάλου στην Εκκλησία της Ουκρανίας, που ενέτεινε στις παραμονές του πολέμου την προετοιμασία του. Άραγε καλλιεργείται το έδαφος για τη μετατροπή της Εκκλησίας σε «αλβανική», προς χάριν της «σωστής» πλευράς; Τι θα συμβεί, πρώτον, με τη γλώσσα της θείας λειτουργίας, για την οποία δεν ρωτιούνται να απαντήσουν ελεύθερα οι πιστοί ανεξαρτήτως γλώσσας ή διαλέκτου στις ενορίες; Δεύτερον, τι θα γίνει με την κατασχεμένη εκκλησιαστική

περιουσία και τη διαχείριση του υπάρχοντος έργου; Τρίτον, θα συνεχιστεί η έλλειψη διακρίσεων που καθιέρωσε ο Αναστάσιος; Το ελληνικό στοιχείο είναι ο ευάλωτος κρίκος, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την κλιμάκωση πιέσεων που (διαχρονικά) ασκούσαν στον Αναστάσιο την τελευταία δεκαετία...

1] Αυτή η διαβόητη παράγραφος 4 του άρθρου 7 ξεπερνούσε και τις διατάξεις των πρώτων χρόνων της δικτατορίας.

2] «Ο Αλβανίας Αναστάσιος στη χοάνη του "ρωσικού κόσμου"» (ιστοσελίδα «Φως Φαναρίου», fosfanariou.gr, 11/8/2023).

3] «Το Οικουμενικό Πατριαρχείο ακόλουθος του ΝΑΤΟ» (φύλλο 646) και «Ο ΝΑΤΟϊκός Πατριάρχης και η αγάπη του για το Κόσοβο» (φύλλο 648).

Αλβανικά έκτροπα και ελλαδικά ψεύδη

Το άρθρο του κ. Βασίλη Νέδου στην εφημερίδα Καθημερινή με τίτλο «Παράθυρο συνεννόησης με τα Τίρανα» (27/1/2025) αναφέρει για το ζήτημα του εθνικού αυτοπροσδιορισμού στην Αλβανία ότι «για πρώτη φορά δεν απαιτείται από τον αιτούντα να προσκομίσει ληξιαρχικά έγγραφα». Ο ισχυρισμός αυτός δεν ανταποκρίνεται στο περιεχόμενο του εφαρμοστικού νόμου της Δημοκρατίας της Αλβανίας που δημοσιεύτηκε, όπως αναφέρει η *Καθημερινή*, σε ΦΕΚ στις 27 και στις 30 Δεκεμβρίου, επί του Ν. 96/2017 «Για την προστασία των εθνικών μειονοτήτων στη Δημοκρατία της Αλβανίας». Οι μεταφρασμένες υπουργικές αποφάσεις, τις οποίες υπέγραψε ο Αλβανός πρωθυπουργός στις 26/12/2024, αναφέρονται ρητά – τουλάχιστον – στην προσκόμιση στοιχείων από ληξιαρχικά έγγραφα[1].

Το ίδιο άρθρο της *Καθημερινής*, που καλλιεργεί το επιθυμητό κλίμα για τους εγκεφάλους του ελ-

λαδικού Υπουργείου Εξωτερικών, αναφέρει ότι «η Αθήνα βρισκόταν σε επαφή με τους εκπροσώπους της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας καθ' όλη τη διάρκεια των παρασκευαστικών διαβουλεύσεων για την υιοθέτηση των εφαρμοστικών νόμων, η οποία και συμφώνησε ότι με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται ένα από τα πιο σημαντικά και πάγια δικαιώματα της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας... Είναι άκρως ανησυχητική αυτή η εξέλιξη, που αφορά στο μέλλον της Μειονότητας, και στην οποία είχαμε αναφερθεί σε προηγούμενο φύλλο[2]. Θα δούμε άραγε να πέφτει κι άλλο ένα φύλλο συκής;

[1] Βλ. τη μετάφραση των 3 υπουργικών αποφάσεων και την ανάλυση του εφαρμοστικού νόμου στο μπλογκ της Πρωτοβουλίας «Οι απ' Έδω» (oiapedw.blogspot.com).

[2] «Η νέα έκτροπή του Ράμα: Θα περάσει;» (φύλλο 714).

04 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

■ ΤΗΣ Ιφιγένειας Καλαντζή*

Άνοιξη μέσα από φθινοπωρινή ατμόσφαιρα

Για τη γεωργιανή ταινία «Απρίλης» της Ντέα Κουλουμπεγκασβίλι

🎬 Στα χνάρια του ρουμάνικου σινεμά της τελευταίας δεκαετίας, που μέσα από τον κινηματογραφικό ρεαλισμό επεδίωξε να ανοίξει διάλογο για πολλά ανείπωτα κοινωνικά ζητήματα, τη σκυτάλη μοιάζει να παίρνει τελευταία το γεωργιανό σινεμά, με μια περισσότερο πειραματική κινηματογραφική γραφή, αναδεικνύοντας νέα γενιά αξιόλογων Γεωργιανών σκηνοθετριών, όπως η Ντέα Κουλουμπεγκασβίλι, με τη νέα της ταινία «Απρίλης», που κέρδισε το Ειδικό Βραβείο της Επιτροπής, στο 81ο φεστιβάλ κινηματογράφου Βενετίας.

🎬 Στο νοσοκομείο μιας απομονωμένης επαρχίας στη Γεωργία, μετά από το ατυχές γεγονός του θανάτου ενός νεογνού κατά τη γέννα μιας ανήλικης, η διακεκριμένη γυναικολόγος και μαιευτήρας Νίνα (Ια Σουκιτασβίλι) απολογείται μπροστά στους γονείς, τον Διευθυντή και τον συνάδελφο μαιευτήρα και παιδικό της φίλο Ντέιβιντ (Κάκα Κιντσουρασβίλι). Οργανισμένος νεαρός πατέρας φτύνει απαξιωτικά την γιατρό, κατηγορώντας την ότι διεξάγει κρυφά παράνομες εκτρώσεις, κόντρα στα καθιερωμένα, να παντρεύουν τα έφηβα κορίτσια για να τεκνοποιούν. Με μοναδικό υποστηρικτή της τον Ντέιβιντ, η Νίνα ασφυκτιά σ' αυτή τη δύσκολη συγκυρία, ενώ πιστά αφοσιωμένη στο λειτούργημά της, συνεχίζει να προσφέρει ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες της στις απελπισμένες νεαρές επαρχιωτούλες.

Επιχειρώντας να αποκαλύψει τις κραταιές πατριαρχικές συνειδήσεις στην επαρχία, η Κουλουμπεγκασβίλι μιλάει για το δικαίωμα των γυναικών στην αυτοδιάθεση του σώματός τους, με πρόσβαση σε γυναικολογική περίθαλψη και μεθόδους αντισύλληψης. Στην προσπάθειά της να χρησιμοποιήσει το σινεμά, όχι για ψυχαγωγία, αλλά ως μέσο για να καταγγείλει ευρέως μια βαλτωμένη κοινωνική κατάσταση, υιοθετεί μια σκοτεινή, πειραματικών και πρωτοποριακών εκφάνσεων κινηματογραφική γλώσσα, για να αναδείξει αποτελεσματικότερα την ψυχολογική συντριβή της πρωταγωνίστριας, που ρισκάρει υπόληψη και καριέρα, φτάνοντας οριακά

ως την αυτοθυσία, αναφέροντας συχνά «αν δεν το κάνω εγώ, θα βρεθούν άλλοι...», υπονοώντας τον κίνδυνο που διατρέχουν οι γυναίκες χωρίς επιστημονική περίθαλψη. Ανήμπορη να μοιραστεί «ανείπωτες» αμαρτίες αιμομιξίας και παιδεραστίας, διάγει βίο μοναχικό. Σέρνοντας «βαρύ σταυρό», σε μια ψυχοφθόρα και οριακά μαζοχιστική ψυχική υπόσταση, υποφέρει από αϋπνίες και στοιχειώνεται από εφιαλτικά οράματα, όπου απεικονίζεται ως αλλόκοτο πλάσμα, ενώ η καταρρακωμένη της λίμπιντο την ωθεί σε βραδινές εξορμήσεις με το αμάξι της, αναζητώντας τη σεξουαλική παρηγοριά αγνώστων. Η Κουλουμπεγκασβίλι ήδη από την πρώτη της ταινία «Εν αρχή», που προβλήθηκε πέρσι στις ελληνικές αίθουσες, επεδίωκε να αναδείξει την καταπιεσμένη γυναικεία ψυχοσύνη, μέσα από τη σκοτεινή ιστορία ενός βιασμού, μετατρέποντας το σινεμά σε σύγχρονο ψυχοκοινωνικό εργαλείο, για να αποκαλύψει πως καταπίεση και πατριαρχία γεννούν τέρατα.

🎬 Η ρεαλιστική τάση επιτυγχάνεται μέσα από μεγάλης διάρκειας σταθερά πλάνα, που προσδίδουν μεγαλύτερη αληθοφάνεια, καθώς πρόκειται για σενάριο βασισμένο σε πραγματικά δεδομένα, που διερεύνησε η ίδια η σκηνοθέτρια στην επαρχία. Παράλληλα, η επιλογή της να χρησιμοποιήσει ερασιτέχνες, πλάι σε διακεκριμένους Γεωργιανούς ηθοποιούς, ενισχύει την αυθεντικότητα. Μέσα από τις αδιάκοπες λήψεις της κάμερας καταγράφονται με σκηνοθετική ποικιλία οι διαφορετικές οπτικές γωνίες όσων μιλάνε, στις σκηνές διαλόγων, ενώ η μετωπική αντιμετώπιση ρεπορταζιακού στυλ προσδίδει αίσθηση δικαστηρίου, με την κάμερα να στέκεται ως σκληρός κριτής απέναντι στην πρωταγωνίστρια, τονίζοντας την επικριτική στάση της κοινωνίας. Εξίσου σημαντική, στις ίδιες σκηνές απολογίας, είναι και η τοποθέτηση των μορφών στο πλάνο. Με την επιφάνεια ενός γραφείου να καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του κάδρου, χωρίζοντάς το σε τρεις κάθετες ζώνες, η Νίνα τοποθετείται μοναχή της αριστερά,

ενώπιον των κατηγορών της, στα δεξιά. Η ταχύτητα με την οποία διαβάζεται στεγνά και διαδικαστικά η ιατρική γνωμάτευση, για το θάνατο του νεογνού, ανακαλεί το γαλλικό δικαστικό δράμα «Σεντ Ομέρ» (2022/Αλίσ Ντιόπ).

🎬 Ωστόσο, για να μεταφέρει τη δυσφορία και την ψυχολογική κατάσταση της πρωταγωνίστριας, η Κουλουμπεγκασβίλι καταφεύγει στο πειραματικό σινεμά, εισάγοντας εμβόλιμα πλάνα με τα όνειρά της. Η ταινία ανοίγει και κλείνει με μια περίεργη ονειρική εικόνα της Νίνα, που επανέρχεται, όπως και στην πειραματική ταινία «Κάτω από το δέρμα» (2013/Τζόνθαν Γκλέιζερ), απεικονίζοντας πώς αντιλαμβάνεται η πρωταγωνίστρια τον βαθιά πληγωμένο ψυχικά εαυτό της. Μέσα από μακρινό πλάνο, σε μαύρο φόντο ή κάποιο σκοτεινό βραδινό τοπίο μιας λίμνης, εμφανίζεται ένα αλλόκοτο, δυσκίνητο και γυμνό, πλαδαρό πλάσμα, που ασθμαίνει, σαν μια παραμορφωμένη υπέρβαρη και υπέρρηρη εκδοχή της Νίνα. Η ψυχική αναστάτωση που της στερεί τον ύπνο σκιαγραφείται στις σκηνές που στέκεται στο σπίτι γυμνή, αμίλητη και σκεπτική, ενώ η μοναξιά της μεταφέρεται μέσα από τα όνειρά της, όπου φαντασιώνεται τον Ντέιβιντ, τότε να την αγκαλιάζει, τότε να κοιμάται γυμνός δίπλα της.

Σε πλάνα υποκειμενικής κάμερας, καταγράφεται η Νίνα να οδηγεί σε αφιλόξενους σκοτεινούς επαρχιακούς δρόμους, διασχίζοντας χωριά, αγρούς, βενζινάδικα και νυχτερινά παζάρια βοοειδών, επιχειρώντας να ξορκίσει τη μοναξιά της, ρισκάροντας μέσα από

τις τυχαίες ερωτικές συνενυρέσεις. Ενίοτε, με υποκειμενική κάμερα καταγράφονται και εξορμήσεις της πρωταγωνίστριας στην ανοιξιάτικη φύση, καθώς όπως μαρτυράει και ο τίτλος, τα γεγονότα διαδραματίζονται Απρίλη μήνα, παρά τη φθινοπωρινή ατμόσφαιρα, που ταιριάζει στην ψυχοσύνη της. Έτσι, η οθόνη γεμίζει από λιβάδια με κατακόκκινες παπαρούνες ή ανθισμένες αμυγδαλιές, ειδυλλιακά πλάνα έντονων χρωμάτων, που αντιστοιχούν στην εποχή που διαδραματίζεται η ταινία, στον αντίποδα της σκοτεινής ιστορίας που αφηγείται, σε κινική αντίφαση με τον τίτλο.

Στο μεγαλύτερο μέρος της ταινίας όμως, παρεμβάλλονται σταθερά, μεγάλης διάρκειας πλάνα οργωμένων αγρών, όπου καταγράφεται η ένταση μιας καταιγίδας, ως προμήνυμα του ψυχικού φορτίου που καλείται να διαχειριστεί η πρωταγωνίστρια, μετά από κάθε επέμβαση, ανακαλώντας και την ωμότητα της ανθρώπινης κατάστασης στην αστυνομική ταινία «Ανθρωπότητα/Humanité» (1999/Μπρουνό Ντυμόν). Μέσα από τα σχεδόν ακίνητα σταθερά αυτά μονοπλάνα, η σκηνοθέτρια επιμένει να αποτυπώσει το δέος της φύσης, μεταφέροντας τη σκληρή καθημερινότητα των αγροτικών πληθυσμών της υπαίθρου, όπως στις πειραματικές ταινίες του Κάρλος Ρεϊγάδας, όσο και μια «μεταφυσική» αίσθηση «οργής θεού», όταν αποκαλύπτονται αποσιωπημένες αποτρόπαιες πράξεις και η συγκαλυμμένη στυγερή δύναμη της φύσης συσχετίζεται με τη σαρκική διάσπαση της γυναικείας κατάστασης, που εγκωμιάζεται σε

αυτή την ταινία, απεικονίζοντας σοκαριστικά αποσπάσματα από πραγματικό τοκετό, φυσικό και με καισαρική, με το γυναικείο σώμα διαρκώς να συστέλλεται και να διαστέλλεται, γεμάτο ενοχές και ερωτικές επιθυμίες.

🎬 Με το σταθερό πλάνο να εγκλωβίζει την πραγματικότητα σε ό,τι φαίνεται μέσα από το κάδρο, εκφράζοντας και το αδιαπέραστο υπαρξιακό αδιέξοδο της πρωταγωνίστριας, πολλά αποκαλύπτονται μέσα από το ηχητικό πεδίο, διατηρώντας μυστήριο και αγωνία μέσα από την αμφισημία και την ανωνυμία. Στην εισαγωγική σκηνή του αλλόκοτου πλάσματος, παράλληλα με τις ανάσες, ακούγονται παιδικά γέλια και φωνές, ανακαλώντας την παιδική ανάμνηση της πρωταγωνίστριας με τον καλύτερό της φίλο, δηλαδή τον Ντέιβιντ. Η ιστορία που η Νίνα αφηγείται στον άγνωστο άντρα, περιγράφοντας πόσο ο φόβος την αδρανοποίησε όταν η αδερφή της μικρή, είχε κολλήσει στον βάλτο, αντανάκλα το συναίσθημα απόγνωσης και αδιεξόδου που νιώθει και στο παρόν. Ενίοτε, η ταινία βρίθει από περίεργους ήχους που εντείνουν αινιγματική ασάφεια και μυστηριακή ατμόσφαιρα. Ήχοι βροχής και καταιγίδας στους αγρούς, σκυλιά που αλυχτούν νύχτα, κουδουνάκια προβάτων τη μέρα, το τικ-τακ του ρολογιού στο γραφείο του Ντέιβιντ, το νερό που βράζει, όταν η Νίνα δυσκολεύεται να κοιμηθεί. Στις πειραματικές παρεμβολές των ονείρων της, ακούγονται βιομηχανικοί ήχοι, θυμίζοντας την αλλόκοτη ατμόσφαιρα του «Eraserhead» (1977/Ντέιβιντ Λιντς), ενώ στην πρώτη εξόρμησή της, όπου αναζητά αγνώστους στη βραδινή επαρχία, ακούγεται η μυστηριώδης πειραματική μουσική ανεπαίσθητου πνευστού, συνοδεία ρυθμικών κρουστών, του πρωτοποριακού Βρετανού συνθέτη ηλεκτρονικής μουσικής Μάθιου Χέρμπερτ, που επιμελήθηκε την πρωτότυπη μουσική της ταινίας.

* Η Ιφιγένεια Καλαντζή είναι θεωρητικός-κριτικός κινηματογράφου, ifigenia.kalantzi@gmail.com

04 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ Δυο Αιώνες Νεοελληνικού Λόγου

Σε δύο παλιότερα κείμενα αυτής της σειράς παρουσιάσαμε απόψεις του Κωστή Παλαμά για τη Νεοελληνική Λογοτεχνία, ως τη γενιά του 1880 (στις 4 και 11 Απριλίου 2024). Στο σημερινό άρθρο θα δούμε πώς ο Παλαμάς προσεγγίζει τη Γενιά του Τριάντα, αναφερόμενος στον Γιάννη Ρίτσο και στον Γιώργο Σεφέρη.

★★★

Ο Κωστής Παλαμάς αγκάλιαζε με αγάπη το καινούριο. Απέναντι στη γενιά του τριάντα, που εμφάνισε το έργο της στα τελευταία δέκα χρόνια της ζωής του, έδειξε συμπάθεια. Ιδιαίτερα ασχολήθηκε με δύο βασικούς εκπροσώπους της νέας γενιάς, τον Γιάννη Ρίτσο και τον Γιώργο Σεφέρη. Για μια γενική ενημέρωση για τη σχέση του Παλαμά με τους δύο νεότερους αυτούς ποιητές μας, καταφεύγουμε στο εμπειριστατωμένο βιβλίο της Βενετίας Αποστολίδου «Ο Κωστής Παλαμάς ιστορικός της νεοελληνικής λογοτεχνίας», σελ. 478, εκδ. Θεμέλιο, 1992. Στο Επίμετρο του βιβλίου πληροφορούμαστε ότι ο παλιότερος ποιητής μιλά ενθουσιαστικά για τον Γιάννη Ρίτσο, σε ένα τετράστιχο γράφει «Να παραμερίσουμε για να περάσεις», ενώ παρατηρεί η μελετήτρια: «Πιθανόν να νόμισε ότι βρήκε στον Ρίτσο ένα συνεχιστή του δικού του έργου».

Από άλλες πηγές γνωρίζουμε ότι το 1937 ο Γιάννης Ρίτσος νοσηλεύτηκε στο σανατόριο της Πάρνηθας και τον ίδιο χρόνο, συγκλονισμένος από την αρρώστια της πολυαγαπημένης του αδελφής Λούλας, γράφει την ποιητική σύνθεση «Το τραγούδι της αδελφής μου», ένα από τα ωραιότερα λυρικά της νεοελληνικής ποίησης. Ο Κωστής Παλαμάς, εντυπωσιασμένος από το ποίημα, έγραψε τους στίχους-εγκώμιο για τον Ρίτσο:

Γρήγορο αργοφλοίβισμα της γαλάζιας πλάσης

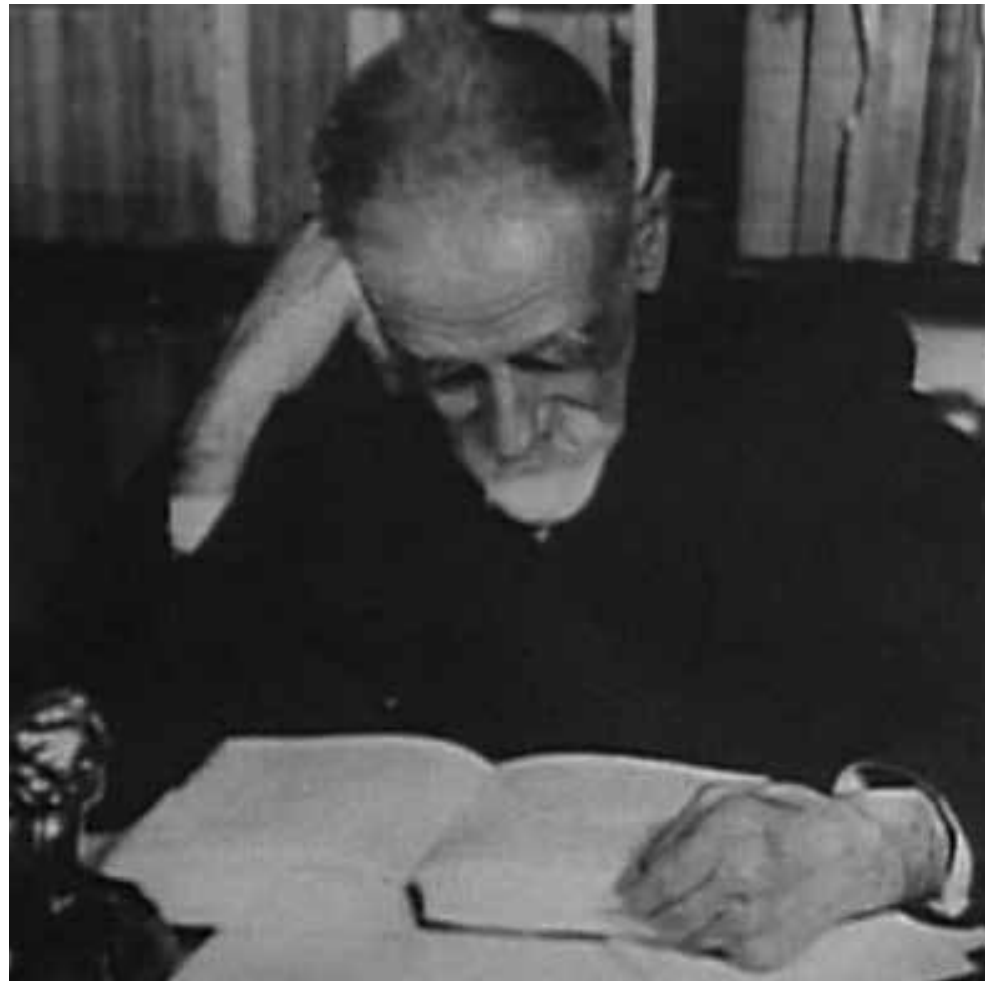
Να παραμερίσουμε για να περάσης.

Πολύ αργότερα, ο Γιάννης Ρίτσος στο αυτοβιογραφικό του έργο «Το τερατώδες αριστούργημα», 1977, γράφει για τον Παλαμά: «Και τα φρύδια του Παλαμά πύκνωσαν τις σημαίες

και τα τσιτάτα του Μάρξ καλά αποστηθισμένα γίνονταν

κιάλας πράξη και τρακτέρ και πεντάχρονα πλάνα».

Όσον αφορά τη σχέση του Παλαμά με τον Σεφέρη, στο βιβλίο της Β. Αποστολίδου διαβάζουμε ότι το 1929 ο Γιώργος Θεοτοκάς εκδίδει το βιβλίο «Ελεύθερο Πνεύμα» για το οποίο ο Παλαμάς μιλά δύο χρόνια μετά. Διαισθάνθηκε τα σημάδια των νέων καιρών. Την εποχή εκείνη διάβασε τη συλλογή «Στροφή» του Σεφέρη και αναγνωρίζει την αλλαγή / στροφή της ποίησής μας. Παρατηρεί, όμως, ότι τα ποιήματα είναι «κρυπτογραφικά. Χρειάζονται και κάποιο κλειδί». Την ποίηση του Σεφέρη την εντάσσει στην παράδοση.

Ο Κωστής Παλαμάς για τη Γενιά Του Τριάντα

■ ΤΟΥ ΘΑΝΑΣΗ ΜΟΥΣΟΠΟΥΛΟΥ*

Οι απόψεις αυτές του Παλαμά διατυπώνονται σε επιστολή του 1931. Η Β. Αποστολίδου σημειώνει: «Η επιστολή αυτή του Παλαμά προς τον Σεφέρη αποκαλύπτει για μια ακόμη φορά την κριτική οξύνοια αλλά και τη γενναιότητα του γηραιού ποιητή [...]. Τόσο ο Σεφέρης όσο και οι κριτικοί της γενιάς του 1930, τίμησαν τον Παλαμά ως μεγάλο ποιητή».

Ο Σεφέρης, εξάλλου, στον περίφημο «Διάλογο πάνω στην ποίηση, απαντώντας στον Κ. Τσάτσο, και θέλοντας να αποδείξει το αβάσιμο και την ασάφεια της έννοιας «ελληνικότητα», επικαλείται γνώμες του Παλαμά και προπαντός το ότι έμεινε ο ποιητής «διάπλατα ανοιχτός στις ξένες πνευματικές εξελίξεις».

Είναι πολύ χαρακτηριστικό ότι, το 1944 ένα χρόνο μετά τη φυγή του ποιητή, ο Γιώργος Σεφέρης στην «Ομιλία για το θάνατο του Παλαμά» λέγει:

«Συλλογίζομαι τον νεκρό του μικρόσωμου αυτού ανθρώπου, με τα τόσο βαθιά μάτια, που δυσκολευότανε κανείς να διακρίνει κάτω από τα πυκνά του φρύδια. Δε θα πρέπει να είναι μεγαλύτερος από ένα παιδάκι [...] Πόσο μεγάλος είναι τώρα που απλώθηκε το πραγματικό του ανάστημα ανάμεσα στο λαό του!».

Το 1947 διαβάζουμε ένα κείμενο του Νίκου Γκάτσου για το «Επαθλο Παλαμά» που τότε επιδόθηκε στον Γιώργο Σεφέρη:

«Το “Επαθλο Παλαμά” είναι η πρώτη φιλική χειρονομία του επίσημου Κράτους προς τη νεώτερη Ελληνική λογοτεχνία, μια χειρονομία που θα ‘πρεπε να είχε γίνει εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Το Υπουργείο Παιδείας, θέλοντας με το “Επαθλο Παλαμά” να τιμήσει την μνήμη ενός μεγάλου ποιητή που η επιβλητική του φυσιογνωμία κυριάρχησε για πενήντα ολόκληρα χρόνια στον πνευματικό ορίζοντα του Έθνους, κάνει ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός. Το “Επαθλο Παλαμά” δόθηκε φέτος στο Γιώργο Σεφέρη, έναν ποιητή που με την αναμφισβήτητη αξία του έργου του έχει οριστικά επιβληθεί στη συνείδηση της νεώτερης λογοτεχνικής γενιάς».

★★★

Πολλοί νεότεροι μελετητές της λογοτεχνίας αναφέρονται στη σχέση του Παλαμά με τη γενιά του '30.

Ο Mario Vitti στο περίφημο «Η γενιά του τριάντα – Ιδεολογία και μορφή», 1979, αναφέρεται στη σχέση του Παλαμά με Ρίτσο και Σεφέρη. Ο Θ. Ξύδης (στο βιβλίο του «Παλαμάς», 1983) σημειώνει πως «Είναι πολύ αξιοσημείωτη η συμπάθεια με την οποία πρόσεξε ο Παλαμάς την ποίηση του Σεφέρη», ενώ γίνεται αναφορά στο

γράμμα του Κ. Παλαμά για τη «Στροφή» του Σεφέρη.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια επανεκκίνηση στη μελέτη και αξιολόγηση του παλαμικού έργου. Στην «Εισαγωγή στην ποίηση του Παλαμά», 2016, ο επιμελητής Ευριπίδης Γαραντούδης στην Εισαγωγή: «Ο Παλαμάς και η κριτική της ποίησής του» σημειώνει: «Η φιλολογική κριτική έχει τονίσει ότι ο Σεφέρης λειτούργησε ως συνεχιστής μιας κεντρικής λογοτεχνικής και συνάμα εθνικής παράδοσης στην οποία ο Παλαμάς ήταν βασικός εξελικτικός κρίκος». Στον τόμο αυτό έχουμε τη δυνατότητα να παρακολουθήσουμε πλήθος κριτικών μελετών για το έργο του Παλαμά. Δείγματα: Ο Κ. Δεσποτόπουλος το 1993 σημειώνει: «Είναι μέγα το κατόρθωμά του, να εκχερσώσει ή να επανοργώσει το ποιητικό έδαφος της χώρας του και να διαπλάσει τον δικό του ποιητικό λόγο, πρωτοποριακό, εγερτικό, προδρομικό για όσους αναδείχτηκαν ως ποιητές ύστερ' απ' αυτόν, έως τον Σικελιανό και τον Σεφέρη και τον Ρίτσο ή και τον Ελύτη».

Ο νεοελληνιστής Π. Δ. Μαστροδημήτρης το 1984 αναφέρεται στα παλαμικά ίχνη στη γενιά του 1930: «Θα ήταν ίσως κοινός τόπος αν υπενθυμίζαμε ότι ποιητές όπως ο Γιώργος Σεφέρης, ο Οδυσσεύς Ελύτης και ο Ανδρέας Εμπειρικός βρήκαν την προσωπική φωνή τους αφού προηγουμένως σπούδασαν τον κόσμο και την φωνή του Παλαμά [...] Διακρίνουμε πράγματι ξεκάθαρα ένα παλαμικό βηματισμό στην ποιητική γλώσσα του Σεφέρη, του Ελύτη και του πρώτου Ρίτσου».

Στον εισαγωγικό αυτό τόμο διαβάσαμε την εργασία του D. Ricks που μιλώντας για τον Παλαμά και την «Ασάλευτη ζωή» βρίσκει σημεία που μας οδηγούν στον Σικελιανό και στον Σεφέρη. Επίσης ο Ν. Βαγενάς αναφερόμενος στη «Φοινικιά» του Κ. Παλαμά σημειώνει την επίδραση στη «Στέρνα» του Γ. Σεφέρη, που την θεωρεί κατώτερη από το ποίημα του Παλαμά.

★★★

Ο Κωστής Παλαμάς το 1900 έγραψε ένα ποίημα που στις μέρες μας θεωρείται αριστούργημα, Η Φοινικιά, που αρχίζει: *Μέσα σ' ένα περιβόλι, γύρω στὸν ἴσκιο μιᾶς φοινικιάς,*

κάποια γαλανὰ λουλουδάκια, ἐδῶ κατὰβαθα,

καὶ κεῖ πιδ ἄνοιχτά, μιλούσανε. Πέρασ' ἕνας ποιητής, (πού πέθανε τώρα),

καὶ ρύθμισε τὸ μίλημά τους ἔτσι.

Ο Κωστής Παλαμάς, λίπασμα και τροφή για τη νεότερη ποίησή μας! Στο επόμενο κείμενό μας θα προσεγγίζουμε τον Γιάννη Ρίτσο και το έργο του.

* Ο Θανάσης Μουσόπουλος είναι φιλόλογος, συγγραφέας, ποιητής

Κλέων Αρζόγλου, συγγραφέας

Από τη Χούντα και τον Μάη του '68 στην Ινδία

■ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΣΤΟΦΟΡΟ

Ενα βιβλίο που σε ταξιδεύει, αλλά και το ίδιο ταξιδεύει στον χρόνο από την πρώτη του έκδοση το 2001 φθάνοντας στο 2024 που έφτασε στον τέταρτο σταθμό / έκδοσή του.

Ο Κλέων Αρζόγλου στο μυθιστόρημα «Εγώ κι ο θεός Χάρις» που κυκλοφορεί πλέον από τις εκδόσεις Λέμβος μας χαρίζει μια συναρπαστική αφήγηση που ξεκινά από τα χρόνια της Χούντας, συνεχίζεται με απόδραση στην Ευρώπη και στον

Μάη του 1968, για να καταλήξει σε μια μακρά παραμονή στην Ινδία. Δεν μπορώ παρά να συμφωνήσω με τον Νίκο Παπάζογλου που είπε πως είναι «ένα μυθιστόρημα-έπος για τη δικιά μας γενιά, γραμμένο σε μια σύγχρονη κι ολοζώντανη γλώσσα». «Ο θεός Χάρις ήρθε επιτέλους να μιλήσει για τους τρελοαναζητητές» είπε ο Πάννης Αγγελάκας, ενώ ο Δημήτρης –Μήτσος– Πουλικάκος συμπληρώνει: «Ο Κλέων είναι ένας φευγάτος, αλλά και ψυλλιασμένος

παλιός, μα ομού και σύγχρονος γλυκός παραμυθός».

Είναι όλα αυτά και πολλά ακόμα. Προσωπικά με μάγεψαν οι ιστορίες του και ο τρόπος που τις αφηγείται. Ένα σύγχρονο ροκ παραμύθι που ξεφεύγει απολύτως από ό,τι έχω διαβάσει μέχρι τώρα. Που σε κάνει να νιώθεις κι εσύ αυτόπτης μάρτυρας των γεγονότων.

Με τον ίδιο τρόπο ο συγγραφέας ταξιδευτής μιλά και στη συνέντευξή μας που την απόλαυσα όσο λίγες...

» Σε ποιον βαθμό ο «Θεός Χάρις» είναι ένα αυτοβιογραφικό μυθιστόρημα; Αυτή η παραπάνω συμβαίνει να είναι μια ερώτηση που διαρκώς μου τίθεται. Παντού και πάντοτε, σε συνεντεύξεις, παρουσιάσεις, κατ' ιδίαν, ακόμα κι από γνωστούς (τύπου, καλά αυτό πότε συνέβη, αφού...) και η απάντηση είναι ως επί το πλείστον κάπως άβολη. Ο Βασίλης Βασιλικός κάποτε στην εκπομπή του «Αξίον Εστί» όταν σε παρόμοια περίπτωση μυρίστηκε πως ενοχλούμαι, γέλασε και μου είπε «Άσε μην απαντάς. Είναι δείγμα ότι σέβασαι, πρώτ' απ' όλα το κείμενό σου και κατόπιν την εικόνα-image σου. Ο αναγνώστης δεν χρειάζεται σε τέτοιες περιπτώσεις να γνωρίζει. Πολλές φορές μάλιστα κάτι τέτοιο, άθελά του τον ξεενρώνει». Παρ' όλα αυτά δεν θα αποφύγω την πρόκληση... Το βιβλίο λοιπόν είναι μυθι-

στόρημα με πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία... Τώρα πόσο και ποια: Πολλά, πάρα πολλά, αν και συνήθως παραλλαγμένα...

Επίσης, θέλω να δηλώσω, πώς όλα εκείνα τα μέρη και τοποθεσίες, στα οποία αναφέρομαι τα έχω επισκεφθεί, αυτά τουλάχιστον δεν είναι αποκυήματα της φαντασίας μου... Οι ήρωες μου δε, είναι οι περισσότεροι βασισμένοι σε υπαρκτά πρόσωπα, να 'ναι καλά όσοι ακόμα ζούνε...

» Ο «Θεός Χάρις» έχει στοιχεία από κάποιο πραγματικό πρόσωπο που συναντήσατε;

Αυτό το απαντώ εν μέρει στην προηγούμενη ερώτηση. Ο θεός Χάρις υπήρξε. Όπως και κάποια άλλα, παρόμοια υπαρκτά πρόσωπα –μεγάλη η χάρη τους-, ταυτόχρονα όμως, για μένα προσωπικά ήταν και ένα είδος συγγραφικού alter ego. Όπως περίπου κι ο Χρήστος, ο ήρωας του βιβλίου...

» Ποια θεωρείτε ως τα πιο κομβικά σημεία της ιστορίας του βιβλίου αλλά και της γενιάς σας;

Μμμ... Ο καυγάς στον κινηματογράφο Έσπερο που αλλάζει την πορεία των γεγονότων και συνειδητοποιεί (ξυπνάει) τον ήρωα ως προς το ποιόν της χούντας και της κατάστασης γύρω του γενικά. Κομβικό σημείο για τον ήρωα, για το βιβλίο, αλλά και για τη ζωή μου την ίδια. Κατόπιν φυσικά είναι ο Μάης του '68 που τουλάχιστον αμφισβήτησε και μερικώς απελευθέρωσε μια

γενιά, –στον δυτικό κόσμο-, από τα κόμπλεξ, τις ενοχές, τις συμβατικότητα και τις παράλογες απαγορεύσεις αμέτρητων προηγούμενων. Κάτι που δυστυχώς στην πατρίδα μας το χάσαμε ή το ζήσαμε μόνο από σπόντα. Πράγμα που μας στοίχισε πολύ στην μετέπειτα εξέλιξη της εν γένει συμπεριφοράς και της κουλτούρας του νεοέλληνα... Άχ, αυτή η Χούντα... Ύστερα πάλι, το μπραφ με τα χασίδια στη Φινλανδία που αυτή την φορά κάνει πλέον τον ήρωα εντελώς φυγά και παράνομο αλλά παράλληλα και «ελεύθερο» από το παρελθόν. Ουδέν κακόν αμιγές καλού που λένε. Και βέβαια μην ξεχνάμε πως, όπως γράφει και στο οπισθόφυλλο, τα σίξτις ήταν η εποχή του ροκ εντ ρολ και της μαριχουάνας... Ενδιαφέρον θέμα αλλά θα πάμε μακριά. Βέβαια το πιο κομβικό σημείο παραμένει πάντα η Ινδία και η συνάντηση με τον Θεό Χάρι... Μέχρι εκεί ο Χρήστος, όπως παλιά κι εγώ ο ίδιος, παραμένει αυτό που λένε «διαλεκτικά υλιστής» όμως πνευματικά, αν μην τι άλλο, ανώριμος... Υποψιασμένος μεν αλλά ανώριμος. Τώρα με τον «Θεό Χάρι» έρχονται τα πάνω κάτω, και σιγά-σιγά επιτελείται η εν λόγω αλλαγή. Η συνέχεια στο βιβλίο...

» Πώς πιστεύετε ότι διαβάζεται σήμερα, από τις νεότερες γενιές που δεν έχουν αυτά τα βιώματα;

Από τις πρόσφατες αντιδράσεις αναγνωστών της νέας γενιάς, διαπιστώνω ότι διαβάζεται ακόμα και τώρα ευχάριστα και με μεγάλο ενδιαφέρον. Ελπίζω. Όπως ελπίζω

Κομβικό σημείο για τον ήρωα, για το βιβλίο, αλλά και για τη ζωή μου την ίδια είναι φυσικά και ο Μάης του '68 που τουλάχιστον αμφισβήτησε και μερικώς απελευθέρωσε μια γενιά. Κάτι που δυστυχώς στην πατρίδα μας το χάσαμε ή το ζήσαμε μόνο από σπόντα

να τους ξυπνήσω τη λαχτάρα για το ταξίδι, αν και τα πράγματα είναι πλέον διαφορετικά, όπως πάντα είναι και θα 'ναι. Ούτε εμείς είδαμε την Ανατολή με τα μάτια του Μάρκο Πόλο...

Τώρα, κάποιες συμβουλές από τον θεό Κλέωνα για το ταξίδι γενικότερα: Φροντίστε, αν είναι δυνατόν, να έχετε αρκετό χρόνο για κάτι τέτοιο. Μια, δυο, τρεις βδομάδες αρκούν για να βγάλετε φωτογραφίες και να φιλοταλαιπωρηθείτε. Απεριόριστος χρόνος είναι το ιδανικό. Γνωρίζω πως είναι πολύ δύσκολο αλλά κανείς δεν λέει πως είναι κάτι εύκολο. Χρησιμοποιείτε όσο δυνατόν λιγότερο το αεροπλάνο... Μην βγάζετε συνέχεια φωτογραφίες και κλείστε για μεγάλα διαστήματα το κινητό... Ξεχάστε για λίγο τους γονείς και τους κολλητούς σας – όσο κι αν σας λείπουν και τους αγαπάτε. Είναι μεγάλο ανάχωμα... Μην κρίνετε εύκολα από την πρώτη εντύπωση και προ παντός μην συγκρίνετε, διότι δεν υπάρχουν τα μέτρα για κάτι τέτοιο... Βιώστε και παρατηρείτε... Και φυσικά απολαύστε, ακόμα και τα πιο δύσκολα, γιατί αυτά είναι συνήθως και τα καλύτερα. Σε μερικά χρόνια, όταν τα διηγείστε, θα είναι εκείνα με το περισσότερο ενδιαφέρον. Ξέρω τι λέω. Καλό ταξίδι!

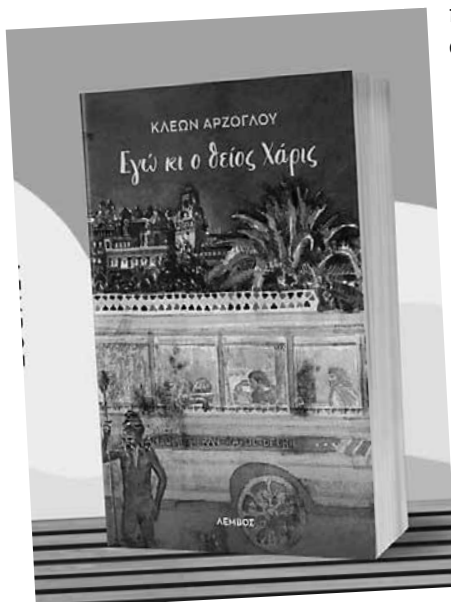
» Τι σημαίνει η Ινδία για σας; Είναι πράγματι η δεύτερη πατρίδα σας; Έζησα –εδώ και μισό αιώνα– στην Ινδία για συνολικά 17 χρόνια, όχι συναπτά αλλά σε μεγάλα χρονικά διαστήματα. Προσωπικά τη θεω-

ρώ μια χώρα μαγική και θαυμάσια, την αγαπάω απίστευτα και σίγουρα τη θεωρώ πνευματική μου πατρίδα αλλά και δεύτερη τέτοια.

Όπως και τη Σουηδία, όμως όχι με την ίδια θερμότητα και για εντελώς διαφορετικούς λόγους. Στην Ινδία αισθάνομαι σπίτι μου... Όταν βρίσκομαι εκεί δεν θυμάμαι να θέλω να φύγω ποτέ...

Αντίθετα με την Ελλαδίτσα που κι αυτήν με την αγαπάω αν και διαρκώς εξακολουθεί να μου φέρνει τάσεις φυγής. Φυσικά δεν είμαι κανένας αφελής που να μην βλέπει τα πολλά αρνητικά της Ινδίας, τη φτώχεια, την ανέχεια, την ακαθαρσία και τις ανισότητες –όχι δεν έχω τυφλωθεί, τα βλέπω, αλλά από διαφορετική γωνία πλέον και δεν με ενοχλούν τόσο όσο πρώτα. Μου αρέσουν δε, τα περισσότερα σ' αυτή τη χώρα κι αυτό μου αρκεί.

Γουστάρω την κουζίνα τους, το χιούμορ, το χαβαλέ, την κουλτούρα, την πνευματικότητα, τα καθημερινά ανεξήγητα θαύματα, τη μουσική, την λογοτεχνία, τα χρώματα, τα ρούχα, τα σάρι των γυναικών, που τις βρίσκω πολύ όμορφες –όχι κι όλες– αλλά ως επί το πλείστον –και πιο πολύ– γουστάρω τον ίδιο τον εαυτό μου στην μαμά Ινδία. Τουτέστιν, θα 'θελα λοιπόν μια μέρα, όταν φτάσει το πλήρωμα του χρόνου να περάσω εκεί τα στερνά μου, ναι, κάπου στο Βαρανάσι, όπου και θα με κάψουν τελετουργικά και κατόπιν θα σκορπίσουν τις στάχτες μου στο Γάγγη. Χάρε Ομ... Αλλά κι αν αυτό δεν γίνεται... πάλι καλά...

04 πολιτισμός & βαρβαρότητα

■ ΤΟΥ Ηρόστρατου

Τρία πρόσωπα – πολλές ιστορίες

Ξέρω ότι η πολιτική παράδοση στην οποία ανήκω είναι καμιά φορά καχύποπτη απέναντι στην ατομική ενσάρκωση. Την εξατομίκευση. Υπάρχει ο φόβος μήπως πειραχτεί η συλλογική ισχύς, μήπως θλωθεί η δύναμη των ανωνύμων, μήπως γίνουμε, όπως το είπες, συνεχιστές των ηγεμονικών ατομικιστικών μοντέλων και διαιωνίσουμε έτσι την εξιστόρηση των «μεγάλων ανδρών»... Όμως για να γράψω με όση πνοή χρειάζεται, πρέπει να βάζω στόχο την ψυχή...

Ζοζέφ Αντράς

Το βιβλίο «Λογοτεχνία και Επανάσταση», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, είναι ένας διάλογος ανάμεσα σε δυο συγγραφείς που είναι ταυτοχρόνως και δρώντα πολιτικά πρόσωπα. Ο Ζοζέφ Αντράς και η Καουτάρ Αρσί.

Ένα βιβλίο κομβικό το οποίο ανοίγει και προσεγγίζει μια σειρά από κομβικά ζητήματα που δεν αφορούν μόνον όσους γράφουν, αλλά όλους μας.

Σε προσεχές φύλλο της εφημερίδας ελπίζουμε να έχουμε κι εμείς έναν διάλογο μαζί τους. Για μένα ήταν η πόρτα που με οδήγησε στην ανακάλυψη των βιβλίων του Αντράς που κυκλοφορούν στο σύνολό τους στα ελληνικά από τις ίδιες εκδόσεις. Κι αν χρησιμοποίησα το μότο αυτό στην αρχή είναι γιατί τα τρία πρώτα που διάβασα αφορούν τρία διαφορετικά πρόσωπα, που έδρασαν σε τρεις διαφορετικές εποχές κι είχαν απολύτως διαφορετική κατάληξη.

- Ο Χο Τσι Μινχ, ο μετέπειτα ηγέτης του Βιετνάμ είναι το πρόσωπο που απασχολεί τον συγγραφέα στο «Μακριά, ο ουρανός του Νότου».

- Ο Καμίγ Ντεμουλέν, πρωτεργάτης της Γαλλικής Επανάστασης που θα καταλήξει στη γκιλοτίνα με εκτελεστές τους συντρόφους του, είναι ο ήρωας του «Για να σας πολεμήσουν».

- Ο Αλφόνς Ντιανού, λιγότερο γνωστός, μαχητής για την ανεξαρτησία της Νέας Καληδονίας, έπεσε νεκρός κάτω από σκοτεινές συνθήκες μετά από επίθεση σε αστυνομικό τμήμα στο νησί της Ουβέα και την απαγωγή ομήρων. Ξεκινώντας από τον τελευταίο, στο βιβλίο «Κανακός» (η ονομασία

που δίνουν στον τόπο τους οι αυτόχθονες Κανακ), παρουσιάζεται μια πραγματική εξαιρετική έρευνα που περιλαμβάνει μελέτη των πηγών, προσωπικές μαρτυρίες, βιβλία και κυρίως επιτόπια αναζήτηση, στα μέρη όπου συνέβησαν τα γεγονότα. Λογοτεχνία, χωρίς μυθοπλασία, ενίοτε και με λόγο που θα τον χαρακτήριζα ποιητικό, μας βοηθά να κατανοήσουμε σε βάθος τόσο το πρόσωπο, όσο και τα όσα οδήγησαν έναν φανατικό οπαδό της «μη-βίας» στη βία. Αλλά και να δούμε να ξεδιπλώνονται πολιτικά παιχνίδια, καθώς τα γεγονότα αυτά συμβαίνουν την άνοιξη του 1988 εν μέσω της αναμέτρησης για την προεδρία της Γαλλίας των Σιράκ και Μιτεράν, που τότε «συγκατοικούν», ο πρώτος ως πρωθυπουργός κι ο δεύτερος ως πρόεδρος.

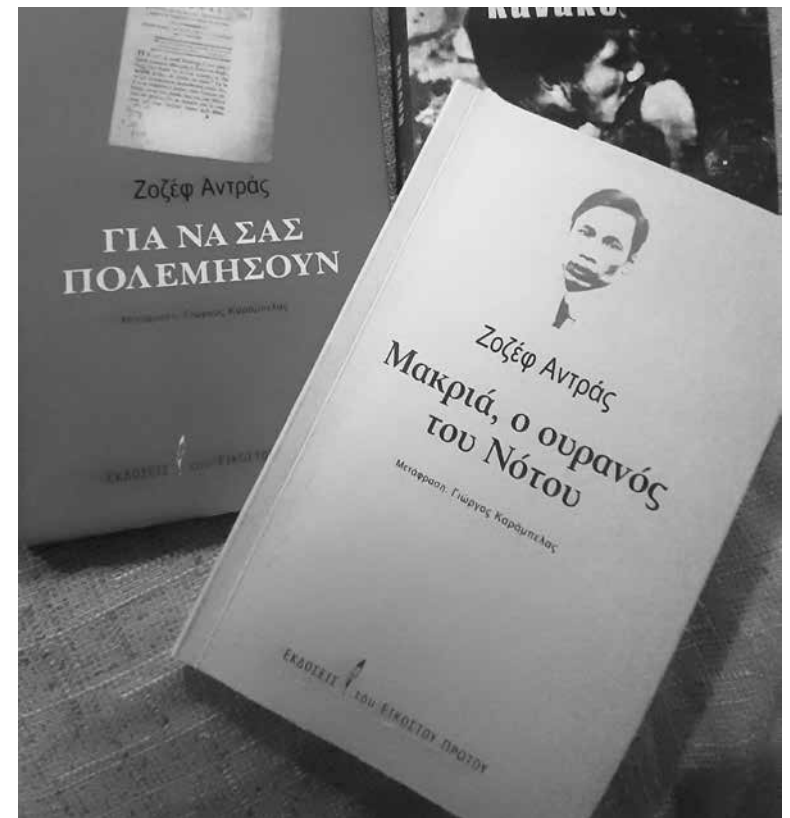
Όπως γράφει, «ο δημοσιογράφος εξετάζει, ο ιστορικός φωτίζει, ο αντάρτης αναπτύσσει, ο ποιητής συναρπάζει. Απομένει στον συγγραφέα να πορευτεί ανάμεσα σε αυτούς τους τέσσερις αδερφούς: Δεν έχει την επιφύλαξη του πρώτου, την απόσταση του δεύτερου, την πειθώ του τρίτου, ούτε την ορμή του τελευταίου. Έχει μόνο την ελευθερία του, και μιλάει αυτοπροσώπως, πάει κι έρχεται, κουτσαίνοντας καμιά φορά, ανάμεσα σε βεβαιότητες και τα κουτσομπολιά, τις κραυγές των σωθικών και τις ετυμηγορίες, τα δάκρυα των ματιών και τον ίσκιο των δέντρων...»

Η παρουσίαση παίρνει τη μορφή ενός θρίλερ, παρά το γεγονός πως το τέλος είναι γνωστό από την αρχή.

Στην περίπτωση του Καμίγ Ντεμουλέν πάλι, χρησιμοποιώντας ως τίτλους των κεφαλαίων τους αριθμούς των φύλλων της εφημερίδας που εξέδιδε με τίτλο «Ο Παλιός Κορδελιέρος», πάλι έχει τη μορφή ενός θρίλερ, ενός δρόμου που οδηγεί στην καρμανιόλα.

Η Επανάσταση που τρώει τα παιδιά της, αλλά κι ένας στοχασμός που φθάνει στο σήμερα. Ένας δρόμος που χάθηκε στην πορεία.

Η προσέγγιση της ιστορίας θυμίζει αυτή του Eric Vuillard στην «14η Ιουλίου» (εκδόσεις Πόλις). Υπάρχει ο κεντρικός ήρωας αλλά ως μέρος ενός όλου. Και νιώθεις πως βρίσκεσαι εκεί, μέσα στις κρίσιμες στιγμές της ιστορίας.

Σε άλλο μήκος κύματος στο «Μακριά, ο ουρανός του νότου», ακολουθεί τα ίχνη του Νγκουγιέν Τατ Ναν στους δρόμους του σημερινού Παρισιού. Οι δρόμοι, τα σπίτια, οι πλατείες κρατάνε μικρά ίχνη της ζωής αυτού που θα γινόταν γνωστός σε όλο τον κόσμο ως Χο Τσι Μινχ. Μια υποδειγματική περιπλάνηση στην πόλη, αλλά και στοχασμοί πάνω στην Επανάσταση. Γράφει: «Δόξα και φήμη είναι τα οκτώ γράμματα της ίδιας ήττας - πόσο αίμα κάτω απ' το βάθρο των αγαμάτων, πόσες εγκαταλείψεις στη γυαλάδα των οθονών, πόσες παραλείψεις στις σκηνές των εγκωμίων...»

...Το είδωλο Χο Τσι Μινχ, ο περιώνυμος υπέρτατος ηγέτης, ελάχιστα σ' ενδιαφέρει. Τα πορτρέτα στα χαρτονομίσματα ενός Βιετνάμ ζεμένου στο άρμα του διεθνούς εμπορίου, ακόμα λιγότερο. Ποτέ δεν νοιάστηκες παρά μόνο για τους τελευταίους, τους χαμένους, τους καταραμένους, τους δυστυχημένους, τους αγνοημένους κι εκείνους, τους γεννημένους σε κακό φεγγάρι, που δε αξίζουν μία...»

Όμως αυτός ο μικροκαμωμένος άντρας, που δεν έχει γίνει ακόμη ο ηγέτης του Βιετνάμ, που περιπλανιέται στο Παρίσι κι αναζητά, αγωνίζεται είναι στο επίκεντρο. Κι ανακαλύπτουμε βήμα-βήμα τον αγώνα του.

Κι όπως ο συγγραφέας σημειώνει στο τέλος του βιβλίου, «θα μπορούσες να διαλέξεις να κόψεις τον άνθρωπο στα δύο, στον ανάρτη και στον επαναστάτη, να κρατήσεις μόνο το μισό απ' το οποίο γράφονται γλαφυρές ιστορίες», όμως αυτό θα έδειχνε «συγγραφική δειλία».

Κι αντιπαραβάλλει με τους μάρτυρες, που «έχουν το πικρό προνόμιο να μην απογοητεύουν: επειδή ίσως η Ρόζα Λουξεμπουργκ δεν πρόλαβε να γίνει υπουργός, ίσως γι' αυτό να χάραξες, λίγο καιρό πριν, το όνομά της στον τοίχο ενός χωριού στα βουνά της ζαπατιστικής Τσιάπας... Οι νικημένοι μας μας φωτίζουν, οι νικητές μας μας δοκιμάζουν. Ο αντάρτης είναι μεθυστικός, ο επαναστάτης φορτικός... Ο αντάρτης βλέπει με δυσπιστία τις επαναστάσεις, οι οποίες παρακμάζουν πάντα από έλλειψη εξέγερσης...»

Σε κάθε περίπτωση το βιβλίο δεν είναι μια απλή ιστορική αναδρομή, αλλά κάθε σελίδα είναι διάλογος με το σήμερα. Το βιβλίο γράφεται μέσα σε γεγονότα -κίτρινα γιλέκα- και τα αποτυπώνει.

Τα τρία βιβλία μαζί κι ας αναφέρονται σε τόσο διαφορετικές καταστάσεις, κι ας ακολουθούν άλλους δρόμους, μας ανοίγουν τη σκέψη και υπογραμμίζουν τη σημασία της Επανάστασης...

Το βιβλίο πραγματεύεται την πορεία γέννησης και διαμόρφωσης ποικίλων κοινωνικών ομάδων και πληθυσμών οι οποίοι μέσα από διαφορετικές ιστορικές διαδικασίες δημιούργησαν τον Νέο ελληνισμό. Εδώ αναλύονται όλες οι μορφές διαφοροποιήσεων, κοινωνικές, οικονομικές και εύτερα πολιτισμικές, και για κάθε κοινωνική ομάδα σε κάθε ευρύτερη γεωγραφική περιοχή. Η δράση των ομάδων αυτών σχημάτισε ένα διακριτό οικονομικό και πολιτιστικό χώρο στο πλαίσιο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, τον χώρο των Νέων Ελλήνων.

Βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ
ΕΤΟΣ ΙΑΡΥΣΙΟΣ 1985

η μπάλα αλλιώς

Ο Πρόεδρος Μίμης Δομάζος

■ ΤΟΥ Νίκου Μάλλιανη

Μια από τις πλευρές του Μίμη Δομάζου που δεν αναφέρθηκαν πολύ αυτές τις μέρες, είναι ότι υπήρξε ο πρώτος πρόεδρος του Συλλόγου των Ποδοσφαιριστών, του ΠΣΑΠ. Για την ιδιότητά του αυτή αλλά και γενικότερα για την προσωπικότητα του Δομάζου, γράφει σήμερα στον Δρόμο ο Νίκος Μάλλιανης, παλαίμαχος ποδοσφαιριστής που υπήρξε κι εκείνος μέλος των πρώτων διοικήσεων του ΠΣΑΠ.

Στιγμιότυπο από την ιδρυτική συνέλευση του ΠΣΑΠ. Στη μέση ο πρόεδρος Μίμης Δομάζος και από αριστερά οι Μίμης Παπαϊωάννου (ΑΕΚ), Αντώνης Αντωνιάδης (ΠΑΟ), Αριστείδης Καμάρας (νομικός σύμβουλος), Κούλης Αποστολίδης (ΠΑΟΚ), Στάθης Χάιτας (Πανιώνιος), Γιάννης Γκαϊτατζής (Ολυμπιακός) και Κώστας Λεβέντης (Παναχαϊκή).

Αγαπημένε Αρχηγέ και Πρόεδρε Μίμη, Πολλά καλογραμμένα άρθρα και ρεπορτάζ γραφτήκαν για την ποδοσφαιρική σου πορεία, αναδεικνύοντας πλήρως την ποδοσφαιρική σου αξία, που σε κατέστησε τον Κορυφαίο ανάμεσα στους σπουδαίους ποδοσφαιριστές της εποχής σου.

Η προσωπικότητά σου, μεγάλη Αρχηγέ, με όλα τα χαρίσματα και το ταλέντο που σε διέκριναν, σε έκανε αγαπητό και σεβαστό σε όλους τους ποδοσφαιριστές, ανεξαρτήτως ομάδων, αλλά και σε

όλους τους φιλάθλους. Αγαπημένε Πρόεδρε Μίμη, σε όλους αυτούς τους ύμνους που γράφονται για σένα, επέτρεψέ μου να αναφερθώ και στη μεγάλη σου συμβολή στην βελτίωση του ποδοσφαίρου μας και την κατοχύρωση και ανάδειξη της προσωπικότητας των ποδοσφαιριστών, με τη συμμετοχή σου στην ίδρυση του

Πανελληνίου Συνδέσμου Αμειβομένων Ποδοσφαιριστών, το 1976. Η καθολική εκτίμηση, η αποδοχή και η αγάπη μας, σε ανέδειξαν ως πρώτο Πρόεδρο του ΠΣΑΠ και στη θητεία σου, πραγματοποιήσαμε την πρώτη μας επιτυχημένη απεργία τον Δεκέμβριο του 1977. Πρόεδρε Μίμη, υπήρξες το ποδοσφαιρικό μας ίνδαλμα αλλά και ο

Μεγάλος Αρχηγός. Ήσουν άνθρωπος που μπορεί να μην μιλούσες πολιτικά, αλλά έκανες πολιτική με τις πράξεις και τη ζωή σου. Καταλάβαινες καλά τι σημαίνει φτώχεια, αδικία, εκμετάλλευση, αλλά και πώς σκέφτονται οι πολιτικοί και οι μεγαλοπαράγοντες. Από μικρό παιδί αγωνιζόσουν και χάρις στα λαϊκά σου βιώματα,

το πάθος σου για τη μπάλα, την αγάπη σου για τα παιδιά και τους ανθρώπους, με τις αξίες και τα χαρίσματά σου, έβγαίνες πάντα νικητής.

Σε ευχαριστούμε για όσα ωραία μας πρόσφερες. Τελικά Στρατηγέ, είναι ανίκητος ο Χάρος, αφού ΕΣΥ δεν του έβαλες γκολ, δεν τον νίκησες με το δυνατό και περίτεχνο παιχνίδι σου. Γειά σου Αρχηγέ μέσα και έξω από τα γήπεδα, με τη λαϊκή ψυχή, την αγωνιστικότητα και το ήθος σου. Καλό σου ταξίδι και χαιρετίσματα σε όλα τα ποδοσφαιρικά αστέρια που σε περιμένουν.

Με όλη μου την αγάπη, Νίκος Μάλλιανης

Λόγω της σημερινής ύλης που δεν έπαιρνε αναβολή, η σειρά άρθρων για τους «Ασυμβίβαστους» του ελληνικού ποδοσφαίρου, συνεχίζεται στο επόμενο φύλλο με ένα αφιέρωμα στον μεγάλο Ανδρέα Μουράτη.

Οξυγόνο και στα γήπεδα!

Τα γήπεδα είναι εύκολος στόχος και οι οπαδοί συνήθως θεωρούνται από το κράτος «πλέμπα» και τσουβαλιάζονται σαν εν δυνάμει εγκληματίες. Πολλές φορές, όμως, διδάσκουν με την ευαισθητοποίησή τους στα κρίσιμα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα. Το σαββατοκύριακο που πέρασε, σχεδόν δεν υπήρξε γήπεδο της χώρας στο οποίο να μην αναρτήθηκε πανό για το έγκλημα στα Τέμπη, ενώ είχαμε και οπαδούς με οργανω-

μένη παρουσία στα συλλαλητήρια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Πανό όμως για τα Τέμπη είδαμε ακόμα και σε γήπεδα στο εξωτερικό, όπως στη μακρινή Αργεντινή! Στη φωτογραφία αριστερά, το πανό των οπαδών στο γήπεδο της Μπόκα Τζούνιορς, στο Μπουένος Άιρες, γράφει «Δικαιοσύνη για το έγκλημα στα Τέμπη». Δεξιά, τα πανό της Αυτόνομης Θύρας 10 του Ηρακλή και των οπαδών της Ομόνοιας στην Κύπρο.

ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ ΙΔΕΩΝ

Περιπτερός: **Στέλιος Ελληνιάδης**
defimag@otenet.gr
elliniadis.wordpress.com

Το Ισραήλ σημαδεύει και πυροβολεί τα παιδιά

Με την ιδιότητα του πλαστικού και επανορθωτικού χειρουργού στο Εθνικού Συστήματος Υγείας της Μεγάλης Βρετανίας, η Δρ Victoria Rose αφηγείται στη δημοσιογράφο Fatima Bhutto τη συγκλονιστική εμπειρία της από τη Γάζα:

Ρόουζ: Εργαζόμουν στο μεγάλο κέντρο τραυμάτων του King's College και δύο από τους συναδέλφους μου που είχαν μεγάλη επιρροή σε μια φιλανθρωπική οργάνωση που ονομάζεται «Ιδεανικά» («Ideals») και προσφέρει βοήθεια και υποστήριξη σε διεθνείς καταστροφές και εμπόλεμες ζώνες, με πρότειναν να συμμετάσχω σε ιατρική αποστολή. Εκεί συνειδητοποίησα ότι δεν υπάρχουν πλαστικοί χειρουργοί στη Γάζα, υπάρχουν γενικοί χειρουργοί που έχουν αναπτύξει κάποιες δεξιότητες πλαστικής χειρουργικής. Και ξεκίνησα να ψάχνω για κάποιον που θα μπορούσαμε να εκπαιδεύσουμε.

Ο Ahmed Koladi, χειρουργός από τη Γάζα, ήθελε να μάθει πώς να επουλώνει και θεραπεύει τραύματα και δούλεψε μαζί μου για δύο χρόνια. Έκανε την πρώτη επιδιόρθωση σχιστίας χείλους και αποκατάσταση μαστού και έτσι κάθε μήνα ή κάθε δεύτερη βδομάδα έπαιρνα τις φωτογραφίες από τα καταπληκτικά πράγματα που έκανε και ήμουν πολύ περήφανη γι' αυτόν. Μετά, οι εικόνες άλλαξαν και μου έστειλε μια φωτογραφία για ένα επτάχρονο παιδί ρωτώντας τι να κάνει, αν θα πρέπει να ακρωτηριαστεί. Και τότε είπα ότι πρέπει να πάμε να τον βοηθήσουμε επιτόπου.

Μπούτο: Την πρώτη φορά που ήσασταν στη Γάζα, ποιος ήταν ο ρόλος σας στα νοσοκομεία;

Ρόουζ: Μας είχε δοθεί καθεστώς ιατρικής ομάδας έκτακτης ανάγκης από το Υπουργείο Υγείας και καταρτίσαμε ένα σχέδιο για να συνεργαστούμε με τους συναδέλφους μας στη Γάζα και να πάρουμε όσο περισσότερο ιατρικό εξοπλισμό μπορούσαμε. Λειτουργούσα 24 ώρες το 24ωρο, 7 μέρες τη βδομάδα!

Μπούτο: Μπορείτε να περιγράψετε ποια ήταν η ατμόσφαιρα της εργασίας υπό αυτές τις συνθήκες, υπό πολιορκία, υπό επίθεση, πώς ήταν;

Ρόουζ: Δεν νομίζω ότι πραγμα-

τικά σκεφτόμουν πολύ πού ήμουν και τι συνέβαινε έξω από τα τείχη του νοσοκομείου, επειδή υπήρχαν τόσα πολλά να κάνω. Ήταν κάτι αδιάκοπο, συνεχώς να βλέπεις πληγές που χρειάζονται συρραφή, ποτέ δεν προλαβαίναμε. Κάθε φορά που τελείωνα μια περίπτωση, κάποιος μου έδειχνε κάτι άλλο και όλα μας απορροφούσαν και το μόνο που σκεφτόμουν ήταν ότι πρέπει να κάνω αυτό και μετά θα κάνουμε εκείνο και μετά αυτό το άτομο πρέπει να επανέλθει στο χειρουργείο και αυτό συνεχιζόταν και συνεχιζόταν και δεν σταματούσε ποτέ.

Μπούτο: Έχετε πει ότι σχεδόν το 90% αυτών που χειρουργήσατε στη Γάζα ήταν παιδιά. Η UNICEF έχει αποκαλέσει τη Γάζα το πιο επικίνδυνο μέρος στον κόσμο για να είναι κανείς παιδί.

Ρόουζ: Όσο περνούσε ο καιρός βλέπαμε όλο και περισσότερα παιδιά. Στο Νοσοκομείο Νάσερ χειρουργούσα κάθε μέρα και οι περισσότερες λίστες αναμονής μου ήταν παιδιά.

Μπούτο: Εγκαύματα; Ακρωτηριασμούς;

Ρόουζ: Όταν γίνεται μια έκρηξη τα πάντα γύρω μεταβάλλονται σε βλήματα, όλη η τοιχοποιία και τα κομμάτια από το κάθε τι κινούνται και χτυπούν τον άνθρωπο με μεγάλη ταχύτητα διεισδύοντας στο δέρμα και σπάζοντας τα οστά από κάτω είτε διεισδύοντας στο στήθος ή την κοιλιά. Αυτό βλέπαμε ως επί το πλείστον, αλλά βλέπαμε και πολλά εγκαύματα λόγω της θερμότητας της έκρηξης. Επίσης αντιμετωπίζαμε τραυματισμούς από σφαίρες, από ελεύθερους σκοπευτές. Ειδικά τα παιδιά φαινόταν να έχουν χτυπηθεί από τετρακόπτερα (drones) που έχουν ισχυρή δύναμη πυρός· πολλά από αυτά τα παιδιά είχαν πυροβοληθεί στην πλάτη, στο κεφάλι, στον άνω κορμό.

Μπούτο: Πρόκειται για σκόπιμη στόχευση παιδιών;

Ρόουζ: Τα ντρούν κατευθύνονται από κάποιον που βλέπει το στόχο, οπότε υποθέτω ότι στοχεύουν παιδιά. Τα περισσότερα παιδιά ήταν μεταξύ 5 και 15 ετών. Όταν ήμασταν με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα υπήρχε η εκτίμηση ότι τα παιδιά κάτω των πέντε ετών θα τα έπαιρναν οι γονείς και θα έτρεχαν μαζί τους, ενώ τα μεγαλύτερα

παιδιά, 15 ετών και πάνω, είναι ευκίνητα στα πόδια και μπορούν να τρέξουν γρήγορα. Αλλά τα παιδιά μεταξύ 5 και 15 ετών είναι συχνά κάπως μπερδεμένα από το τι συμβαίνει και δεν αντιδρούν το ίδιο έγκαιρα, γι' αυτό είδαμε τόσους πολλούς τραυματισμούς σε αυτή την ηλικιακή ομάδα.

Μπούτο: Έχει ειπωθεί για τη Γάζα ότι δεν υπάρχει διαταραχή μετατραυματικού στρες επειδή δεν υπάρχει «μετά». Το βιώσατε αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις με αυτά τα παιδιά;

Ρόουζ: Σίγουρα ήταν παιδιά που έχουν τεράστια ψυχολογικά θέματα. Ένα επτάχρονο παιδί που ονομαζόταν Μωάμεθ είχε τραυματιστεί από έκρηξη που είχε γκρεμίσει το σπίτι στο οποίο βρισκόταν με τον πατέρα του ο οποίος σκοτώθηκε. Η μητέρα του μιλούσε όμορφα αγγλικά και μου είπε ότι το παιδί δεν θα μου μιλήσει, δεν θα με κοιτάξει καν. Δεν θέλει να ασχοληθεί με κανέναν από τους γιατρούς, θέλει απλώς να δει τον πατέρα του. Ήταν ένα αρκετά δύσκολο πρόβλημα γιατί τον έβλεπα να μην αναρρώνει από ένα τραυματισμό από τον οποίο θα έπρεπε να αναρρώσει· είχαμε ακρωτηριάσει το πόδι του και το είχαμε κλείσει και είχαμε κάνει μεταμόσχευση και κλείσει όλες τις πληγές στο άλλο του πόδι, αλλά οι πληγές δεν επουλώνονταν. Δεν έτρωγε, πάθαινε συνεχώς λοιμώξεις και δεν βελτιωνόταν, πράγμα που οφειλόταν απόλυτα στην ψυχική του κατάσταση.

Μπούτο: Γνωρίζουμε ότι η Γάζα έχει τη μεγαλύτερη ομάδα ακρωτηριασμένων παιδιών στον κόσμο! Είπατε ότι οι γιατροί στη Γάζα είναι τώρα και δημοσιογράφοι. Σκοτώνουν τους δημοσιογράφους και αναλαμβάνουν οι γιατροί να μας λένε τι συνέβη, ενώ γνωρίζουμε ότι πάνω από χίλιοι εργαζόμενοι στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης έχουν επίσης σκοτωθεί από το Ισραήλ. Γιατροί, παραϊατρικό προσωπικό, εργαζόμενοι στον τομέα των υπηρεσιών υγείας έχουν επίσης απαχθεί, κρατηθεί, βασανιστεί. Υπήρχαν γιατροί στη Γάζα που σας συγκίνησαν ιδιαίτερα;

Ρόουζ: Πολλοί, πολλοί και πολλοί! Όταν ήμουν στο Νοσοκομείο Νάσερ, τον Αύγουστο, δούλεψα με έναν αναισθησιολόγο που μου

Χειρουργός Victoria Rose: Στη Γάζα, όλοι έχουν χάσει έναν αδελφό, μια μητέρα, έναν πατέρα...

είπε ότι τον είχαν πάρει από το Νοσοκομείο Σίφα και τον κρατούσαν σε μια ισραηλινή φυλακή για 43 μέρες, με τα χέρια δεμένα πίσω από την πλάτη και δεμένα τα μάτια. Έχασε 10 κιλά σε βάρος και είπε ότι τον χτυπούσαν κάθε μέρα. Κι όταν τον άφησαν ελεύθερο δεν μπορούσα να πιστέψω ότι επέστρεψε στη δουλειά στο νοσοκομείο. Υπάρχει αυτό το πελώριο αίσθημα ευθύνης στις ομάδες υγειονομικής περίθαλψης στη Γάζα, να επιμένουν να επανέρχονται στη δουλειά σε τόσο τρομερές συνθήκες.

Ο Fatih, ένας από τους νοσοκόμους στο χειρουργείο, είχε επιστρέψει μετά από 6 βδομάδες απουσίας, ενώ ο 10χρονος γιος του είχε σκοτωθεί σε έκρηξη και ένας από τους συναδέλφους μου έδειξε πλάνα που ο Fatih τρέχει να πάρει τον γιο του νεκρό από το πάτωμα! Και τι να του πω όταν επιστρέφει στη δουλειά; Όλοι με τους οποίους μιλάμε έχουν χάσει έναν αδελφό, μια μητέρα, έναν πατέρα... Δεν νομίζω ότι συνάντησα κάποιον που να έμεινε αλώβητος.

Μπούτο: Σε αυτά τα νοσοκομεία, υπήρχαν ήσυχες στιγμές μεταξύ των γιατρών;

Ρόουζ: Ναι, υπήρχαν. Νομίζω ότι η ιατρική είναι να κάνεις το

καλύτερο που μπορείς και σε στιγμές που ξεμέναμε από πράγματα και έπρεπε να αυτοσχεδιάσουμε ήμασταν όλοι στην ίδια κατάσταση μαζί. Και το γεγονός που πήγες να τους βοηθήσεις δημιουργεί έναν υπέροχο δεσμό, οπότε υπάρχει πολλή συντροφικότητα.

Μπούτο: Τη δεύτερη φορά που πήγατε στη Γάζα, είχατε μια διαφορετική εμπειρία;

Ρόουζ: Την πρώτη φορά ταξιδέψαμε μέσω Καΐρου, μέσω της ερήμου του Σινά και περάσαμε από τη Ράφα με το κονβόι του ΟΗΕ χωρίς περιορισμό στο τι θα μπορούσαμε να μεταφέρουμε. Έτσι, τον Μάρτιο, με μεγάλες ΜΚΟ και μικρές φιλανθρωπικές οργανώσεις και με 19 φορτηγά καταφέραμε να πάρουμε 25 βαλίτσες μαζί μας γεμάτες ιατρικό εξοπλισμό. Είχαμε συναδέλφους στη Γάζα που μας είχαν πει τι τους έλειπε, οπότε ήταν σχεδόν ένα τέλειο σενάριο καθώς εμφανιστήκαμε με όλα όσα χρειάζονταν και με επιπλέον χέρια.

Τον Αύγουστο, ταξιδέψαμε μέσω του Ισραήλ και περάσαμε από το Κερέμ Σαλόμ, το οποίο ελέγχεται από την Επιτροπή για τις δραστηριότητες στα εδάφη (COGAT), δηλαδή το Ισραήλ, και είχαν περιορίσει πολλά πράγματα, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού

«Ας ανθίσουν εκατό λουλούδια»

των ανθρώπων που μπορούσαν να εισέλθουν. Ήμασταν μόνο δύο χειρουργοί στο πούλμαν. Υπήρχαν 20 θέσεις στο πούλμαν και μόνο πέντε είχαν διατεθεί για νοσηλευτικό προσωπικό. Μπορούσαμε να πάρουμε μόνο μία τσάντα μέχρι 23 κιλά με δικό μας φαγητό για ένα μήνα και νερό για 3 μέρες. Είχα ετοιμάσει ένα πολύ μικρό κιτ. Από το ταξίδι του Μαρτίου ήξερα τι έπρεπε να κάνω. Πήρα ένα πολύ μικρό σετ οργάνων και με μερικά κομμάτια μιας χρήσης τα καταφέραμε.

Μπούτο: Απλώς θέλω να ρωτήσω, θα επιστρέψετε;

Ρόουζ: Ναι. Όταν πας και ξέρεις ότι κάνεις τη διαφορά, είναι πολύ δύσκολο να μην γυρίσεις πίσω.

Χαροκαμένες Παλαιστίνιες θρηνούν την εν ψυχρώ δολοφονία του 18χρονου Μοχάμεντ Άμπου Αμέρ...

Ερωτήσεις του κοινού και απαντήσεις

1 Είμαι σοκαρισμένος για το πώς οι άνθρωποι στο Ηνωμένο Βασίλειο και γενικά στη Δύση δεν είναι ομόφωνα εξοργισμένοι με αυτό που συμβαίνει και έτσι αναρωτιόμουν τι θα θέλατε να δείτε να κάνουν οι δημοσιογράφοι για να καταπολεμήσουν αυτό που λέτε, τον αδιάφορο πληθυσμό. Πώς τους κάνουμε να δουν και πώς τους κάνουμε να νοιάζονται; **Ρόουζ:** Δεν είμαι 100% πεπεισμένη ότι είναι αποστασιοποιημένοι και δεν τους νοιάζει. Νομίζω ότι η κυβέρνηση δεν μιλάει εκ μέρους της πλειοψηφίας του πληθυσμού. Όλοι όσοι γνωρίζω αισθάνονται το ίδιο με μένα, συμπεριλαμβανομένων των Εβραίων φίλων μου, οπότε δεν ξέρω από πού προέρχεται αυτή η εντύπωση ότι κανείς δεν δίνει δεκάρα για την Παλαιστίνη και για αυτό που συμβαίνει στη Γάζα. Νομίζω ότι αυτό αφορά το υψηλότερο επίπεδο και εμείς πρέπει να συνεχίσουμε να διαδηλώνουμε και να γνωστοποιούμε ότι δεν υποστηρίζουμε αυτό που κάνει η κυβέρνηση σε σχέση με τον πόλεμο.

2 Πιστεύετε ότι υπάρχει μια πραγματική αποσύνδεση μεταξύ αυτού που συμβαίνει στο έδαφος και αυτού που βλέπουμε στα μέσα; Και πώς νιώθετε αν νομίζετε ότι υπάρχει αυτή η αποσύνδεση;

Ρόουζ: Νομίζω ότι υπάρχει μια πραγματική αποσύνδεση. Δεν νομίζω ότι βλέπουμε ακριβώς τι συμβαίνει στη Γάζα. Νομίζω

ότι πολλοί από τη νεότερη γενιά πιστεύουν ότι είναι εντάξει, ότι παίρνουν τη ροή των πραγμάτων που χρειάζονται από τους Παλαιστίνιους που το ανεβάζουν στο Instagram και το Tik Tok, αλλά αυτές οι πλατφόρμες δεν έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν ειδήσεις, έχουν σχεδιαστεί για να μας κρατούν σε αυτές για να πουλάνε προϊόντα και διαφημίσεις, οπότε η ροή των πληροφοριών μπορεί να περιέχει κάποιο υλικό από Παλαιστίνιους, αλλά αυτό δεν καλύπτει την ενημέρωση.

Πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να λαμβάνουν μινιμάλια από γατάκια και κουτάβια, οπότε δεν μπορεί αυτό να θεωρηθεί ειδησεογραφικό μέσο για τις μάζες. Αν μπορούσαν να δουν τι πραγματικά συμβαίνει θα άλλαζαν τις απόψεις τους για την κατάσταση.

3 Εργάζομαι για το Warchild και παρέχουμε συμβουλές για τραυματισμένους και υπηρεσίες προστασίας παιδιών στη Γάζα. Οι ομάδες μας λένε ότι βλέπουν σημάδια έντονου και σύνθετου τραύματος σε κάθε παιδί που συναντούν. Οι ανθρωπιστικές κοινότητες δεν χρειάστηκε ποτέ μέχρι τώρα να ανταποκριθούν σε ένα ισχυρό τραύμα σε επίπεδο πληθυσμού, οπότε τι θα χρειαζόταν από τη διεθνή κοινότητα για να ανταποκριθεί στις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην ψυχική υγεία;

Ρόουζ: Θα πρέπει να εξετάσουμε πολύ αποφασιστικά την υποστήριξη της ψυχικής υγείας. Δεν

ξέρω πόσες από τις ΜΚΟ δίνουν προτεραιότητα στην ψυχική υγεία τώρα, αλλά θα χρειαστεί μόλις μπορέσουμε να επιστρέψουμε.

4 Είναι δυνατό να γίνει αυτό σε επίπεδο πληθυσμού;

Ρόουζ: Νομίζω ότι είναι διαχειρίσιμο. Η Κάθριν που δούλευε μαζί μας, η οποία ήταν από τη Νορβηγία, έβλεπε κάθε παιδί που χειρουργούσαμε και είχε μια ομάδα τοπικών Παλαιστίνιων ψυχοθεραπευτών. Όλοι πιστεύουν ότι η Γάζα ήταν ένα είδος τρύπας ενός τόπου που ήταν όλη γεμάτη πρόσφυγες που μιλούσαν ελάχιστα αγγλικά. Δεν είναι έτσι και δεν ήταν ποτέ έτσι. Είναι εξαιρετικά μορφωμένοι, όλες οι γυναίκες έχουν επαγγέλματα, υπάρχουν πολλοί φυσιοθεραπευτές που είναι Παλαιστίνιοι, πολλοί εργοθεραπευτές, πολλοί ψυχοθεραπευτές και έχουν όλοι επιστρέψει στη δουλειά και δουλεύουν.

Έτσι έχουν ένα τεράστιο αριθμό δικών τους ομάδων που θα συνεχίσουν. Και έχουν ξαναρχίσει ακόμη και την εκπαίδευση των φοιτητών της Ιατρικής. Όταν πήγαμε τον Μάρτιο οι Ιατρικές Σχολές είχαν καταστραφεί στο πρώτο κύμα, αλλά τον Σεπτέμβριο άνοιξαν ξανά και συνέχισαν να κάνουν τις εξετάσεις της Ιατρικής. Τρεις από τους φοιτητές μας δίνουν τώρα τις τελικές εξετάσεις τους.

5 Μετά τις αποστολές στη Γάζα, πώς επηρεάστηκε η ζωή σας στο Ηνωμένο Βασίλειο;

Ρόουζ: Πολλοί άνθρωποι είπαν ότι υπέφερα από μετατραυματικό

στρες με αυτά που έχω δει. Κάθε μέρα, όταν πηγαίνω στη δουλειά στο King's, βλέπω μικρά παιδιά που έχουν τρέξει μπροστά από ένα αυτοκίνητο των οποίων η ζωή πρόκειται να αλλάξει επ' αόριστον για αυτά και την οικογένειά τους και επίσης στον υπόλοιπο χρόνο μου βλέπω ανθρώπους που πρόκειται να πεθάνουν από καρκίνο. Έτσι είχα πάντα αυτό ως μέρος της ζωής μου, αλλά βρίσκω πραγματικά δύσκολο να ξεπεράσω ότι δεν μπορώ ποτέ να σταματήσω τον καρκίνο και δεν μπορώ ποτέ να σταματήσω τετράχρονα παιδιά να τρέχουν μπροστά από αυτοκίνητα στον κεντρικό δρόμο του Βrixton, ενώ με κατάπαυση του πυρός πιθανότατα δεν θα χρειαζόταν να δω άλλο ένα καμένο επτάχρονο παιδί στη Γάζα και αυτό είναι πραγματικά δύσκολο να το εκλογικεύσω.

6 Είμαι φοιτήτρια δημοσιογράφος και δούλευα για μια φιλανθρωπική οργάνωση για παιδιά Παλαιστίνιων που είχε δραστηριότητα στη Γάζα. Έτσι, τον τελευταίο χρόνο τα νοσοκομεία που συνήθως προορίζονται να είναι ένα μέρος όπου οι άνθρωποι πηγαίνουν για να είναι ασφαλείς, έχουμε δει το αντίθετο, περιπτώσεις όπου τα νοσοκομεία έχουν στοχοποιηθεί. Πόσο σας ανησύχησε αυτός ο φόβος όσο ήσασταν εκεί ή ήσασταν τόσο απασχολημένη που δεν ήταν καν στο μυαλό σας εκείνη τη στιγμή;

Ρόουζ: Νομίζω ότι τον Μάρτιο δεν ήταν πραγματικά στο μυαλό

μου. Δεν σκέφτηκα πάρα πολύ για την ασφάλειά μου. Τον Αύγουστο συνεργαστήκαμε με τους Γιατρούς Χωρίς Σύνορα που παίρνουν την ασφάλεια πολύ σοβαρά. Είχαν δύο από τα οχήματά τους στοχευμένα και αυτό δεν έγινε ποτέ είδηση επειδή οι άνθρωποι που σκοτώθηκαν ήταν Παλαιστίνιοι γιατροί. Είχαν, λοιπόν, καεί από τα γεγονότα και ήταν πραγματικά ευσυνειδητοί. Κάθε βράδυ έπρεπε να κάνουμε μια ενημέρωση ασφαλείας μαζί τους, με ένα χάρτη της επικράτειας, ποια θα ήταν η διαδρομή διαφυγής μας, πού θα ήταν το αυτοκίνητο, ποιος οδηγούσε και κάθε βράδυ υπήρχε μια συζήτηση που κατέληγε «δεν είμαι σίγουρος αν θα μπορέσετε να πάτε στο νοσοκομείο αύριο». Θυμάμαι ότι εξοργίζομαι με αυτούς που δεν μας άφηναν να συνεχίσουμε τη δουλειά, αλλά τώρα που επέστρεψα και κοιτάζω πόσο μέσα στο θέμα ήταν, είμαι πολύ ευγνώμων.

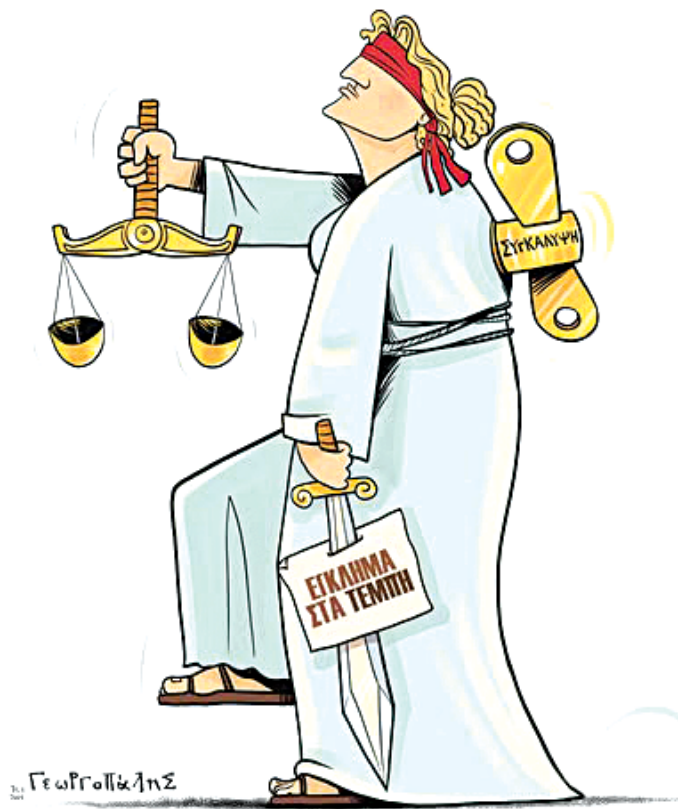
7 Έχετε μια βαθιά μνήμη από την εποχή σας στη Γάζα που θα μείνει πάντα μαζί σας;

Ρόουζ: Είχα μια ομάδα φοιτητών Ιατρικής που κληρονόμησα από το Ευρωπαϊκό Νοσοκομείο της Γάζας και μόνο χάρη σε αυτούς έφερα σε πέρας τον όγκο της δουλειάς που είχα· τους αγάπησα πολύ και όταν ήξερα ότι θα επιστρέψω τον Αύγουστο, στην ομαδική συνομιλία μας είπα ότι θα πάρω άδεια μια Κυριακή για να πάρουμε πρωινό μαζί. Όμως, το πρωί του Σαββάτου, πέθανε ο Abdul Rahman. Το σπίτι του βομβαρδίστηκε και σκοτώθηκε με τη θεία του και τον ξάδερφό του, ήταν 21 ετών, τρίτοετής φοιτητής της Ιατρικής Σχολής.

Την επόμενη μέρα προφανώς κανείς δεν εμφανίστηκε, όλοι ήταν πραγματικά σε κατάθλιψη, αλλά τη Δευτέρα ήρθαν όλοι και καθίσαμε στον κήπο και μιλήσαμε για το τι συνέβαινε με τις Ιατρικές Σχολές και πώς ήταν οι γονείς του Abdul Rahman και τότε η αδελφή του μου είπε «τον ενέπνευσε πραγματικά, σε ευχαριστώ πολύ, μην τον ξεχάσεις».

(Από την εκπομπή Reframe του Al Jazeera με την Fatima Bhutto υπό τον τίτλο «Στοχεύει το Ισραήλ παιδιά στη Γάζα»)

Απόδοση: Στέλιος Ελληνιάδης

Σκίτσου του Δημήτρη Γεωργιάδη

σελίδες ημερολογίου

■ ΤΟΥ **Αριστοτέλη Γ. Καλλιά***

Η τραγωδία των Τεμπών

Ή όταν ο πόνος της ψυχής
γίνεται η δύναμη ανατροπής

Το πολιτικό σύστημα ανέκαθεν «επένδυε» στο χρηματιστήριο της λήθης, μέσα από την απόγνωση, την κατάθλιψη, την απομόνωση, ακόμη και την αυτοκτονία του κάθε ποινεμένου (ασεβής πόθος των λευκών κολάρων της εξουσίας), βασισμένο στη «θεομοθετημένη» λησμονιά που «εξασφάλιζε» και «εξασφαλίσει» κάθε φορά η απονομή δικαιοσύνης στη χώρα μας, που μετράει χρόνια μέχρι να καθαρογραφεί η τελική απόφαση, όπως βεβαίως και οι πρόθυμες πένες της ελεγχόμενης, δολερής και αυτοκρατορικά δουλοπρεπέστατης «δημοσιογραφίας», που από τα χαράματα εξοφλεί επιταγές και δάνεια... απομακρύνοντας (έτσι νομίζει) έναν λαό από τα ουσιαστικά προβλήματα της επίπονης και αδιέξοδης καθημερινότητάς του. Αλλά τα πράγματα πολλές φορές (μας το διδάσκει επιμελώς η ιστορία), αλλάζουν σαν τη θύελλα, σαν την καταιγίδα, όταν βρεθεί μπροστάρνης και δυνατή ομάδα διεκδίκησης του δικαίου όπως έγινε τώρα στην υπόθεση των Τεμπών, όπου το έγκλημα αναζητά την τιμωρία και τη δικαίωση των φονευθέντων κατά τον Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι.

Γιατί τελικά, όλα μπορείς να τα ελέγξεις, αλλά τον πόνο, την οργή και την ψυχή του ανθρώπου ποτέ και με τίποτα. Αυτά άλλωστε διαχρονικά υπήρξαν οι

αιτίες ανατροπής στο διάβα της ιστορίας, ακόμη και των μεγαλύτερων τυράννων που θεωρούσαν ότι είχαν εξασφαλίσει την ισχύ τους μέσα από τη θεομοθετημένη βία που είχαν επιβάλλει αποδυναμώνοντας την ανατρεπτική και επαναστατική δράση των καταπιεζόμενων λαών.

Πάντα όμως θα υπάρχουν (και ευτυχώς) οι Αντιγόνες απέναντι στους Κρέοντες για να θυμίζουν τους ηθικούς κανόνες που δίνουν νόημα και σκοπό στην ζωή των ανθρώπων σπάζοντας τις αλυσίδες της εξάρτησης από τη νωθρότητα και την σήψη του καθωσπρεπισμού της καθεστηκυίας τάξης πραγμάτων.

Κι όλες αυτές οι άσκοπες και δολερές επισημάνσεις των πρόθυμων κρετίνων (κατά παραγγελία σχολιαστών) που συνδέουν τα πάντα με το συμφέρον κομμάτων και αποκομμάτων, μπορούν να τα σκέφτονται «άνθρωποι», ή καλύτερα απάνθρωποι του ίδιου φυράματος, κομματικοί εγκάθετοι κι από τους μεν κι από τους δε, που κάθονται πάνω από πτώματα κι από συντρίμια σαν τούς γύπες για να γευθούν τις σάρκες και το αίμα αθών θυμάτων.

Γιατί σε τελική ανάλυση, τι μπορεί να καλύψει τον πόνο ενός πατέρα ή μιας μάνας όταν χάσει το παιδί του; Τίποτα απολύτως, ούτε κόμματα, ούτε θεωρίες, ούτε ιδεολογίες και κοσμοθερίες.

Εκεί τα πάντα γίνονται ένα...

Ένα πρόσωπο, ιερό και αζεπέραστο, ένα σώμα, το σώμα από το σώμα σου, μια φωνή, η φωνή απ' τη φωνή σου, το είναι σου... το παιδί σου.

Κι όσο για αυτούς που με ευκολία λένε ασυναρτησίες κατηγορώντας αυτούς που αποφάσισαν να δώσουν τη μάχη αντί να κλαίνε την μοίρα τους, ας προσέξουν γιατί το σύμπαν ακούει, και είμαι σίγουρος ότι αν είχαν κι αυτοί στο τραίνο παιδί, εκεί στο Σύνταγμα θα ήσαν κι όχι σε κανένα κομματικό στασίδι να δικαιολογούν τον όποιον υπουργό, τον όποιον πρωθυπουργό (πολύ δε περισσότερο να τον επιβραβεύουν κι όλος όπως έγινε με τον «εγγυητή» υπουργό Μεταφορών). Ας συναισθανθούμε λοιπόν τον πόνο των συνανθρώπων μας, ας γίνουμε ξανά Άνθρωποι με αισθήματα, με συμπόνια, με αλληλεγγύη, με αγάπη και σεβασμό, γιατί η ζωή είναι ένας κύκλος με κυτταρική μνήμη που εκδικείται την απάθεια και τον ωχαδερφισμό.

Σήμερα είναι αυτοί οι χαροκαμένοι στο Σύνταγμα να διεκδικούν για το παιδί τους Δικαιοσύνη. Αύριο μήπως θα είσαι ΕΣΥ;

* Επ. Πρ. Εμπορικού Συλλόγου Νεμέας, πτ. Πολιτικού Τμήματος Νομικής Σχολής Αθηνών, nemeahistory.blogspot.com

■ εν τέλει

Η Σκύλλα και η Χάρυβδη

■ ΤΟΥ
**Δημήτρη
Μπελαντί**

Μπορεί κάποιος άνθρωπος στα πλαίσια του ορθολογισμού και της δημοκρατίας άλλα και του γνήσιου σεβασμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα να απεχθάνεται ή να αντιστρατεύεται τη woke κουλτούρα και τις ακρότητες της χωρίς όμως να συμφωνεί με την πολιτική Τραμπ ή ορισμένες εκδοχές της που ακούγονται ότι θα εφαρμοστούν.

- Θα αποτελούσε ιστορική παρακμή και οπισθοδρομηση να μπει κανείς σε μια λογική απαγόρευσης των αμβλώσεων πλην ιατρικών λόγων και μη αυτοδιάθεσης του γυναικείου σώματος ή να τεθούν ζητήματα απαγορεύσεων ή δυσμενών αποκλεισμών σε βάρος όσων είναι ομοφυλόφιλοι ή τρανς ή στιδήποτε. Αν η διακυβέρνηση Τραμπ θέσει τέτοια ζητήματα, κάθε δημοκρατικός άνθρωπος πρέπει να είναι απέναντι. Δεν θα γυρίσουμε στο 1950.

- Από την άλλη πλευρά, στην Ευρώπη τουλάχιστον αντιμετωπίζουμε λόγω της κυριαρχίας επί χρόνια της woke κουλτούρας τα αντίθετα προβλήματα:

- Το φύλο αποσπάται από κάθε βιολογικό και συναισθηματικό προσδιορισμό και γίνεται μια μεταμοντέρνα σχετικιστική μη ύπαρξη, ένα φάντασμα. Στόχος είναι η καταστροφή της έννοιας του φύλου στο όνομα της κοινωνικής του κατασκευής. Η abolition of gender ή τα χιλιάδες genders είναι διακηρυγμένος πολιτικός στόχος κοινωνικής και ανθρωπολογικής σύγχυσης. Η ακαδημαϊκή Αριστερά διεθνώς δυστυχώς πρωτοστάτησε σε όλες αυτές τις αθλιότητες.

- Μέσω των περίφημων και αντιεπιστημονικών «εγκλημάτων μίσους» επιχειρείται η στόμωση της ελευθερίας έκφρασης σαν να πρέπει ορισμένες κοινωνικές ομάδες να τίθενται επέκεινα της κριτικής. Το δικαιοκρατικό ποινικό δίκαιο αντιμετωπίζει από τη φύση του εξωτερικές πράξεις και προσβολές έννομων αγαθών και όχι το μίσος ή το ενδιαφέρον φρόνημα - το αντίθετο οδηγεί στην καταστολή ιδεών και εσωτερικών φρονημάτων. Άλλο το ζήτημα του ρατσιστικού κινήτρου που και αυτό όμως δεν χωρά παντού και πάντοτε, ούτε ανιχνεύεται παντού, όπως θα ήθελαν κάποιοι. Το woke ποινικό δίκαιο και το νεοσυντηρητικό ποινικό δίκαιο είναι οι δυο όψεις του νομίσματος της ανελευθερίας.

- Πέρα από το πραγματικό και υπαρκτό πρόβλημα ως πυρήνα, δημιουργείται μια κουλτούρα που υπερδιογκώνει το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, καταργώντας κάθε αυθορμητισμό ή αμεσότητα στη σχέση μεταξύ των φύλων. Δημιουργείται έτσι ένας woke νεοβικτωριανός πουριτανισμός, μια μπούργκα δυτικού τύπου.

- Πηγαίνοντας στο αντίθετο άκρο, από την εποχή της πατριαρχίας, που από καιρό έχει συστημικά εκπνεύσει στη Δύση, θεωρείται περίπου ότι η ετεροφυλόφιλη σεξουαλικότητα είναι σχεδόν ντροπή ή συνώνυμη του βιασμού (έτσι κάποιες φεμινίστριες του τρίτου κύματος), ότι η συναίνεση μπορεί να δικαιολογεί κάθε αντικοινωνική συμπεριφορά και ότι ιδίως η ετεροφυλόφιλη αρρενωπότητα είναι κάτι σαν έγκλημα, σαν κοινωνική καθυστέρηση ή σαν τοξικό κατάλοιπο των νεάντερταλ. Επίσης, ενισχύεται η παρένθετη μητρότητα ως θεσμός αγοραπωλησίας παιδιών στα πλαίσια του γάμου ομοφύλων όπως επίσης μια άνευ όρων και εύλογων ηλικιακών ορίων φυλομετάβαση που ενισχύεται και από συγκεκριμένα ιατρικά λόμπι. Αν ο νεοσυντηρητισμός τύπου Τραμπ που τρέφεται από τις ακρότητες του γουοκισμού είναι η Σκύλλα, ο γουοκισμός είναι η Χάρυβδη που τρέφεται από τις ακρότητες του νεοσυντηρητισμού.

Για τις απόψεις της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και της κοινωνικής χειραφέτησης είναι αναγκαίος ένας διακριτός τρίτος δρόμος στα έμφυλα, διαπροσωπικά και κοινωνικά ζητήματα. Και αυτό ισχύει για ανθρώπους όλων των φύλων ή των προσανατολισμών. Το προσωπικό είναι και πολιτικό, όμως το πολιτικό δεν μπορεί να είναι μια νεοβικτωριανή καταπίεση στο όνομα δήθεν του δικαιωτισμού. Ο Μάρς του '68 παρά τα όποια λάθη του τελείως διαφορετικά είχε ονειρευτεί την πολιτικοποίηση του προσωπικού και των έμφυλων ζητημάτων.